

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FILOZOFSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

SOCIOEKONOMSKE PERSPEKTIVE ISELJAVANJA U IRSKU:

Kvaliteta života Hrvata u Irskoj

NEDA ZEMUNIK

Split, 2019.

ODSJEK ZA SOCIOLOGIJU
JEDNOPREDMETNI STUDIJ ISTRAŽIVAČKE ORIJENTACIJE
KATEDRA ZA SOCIOLOŠKU METODOLOGIJU

DIPLOMSKI RAD

SOCIOEKONOMSKE PERSPEKTIVE ISELJAVANJA U IRSKU:

Kvaliteta života Hrvata u Irskoj

STUDENTICA:

Neda Zemunik

MENTORICA:

doc. dr. sc. Ivanka Buzov

Split, rujan, 2019.

SADRŽAJ

1. Uvod	4
2. Teorijski aspekti istraživanja	5
2.1. Kvaliteta života: određenje pojma i indikatori	5
2.2. Migracije	7
2.3. Nezaposlenost i nezadovoljstvo mladih: Hrvatska kao nepoželjno mjesto za život	9
2.4. Demografska slika Hrvatske: novi val iseljavanja (s naglaskom na tržište rada)	13
2.5. Razlozi koji utječu na donošenje odluke o životu u inozemstvu	15
2.6. Irsko gospodarsko čudo	18
2.7. Irska kao „zemlja snova“: medijska slika života u Irskoj	20
3. Metodološki aspekti istraživanja	23
3.1. Kvalitativna istraživanja u društvenim znanostima	23
3.2. Studija slučaja	24
3.3. Istraživački pristup i metoda	24
3.4. Predmet istraživanja	25
3.5. Cilj istraživanja	25
3.6. Sociodemografske značajke ispitanika	27
4. Interpretacija rezultata istraživanja	28
4.1. Interpretacija sociodemografskih podataka	28
4.2. Interpretacija polustrukturiranog intervjua	29
4.2.1. Migracije ispitanika u Irsku – razlozi za odlazak	29
4.2.2. Kvaliteta života Hrvata u Irskoj	32
4.2.3. Usporedba kvalitete života u Hrvatskoj u odnosu na Irsku	37
5. Zaključak	41
6. Literatura	42
7. Prilozi	44
7.1. Protokol intervjua	44
7.2. Transkripti	48
8. Sažetak	136
8.1. Summary	137
9. Bilješke o autorici	140

1. UVOD

Prije pet godina sam se prvi put susrela sa činjenicom da neka meni bliska osoba, točnije prijateljica, odlazi u Irsku. I bila sam zbunjena. Nisam razumjela zašto bi itko, tada, u 27. godini života otišao u državu o kojoj svi mi tako malo znamo, kao u nekoj filmskoj priči, sa eurima u džepu naganjati neke tamo snove. Danas se skoro nalazim u toj istoj 27. godini života i iz perspektive jedne mlade osobe u Hrvatskoj, razumijem ju u potpunosti. U posljednjih je nekoliko godina Irska tako od nepoznanice postala prečesta pojava među mojim Facebook prijateljima dok prelistavam naslovnice, a fotografije s ulica Osijeka i Splita zamijenile su kulise Dublina, Galwaya i Corca.

Republiku Hrvatsku su prema pisanjima medija samo u posljednjih godinu dana napustile 82 tisuće radno sposobnih građana¹, što je gotovo približno jednako broju stanovnika koji je 2011. godine živio u 4. po veličini gradu Republike Hrvatske što je približno 2% od ukupnog broja stanovništva RH. Razni autori ukazuju na činjenicu da je hrvatsko stanovništvo već sada među najstarijima u Europi, a tom se trendu, slijedeći trenutne socijalne, gospodarske, fiskalne i ine politike izgleda ne nazire kraj. Predviđanja su zastrašujuća, mladi nezaposleni i ujedno pod snažnim utjecajem globalizacijskih procesa i sve većeg jačanja individualizma svjesni vlastite vrijednosti, kao radnika i čovjeka. Uz sve veći broj nezaposlenih, recesiju, inflaciju gospodarstva i akademski stečenog znanja i diploma, mladima u RH izgleda mnogo izbora ni ne preostaje.

Uljepšavaju li mediji irsku stvarnost zasipajući nas pričama ljudi koji su „ostvarili svoj irski san“, ili je situacija u Republici Hrvatskoj uistinu toliko loša da se normalan i dostojanstven život u hrvatskim medijima prenosi kroz prizmu senzacije? Koliko je uistinu idilična ta irska stvarnost? U ovom ćemo radu pokušati saznati odgovore na ova i još mnoštvo pitanja, kao i stavove hrvatskih iseljenika o kvaliteti života u Irskoj u usporedbi sa onom u Hrvatskoj.

¹ <http://www.vijesti.rtl.hr/novosti/hrvatska/2034703/zabrinjavajuce-u-zadnjih-godinu-dana-hrvatsku-napustilo-82000-radno-sposobnih-ljudi/>

2. TEORIJSKI ASPEKTI ISTRAŽIVANJA

2.1. Kvaliteta života: određenje pojma i indikatori

Pojam kvaliteta života široko je rasprostranjen u različitim područjima znanstvenog istraživanja kao i u svakodnevnom životu, stoga ne postoji jedinstvena i opće prihvaćena definicija koja bi ga opisala u potpunosti. Tako će u medicini kvaliteta života uglavnom označivati stupanj očuvanih funkcija bolesnika, u ekonomiji životni standard, dok političari i politolozi naglašavaju zajamčene slobode i prava građana te civilizacijska postignuća kao što su dostupnost obrazovanja i zdravstvene zaštite (Lučev i Tadinac, 2008, 67).

Iako se u njenim počecima kvaliteta života istraživala i mjerila isključivo u okvirima materijalne dobrobiti pojedinca i društva, a kvaliteta života u društvu koje je mjerilo veći BDP po stanovniku smatrana je boljom, šezdesetih godina 20. stoljeća kroz tzv. „pokret društvenih indikatora” dolazi do promjene pristupa mjerenju, tog fenomena kroz uzimanje u obzir i drugih indikatora kvalitete života (Veenhoven, 1996. prema Lučev i Tadinac 2008, 68).

Socijalne indikatore kvalitete života možemo podijeliti na objektivne i subjektivne. Objektivni indikatori, kao što su stopa nezaposlenosti, stopa smrtnosti novorođenčadi, broj radnih sati na tjedan i udio stanovništva koje se nalazi ispod granice siromaštva, reprezentiraju uvjete i činjenice o nekoj društvenoj sredini, dok se subjektivni temelje na doživljaju pojedinca i njegovu vrednovanju društvenih uvjeta te uključuju zadovoljstvo životom, zadovoljstvo poslom koji osoba obavlja, percepciju ostvarenja pravde u društvu itd. (Noll, 1996. prema Lučev i Tadinac 2008, 68).

Utemeljeno na toj podjeli, razvila su se dva različita pristupa konceptualizaciji kvalitete života (Lučev i Tadinac, 2008, 68):

- **skandinavski**, koji uzima u obzir objektivne indikatore razine življenja ili kvalitete života društva kao cjeline, te
- **američki**, u okviru kojega su naglašeni subjektivni indikatori kvalitete življenja.

Skandinavski autori kao što su Drenowski, Erikson i Uusitalo usmjereni su na koncept „dobrog društva” i društvene dobrobiti kao pokazatelja blagostanja a kvaliteta života shvaćena je kao mogućnost pristupa izvorima kojima ljudi mogu kontrolirati osobnu „razinu življenja” i njome

upravljati. Izvori su definirani u terminima novca, vlasništva, znanja, psihološke i tjelesne energije, društvenih odnosa i sigurnosti. U okviru američkog pristupa kvaliteti života, istraživanja su primarno usmjerena na procjenu subjektivnih indikatora, a najvažnijim indikatorima subjektivne dobrobiti smatraju se mjere zadovoljstva i sreće. Osim zadovoljstva životom općenito te stupnja sreće povezanog sa životom u cjelini ispituje se i zadovoljstvo pojedinim aspektima života. Objektivne okolnosti čine relativno trajni uvjeti koji će odrediti mogućnost zadovoljenja pojedinčevih potreba (materijalni status, prirodna okolina u kojoj živi, osobna sigurnost) te životni događaji koji utječu na postizanje ciljeva koji su toj osobi relevantni (bolest, gubitak posla, smrt voljene osobe itd.), no na koji način osoba percipira i reagira na određenu objektivnu situaciju, ovisi i o osobinama ličnosti. Neki su ljudi reaktivniji od drugih i u objektivno istoj situaciji mogu biti uznemireniji. Nadalje, sustav vrijednosti pojedinca odredit će koji su aspekti objektivne situacije bitni za njegovo zadovoljstvo životom. Netko u koga je vrlo izražena želja za stjecanjem novih znanja, bit će nesretan ako mu se onemogući daljnje obrazovanje, dok osobu s drugačijim interesima i vrijednostima to neće toliko pogoditi (Rapley, 2003 prema Lučev i Tadinac 2008, 68).

2.2. Migracije

Pojam migracije stanovništva u širem smislu obuhvaća bilo koji oblik preseljenja, privremenog ili trajnog mijenjanja mjesta boravišta, dok se migracijom u užem smislu smatraju samo trajne promjene mjesta boravišta. Osoba koja sudjeluje u unutarnjoj ili vanjskoj migraciji naziva se migrant te predstavlja jedinicu stanovništva koje migrira. Oblike migracija možemo klasificirati na temelju različitih kriterija (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško 2016., 3):

1) prema kriteriju državnih granica razlikujemo *unutarnje* i *vanjske migracije*

Pojam *unutarnje migracije* odnosi se na migracije stanovništva čije se polazište i odredište migriranja nalazi unutar granica jedne države te one ne utječu na promjenu broja stanovnika jedne države već samo na razmještaj stanovništva unutar nje. Najčešće su obilježje nerazvijenih zemalja u kojima stanovništvo napušta sela i seli u gradove, dok se u razvijenim zemljama one u većoj mjeri odvijaju na relacijama grad-grad ili grad-predgrađe. Obilježje *vanjskih migracija* je to da se polazište i odredište migracije nalaze unutar granica dviju različitih država. Prema njihovom prostornom dometu vanjske migracije možemo podijeliti na *međudržavne*, *intrakontinentalne* i *interkontinentalne* (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016., 3).

2) prema vremenskom kriteriju razlikujemo *privremene* i *definitivne migracije*

Privremene migracije u užem smislu odnose se na kretanje stanovništva unutar ili izvan granica jedne države iz mjesta stalnog boravka u mjesto privremenog boravka i uglavnom su ekonomske prirode te nastaju zbog neusklađenosti ponude i potražnje za radom na određenom području. Definitivne migracije podrazumijevaju promjenu mjesta stalnog boravka, bilo da je riječ o unutarnjim ili vanjskim migracijama. Često obuhvaćaju cijelu obitelj a ne samo pojedinca, utječu na promjenu strukture društva, te često nastaju kao posljedica privremenih migracija (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016, 4).

3) prema kriteriju uzroka razlikujemo *ekonomske* i *neekonomske migracije*

Ekonomske migracije se mogu definirati kao kretanje stanovništva iz mjesta podrijetla u odredište migracije iz ekonomskih razloga: kako bi se postigli bolji životni uvjeti, viši dohodak itd. U ekonomskim migracijama sudjeluju osobe svih razina obrazovanja ovisno o potražnji za radnom snagom u zemlji imigracije. Pojmom neekonomske migracije obuhvaćeni su svi oblici migracija uvjetovani neekonomskim razlozima i to političkim, individualno-psihološkim,

obiteljskim, zdravstvenim, klimatskim i drugim (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016, 4-5).

4) prema kriteriju voljnosti razlikujemo *dobrovoljne* i *prisilne migracije*

Prisilne migracije podrazumijevaju nemogućnost utjecaja migranta na odluku o vlastitoj migraciji. Nastaju kao posljedica političkih sukoba (ratova), prirodnih katastrofa ili degradacije okoliša iz raznih ekoloških razloga. *Dobrovoljne migracije* su one u kojoj migrant slobodno donosi odluku o tome hoće li migrirati ili ne (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016, 5).

5) prema kriteriju organiziranosti razlikujemo *organizirane* i *spontane migracije*

Organizirane migracije su one u kojima migrant unaprijed zna područje emigracije i imigracije, te pednosti koje mu ono donosi. Ovakve migracije uglavnom su društveno poželjne, a mogu biti motivirane ekonomskim i neekonomskim razlozima. *Spontane (stihijske) migracije* vođene su ekonomskim motivima, te prevladavaju nad organiziranim migracijama (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016, 5).

Uzroke migracija možemo definirati kao potisne faktore zbog kojih pojedinci napuštaju svoju državu te faktore koji utječu na odluku da odaberu neku drugu državu za mjesto svog boravka. Iako na migracije stanovništva, kao što smo naveli utječu brojni faktori u današnje vrijeme sve je snažniji utjecaj gospodarskih motiva za emigracijom. Određene društvene skupine (mladi, samci, visoko obrazovani ljudi) sve češće iskaču u statistikama strukture iseljenika što kao posljedice državi iz koje su emigrirali donosi pojave poput „odljeva mozgova”, starenja domicilnog stanovništva, pad nataliteta i dr. (Wertheimer-Beletić 1999. prema Peruško, 2016, 5-8).

2.3. Nezaposlenost i nezadovoljstvo mladih: Hrvatska kao nepoželjno mjesto za život

„Nezaposlenost je uglavnom strukturne prirode, točnije, nastaje kao posljedica neusklađenosti ponude i potražnje zaposlenja s obzirom na zanimanje, obrazovanje, znanja i stručnost tražitelja zaposlenja i zahtjeva postojećih radnih mjesta“ (Bejaković, Gotovac prema Bilić, Jukić, 2014, 492).

Nezaposlenost mladih je jedan od najvećih problema današnjice koji pogađa ne samo pojedinca nego i čitavu zajednicu. Ona sa sobom nosi negativne ekonomske, socijalne i političke posljedice koje potom utječu na društvo u cjelini. Osiriromašenje pojedinca kroz umanjivanje njegove kupovne moći nije jedini problem direktno povezan sa nezaposlenošću kod mladih. Mnogi autori naglašavaju opasnost stanja nezaposlenosti za mentalno zdravlje pojedinca. Prema Youngu nezaposleni mogu očitovati krajnje agresivne stavove prema svojoj situaciji, pobjeći u svijet fantazije, odati se konzumaciji alkohola i droga, ili potražiti rješenje u kriminalnom ponašanju (Miller, Form prema Bilić, Jukić, 2014, 493). Uz višestruke psihičke poremećaje istraživači ističu i one socijalne naravi, poput većeg stupnja siromaštva, demoralizacije i poremećenih obiteljskih odnosa (Hawkins; Daniel prema Bilić, Jukić, 2014, 493).

Prema službenim statistikama Europske unije skupina mladih obuhvaćena je populacijom od 15. do 24. godine života. Međutim, u Hrvatskoj kao i u još nekim državama Europe mladima se smatra populacija od 15. do 29. godine života, prvenstveno zbog odgođenog „odrastanja“ i sve kasnijeg prelaska u svijet odraslih uzrokovanog sve dugotrajnijim školovanjem mladih (Bilić, Jukić, 2014, 486). Društvena skupina mladih predstavlja značajan ljudski kapital našeg gospodarstva i društva a čak više od 93 milijuna stanovnika Europe u ovom trenutku čine upravo mladi u dobi od 15-29 godina. U okviru mijenjanja demografske slike Europe i starenja populacije, EU se suočava sa velikim izazovom apsorpcije i integracije mladih u obrazovni sustav i na tržište rada s ciljem iskorištavanja punog potencijala te društvene skupine kako bi se približila idealnom cilju svakog društva – punoj zaposlenosti (Bilić, Jukić, 2014, 485).

U Republici Hrvatskoj najveći udio u registriranoj nezaposlenosti imaju mlade osobe od 20-te do 35-te godine života. U prvoj polovici 1999. godine stopa nezaposlenosti osoba u dobi od 15-24 godina iznosila je 33,8%, a početkom 2001. godine čak 41,2% da bi do kraja 2003. godine na Zavodu za zapošljavanje ta brojka porasla do 45,5% nezaposlenih u dobi od 15 do 29 godina.

Hrvatska je 2002. godine imala najviši postotak nezaposlenosti među tranzicijskim zemljama, a prednjačila je i u stopi nezaposlenosti mladih (Ilišin prema Relja i dr., 2015, 3).

Prema podacima europskog statističkog ureda Hrvatska je u prosincu 2016. godine ponovno bila među zemljama Europske unije s najvišim stopama nezaposlenosti. U Hrvatskoj je prema podacima Eurostata u prosincu 2016. godine bilo 206 tisuća nezaposlenih građana. U odnosu na prosinac 2015. godine njihov je broj smanjen za 75 tisuća. Stopa nezaposlenosti među mladima u EU iznosila je u prosincu 2016. godine 18,6%, a Hrvatska je u četvrtom tromjesečju 2016. u toj dobnoj skupini bilježila stopu nezaposlenosti od 28%².

Rezultati istraživanja o nezaposlenosti mladih koje je 2008. godine na 937 nezaposlenih mladih provela autorica Koller-Trbović prikazali su u punom smislu riječi brutalnu realnost s kojom je svakodnevno suočena ta specifična društvena skupina. „U skladu s kvalitativnim pristupom koji je korišten u ovom istraživanju, prije prikaza rezultata, iz pozicije istraživača, želim reći da je bilo izuzetno teško čitati poruke nezaposlenih mladih, sudionika ovog istraživanja, bilo da su izražavali ljutnju, nemoć ili posustajanje. Iščitala sam krajnje nepovjerenje i u nas koji provodimo ovo istraživanje, ali i nepovjerenje u sve odrasle, odgovorne i zaposlene osobe te, vrlo često i u sebe. Jesmo li im ovim istraživanjem barem na trenutak dali nadu ili ih podsjetili na bolnu realnost? Sve se to moglo „iščitati” iz njihovih komentara i još puno toga o čemu će biti riječi u tekstu koji slijedi, no ostaje vrlo gorak i težak doživljaj kod mene kao istraživača. Iako ne poznajem te ljude, nemoguće je ne suosjećati s njima u situaciji u kojoj se nalaze. Stoga predstavljanje rezultata ovog istraživanja doživljam kao dio nastojanja da se uspostavi komunikacija između svih značajnih čimbenika u društvu koji s ove ili one strane trebaju i mogu biti uključeni u rješavanje ovog problema, dakle, progovaram o onome što su mladi, sudionici ovog istraživanja, imali potrebu poručiti nama“ (Koller-Trbović, 2009, 96).

Autorica je grupirala i analizirala najčešće spomenute „krivce“ i razloge koje su ispitanici naveli kao ključne pri nemogućnosti pronalaska posla.

1) Radno (ne)iskustvo kao razlog nezaposlenosti navelo je više od 25% ispitanika, a komentari su u najvećoj mjeri bili usmjereni na činjenicu da poslodavci kao preduvjet pri zapošljavanju mladih traže radno iskustvo koje oni nemaju gdje steći.

²<http://www.poslovnih.hr/hrvatska/iako-je-pala-nezaposlenost-u-hrvatskoj-meu-najvecim-u-eu-323634>

2) Veze, poznanstva i korupciju kao razloge nemogućnosti vlastitog zaposlenja navelo je 75 sudionika. Pri tom smatraju da je to primarni način pronalaska posla danas u Hrvatskoj i da oni koji nemaju takve mogućnosti ostaju bez prilike za zapošljavanje. Vrlo su ogorčeni, gube vjeru u ljude i sustav te se često i sami „okreću“ traženju veza i poznanstava.

3) O problemu diskriminacije pri zapošljavanju govori 15% sudionika koji pri tom spominju diskriminaciju prema dobi, spolu, obrazovanju, izgledu, teškoćama u razvoju, nacionalnosti, zdravstvenom statusu, socijalno-ekonomskom statusu itd.

4) Državu je deset posto sudionika navelo kao najodgovorniju za nezaposlenost mladih danas u Hrvatskoj. Po njihovom bi mišljenju država morala i mogla učiniti puno više kako bi se problem nezaposlenosti mladih riješio, a posebno ističu političare kao predstavnike državnih institucija prema kojima izražavaju ljutnju i negativne emocije.

5) Zavod za zapošljavanje kao uzrok vlastite nezaposlenosti ističe 40% sudionika ovog istraživanja, ističući pritom neprimjerenu komunikaciju službenika zavoda prema nezaposlenima i indiferentnost u pružanju pomoći nezaposlenima u vidu pokazanog truda i informiranja nezaposlenih kako bi im pomogli pri zaposlenju.

6) Starije zaposlenike i umirovljenike kao uzrok nezaposlenosti navodi 20-ak ispitanika. Smatraju da stariji ljudi oduzimaju mjesto mladima jer rade dok su u mirovini, ili odbijaju otići u istu iako je dobna granica za odlazak u mirovinu u RH 65 godina upravo iz razloga što su mirovine niske.

7) Obrazovanje i nesklad ponude i potražnje na tržištu rada također navodi 20 ispitanika koji smatraju kako obrazovni sustav nije usklađen sa potrebama tržišta rada te kako obrazovanje danas nudi znatno manju sigurnost pri pronalasku posla nego je to bilo u prijašnjim vremenima.

8) Same mlade kao krivce vlastite nezaposlenosti doživljava 15 sudionika. Oni smatraju kako posla u Hrvatskoj ima dovoljno, ali mladi ili ne žele raditi ili su previše izbirljivi pri odabiru posla što ih u konačnici ostavlja nezaposlenima.

9) Neinformiranost, odnosno nebrigu za mlade kao razlog nezaposlenosti među mladima navodi 10 ispitanika.

10) Status nezaposlene osobe kao motivirajući faktor za zadržavanje istog statusa navodi 15 ispitanika koji smatraju kako spomenuti status sa sobom nosi beneficije koje mladi iskorištavaju

i prijavljuju se na Zavod za zapošljavanje ne s ciljem pronalaska posla nego samo kako bi ih iskoristili (Koller-Trbović, 2009, 98-104).

U komentarima ispitanika autorica je primijetila i određene stavove mladih prema vlastitom radu. Neki od ispitanika rad su shvaćali kao središnji čimbenik smisla života i egzistencije, te tranziciju kao proces koji je utjecao na opći odnos prema radu i poimanje istog od strane pojedinca. Pri tom ističu nestabilnost i promjenjivost radnih odnosa, promjenu temeljnih ljudskih vrijednosti i dr. (Koller-Trbović, 2009, 98-104).

Kao negativne posljedice nezaposlenosti mladi ističu gubljenje smisla života, financijsku ovisnost o obitelji, prijateljima, socijalnim primanjima pa čak i konzumaciju alkohola i droga kojima smatraju ispitanici, mladi pribjegavaju jer su razočarani životom. Dvadesetak sudionika u svom odnosu prema budućnosti spominje strah, besperspektivnost i odustajanje, nadu u buduće zaposlenje i dostojanstven život a mogući izlaz pronalaze u odlasku u inozemstvo: „Razmišljam o odlasku u inozemstvo. Mlade se tako tjera van, a u Parizu kad završite faks čeka vas posao. Da imam mogućnost raditi vani, otišao bih“ (Koller-Trbović, 2009, 102-104).

2.4. Demografska slika Hrvatske: novi val iseljavanja (s naglaskom na tržište rada)

Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku sredinom 2016. godine Republika Hrvatska imala je 4 174 349 stanovnika. Negativan trend kontinuiranog pada broja stanovnika nastavio se i u 2016. godini i u odnosu na procjenu prethodne godine, broj stanovnika se smanjio za 29 255 osoba ili 0,7%. Smanjenje ukupnog broja stanovnika bilježile su sve županije, osim Grada Zagreba gdje je, u odnosu na procjenu prethodne godine, zabilježen relativni porast od 0,35%. Najveći relativni pad broja stanovnika zabilježen je u Vukovarsko-srijemskoj županiji i iznosio je 2,02%. U 2016. godini nastavilo se i kontinuirano starenje stanovništva. Prosječna starost ukupnog stanovništva Republike Hrvatske iznosila je 42,8 godina (muškarci 41,0; žene 44,5), što ga svrstava među najstarije nacije Europe. Procesu starenja uvelike pridonosi višegodišnje opadanje udjela mladog stanovništva (0 – 19 godina) u ukupnom stanovništvu. Spomenuti udio na razini države u 2016. iznosio je 20,1%, dok je na razini županija najmanji u Primorsko-goranskoj županiji, 16,8%, a najveći u Brodsko-posavskoj županiji, 22,3%³.

Povijesno gledajući, Hrvatsku možemo smatrati tradicionalno iseljeničkom zemljom jer bi prema demografskim analizama, da nije bilo velikih valova emigracije danas stanovništvo RH brojilo 6,22 milijuna stanovnika. Također, procjenjuje se da je broj hrvatskih iseljenika u svijetu danas gotovo jednak broju onih koji žive u Hrvatskoj (Peračković i Rihtar, 2016, 300).

Hrvatsko se gospodarstvo i tržište rada još uvijek suočavaju sa raznim promjenama nastalim na temeljima procesa tranzicije. U takvom procesu nije rijetka pojava neusklađenosti između ponude i potražnje za radom, gdje se postojeća ponuda rada sve teže prilagođava promjenjivoj potražnji za radom. Osim *mismatcha*, hrvatsko se tržište rada susrelo sa opadajućim stopama aktivnosti, promjenama u sektorskoj strukturi radne snage, porastom ekonomske neaktivnosti, ranijim odlaskom u mirovinu, rastućim brojem socijalnih naknada za invalide i branitelje, udjelom neslužbenoga gospodarstva itd. (Obadić, 2008, 91-99).

Sa sigurnošću možemo reći da je novi val iseljavanja koji je nastupio nakon ulaska Hrvatske u EU donekle različit od onih prethodnih iako nedostaju detaljne analize koje bi proučile uzroke njegovog nastanka. Jednako tako, autori smatraju kako je temeljni motiv migracija u tom smjeru zarada, ali ističu i lakoću mobilnosti nakon ulaska u EU kao snažan faktor koji je također

³ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/07-01-03_01_2017.htm

utjecao na iseljavanje. Iako mediji navode katastrofalne razmjere iseljavanja, teško je procijeniti točan broj iseljenih, no ono što zaista je zabrinjavajuće je činjenica da je trend u porastu a dio iseljenih se nema namjeru vratiti (Peračković i Rihtar, 2016, 300-302).

Iako je i iseljavanje siromašnog stanovništva, koje u potragu za poslom odlazi „trbuhom za kruhom“ negativna pojava za svako gospodarstvo i društvo, više je zabrinjavajuća činjenica da nije riječ samo o neobrazovanom stanovništvu koje nije kompetentno niti zadovoljava uvjete za konkurentnost na našem tržištu rada već je riječ o visokoobrazovanim mladim ljudima, o „odljevu mozгова“ koji sa sobom nosi još veći problem. Naime, riječ je o tome što ne samo da lokalna zajednica i društvo u cjelini umanjuju svoje razvojne potencijale gubitkom takvih članova društva već novac koji je država utrošila u njihovo školovanje postaje uzaludna investicija (Peračković i Rihtar, 2016, 303).

Procesi generacijske depopulacije u Hrvatskoj prisutni su već dulje vrijeme, no postepeno se od parcijalne depopulacije koja je zahvaćala primjerice Liku, Gorski kotar i pojedine dalmatinske otoke taj fenomen proširio na područje cijele Hrvatske. Uzmemo li na stranu pad broja stanovnika u ratom zahvaćenim područjima od 1990. godine naovamo, trend iseljavanja nastavlja se iz drugih razloga, točnije recesije i povezane nezaposlenosti, odlaska mladog obrazovanog stanovništva u inozemstvo u potrazi za poslom. U gospodarskom smislu, priljev mladog, radno sposobnog stanovništva je sve manji i reprodukcija radnog kontigenta je u konstantnom opadanju. Već sada statistike jasno pokazuju kako hrvatsko društvo stari, i kako se tome ne nazire, sa sadašnjeg stajališta, nikakav pomak na bolje (Wertheimer-Baletić, 2005, 97-114). Hrvatsku je do 2005. godine, prema Internacionalnoj organizaciji za migracije, napustilo 16% ukupne populacije, ili 726 031 Hrvata koji su emigrirali u druge zemlje, uključujući SAD, Australiju i Njemačku (Li i dr., 2011, 8).

Prognoze koje je autorica Wertheimer-Baletić izložila u svom istraživanju su mogli bismo reći zastrašujuće. Gospodarstvo te zdravstvena i socijalna politika morat će pronaći način da umanje neizbježno starenje stanovništva. Uzmemo li u obzir činjenicu da se taj proces odvija u za nas krajnje nepovoljnom vremenu recesije, osiromašenja značajnog dijela stanovništva i smanjenja životnog standarda te porasta nezaposlenosti teško da će mladim ljudima ideja o životu u inozemstvu, prvenstveno dostojanstvenom životu postati imalo dalja i manje primamljiva (Wertheimer-Baletić, 2005, 116).

2.5. Razlozi koji utječu na donošenje odluke o životu u inozemstvu

Da bi pojedinac dosegao određeni životni standard nužna su mu sredstva za potrošnju, u čiji posjed nerijetko ne dolazi unutar zadanih životnih uvjeta, stoga izlaz iz situacije u kojoj se nalaze pojedinci vide u iseljavanju iz matične države. Na taj način je moguće osigurati i horizontalnu i vertikalnu mobilnost odjednom, bez obzira na to teži li pojedinac ka većem prihodu, statusu ili ugledu. Autori Peračković i Rihtar upravo iz tog razloga pretpostavljaju da konzumerizam i iz njega proizašle želje i potrebe pojedinca utječu na odluku o napuštanju Hrvatske i potragu za „boljim životom“ van njenih granica. No ipak, istraživanje je pokazalo kako konzumerizmu jesu podložniji mladi i kako je udio onih starijih od 40 godina koji planiraju emigrirati zanemariv, no ipak nismo u mogućnosti tvrditi da mladi odlaze u potragu za boljim životom iz hedonističkih razloga. Nažalost, izgleda da je ipak riječ o želji za dostojanstvenim životom i osiguravanjem osnovnih životnih potreba pojedinca (Peračković i Rihtar, 297-311).

Istraživanja o faktorima koji utječu na migracijske tokove najčešće se fokusiraju na ulogu ekonomskih faktora i tvrde kako ljudi iz siromašnih zemalja imaju tendenciju odlaska u bogatije zemlje. Studije u većini zaobilaze promatranje utjecaja psiholoških faktora pri donošenju takve odluke. Takva istraživanja iako u manjini, daju nam primjer iz kojeg razloga se neki pojedinci odlučuju na ostanak u siromašnim zemljama a neki pak odlaze iako je zemlja njihovog podrijetla bogata. Hrvatska je zemlja iz koje relativno velik broj ljudi odlazi raditi u druge zemlje (Li i dr. 2011, 7).

Prijašnja istraživanja o psihološkim varijablama i migraciji potvrdila su da su ljudi koji su bili motivirani željom za moći ili postignućima napuštali zemlju u kojoj je ekonomska situacija bila loša. Također, ostale studije su pokazale kako osobne vrijednosti koje ljudi imaju po pitanju obitelji i posla utječu na njihovu namjeru o migraciji. Autorice Božić i Burić u istraživanju provedenom 2005. godine otkrile su na odlazak bili spremniji oni pojedinci koji su bili nezaposleni i bez partnera, kao i oni visokoobrazovani (Božić i Burić prema Li i dr. 2011, 8).

Prema službenoj statistici Svjetske banke, uzrok novom valu iseljavanja iz Hrvatske možemo potražiti među ostalim i u krizi koja je zahvatila RH nakon razdoblja rasta koje je trajalo od 2001. do 2008. godine. Hrvatska je u tom periodu zabilježila porast BDP-a od 35% te pad nezaposlenosti sa 20,5% iz 2001. godine na 8,3% koliko je iznosila 2008. godine. Uslijed

ekonomske krize koja je zahvatila EU ponovno raste nezapolenost a s njom i interes građana za odlaskom iz Hrvatske (Li i dr. 2011, 9).

Autorice Li i dr. su se usmjerile na istraživanje četiriju različitih psiholoških faktora kao prediktora za procjenu motivacije za stvarnim odlaskom mladih na rad u inozemstvo.

- **Motivacija za moći** definirana je kao potreba za posjedovanjem kontrole i utjecaja na ili nad drugom osobom, grupom ili svijetom u cjelosti (McClelland; Winter prema Li i dr. 2011, 10). Ova grupa ljudi teži za prestižom ili visokim statusom unutar grupe, te su oni pojedinci koji u nju spadaju ujedno i spremniji izložiti se riziku i opasnostima kako bi ostvarili svoje ciljeve (Fersch prema Li i dr. 2011, 10). Ovaj tip motivacije često je doveden u vezu sa željom pojedinca za putovanjima, no to ne znači nužno, tvrde autorice, da je riječ o pojedincu koji ima potrebu za životom na drugoj destinaciji već vjerojatnije o onome koji putovanjima iz uživanja prikazuje ostatku okoline svoju moć kroz takav životni stil.
- **Orijentacija ka karijeri** drugi je faktor koji autorice definiraju kao potrebu pojedinca da bude najbolji na svom poslovnom polju te koji se fokusiraju ne tek na pronalazak posla već na izgradnju karijere. Također, takve osobe će vjerojatno privući različite prilike za napredak u njihovom polju zanimanja pa čak i ako se te prilike nalaze u drugom gradu ili državi. Takve osobe će, smatraju autorice možda odbiti dobro plaćen posao u zemlji u kojoj žive iako se ona možda bori sa visokom stopom nezaposlenosti kako bi dobili dugoročno bolju priliku za život. Ovaj faktor se pokazao kao snažan, ne samo u zemljama sa visokom stopom nezaposlenosti već npr. i u SAD-u jer ljudi imaju potrebu da budu priznati, uspješni i cijenjeni u svom poslu (Li i dr. 2011, 10-13).
- **Privrženost mjestu** autorice navode kao treći faktor koji definiraju kao psihološku uključenost povezanu sa pojedinčevim mjestom podrijetla (Gustafson; Low i Altman prema Li i dr. 2011, 13). On se dovodi u negativnu vezu sa planovima za dugoročnu migraciju jer se smatra da će osobe privrženije mjestu iz kojeg potječu teže napustiti to isto mjesto (Li prema Li i dr. 2011, 14).
- **Neofiliju** odnosno osobnost željnu novih stvari i iskustava navode kao posljednji psihološki faktor na temelju kojega možemo procijeniti pojedinčevu motivaciju za odlaskom u inozemstvo.

Istraživanje je provedeno na 323 studenata 1. godine Ekonomskog fakulteta u Osijeku. Rezultati istraživanja potvrdili su hipotezu autorica da će ljudi visoko orijentirani karijeri, sa visokim stupnjem neofilije i niskim stupnjem privrženosti mjestu, bez obzira na spol imati veće želje za dugoročnim odlaskom u inozemstvo (Li i dr. 2011, 20).

„Slobodno kretanje radnikâ temeljno je pravo koje omogućuje državljanima jedne europske zemlje da rade u drugoj europskoj zemlji pod istim uvjetima koje imaju i državljani te domicilne zemlje“. Europska unija raznim sporazumima i regulativama kontrolira slobodu kretanja na tržištu rada, no usmjerena je ka maksimalnom pojednostavljenju istog. Iako neke zemlje članice i dalje imaju sustav radnih dozvola EU se trudi da maksimalno pojednostavni takav i slične procese, stoga možemo reći da ne postoji prepreka za onoga tko uistinu želi iskušati svoju sreću unutar zemalja članica EU (Obadić, 2006, 102).

Također, nezaposlenost u ruralnim sredinama i primjerice na slabije naseljenim otocima veliki je problem s kojim se suočava hrvatsko gospodarstvo a posebice stanovnici tih sredina. Tako ćete ukoliko primjerice, poznajete nekoga tko živi u Irskoj čuti kako je cijela Slavonija, nekad prosperitetna regija koja je hranila Hrvatsku sada osnovala mini-koloniju u Dublinu. Iako su kroz razna istraživanja uočeni mnogi faktori koji utječu na odluke o migracijama stanovništva iz ruralnih područja, nedavno provedena istraživanja o migracijama mladih iz sela u Hrvatskoj istaknula su kao razloge za odlazak skromnu ponudu zabavnih i kulturnih sadržaja, veće šanse za zaposlenjem u gradovima te nemogućnost realizacije profesionalne karijere (Babić i Lajić; Žutinić i Bokan; Šundalić prema Žutinić i dr., 2008, 140).

„Posljednjih se godina u Hrvatskoj ističe potreba stvaranja društva znanja, a sukladno tome stvaraju se visoka očekivanja od zaposlenja, posebice od strane visokoobrazovane populacije. Ipak, općeniti se karakter društvenih smjernica ne mora preklapati sa stvarnošću, a što je preklapanje manje to je veća frustracija pojedinaca. Ono što je izrazito loše po razvojnu sliku hrvatskog društva jest okolnost što visokoobrazovani mladi teško pronalaze zaposlenje te su spremni raditi niže kvalificirane poslove, a nerijetko napuštaju Hrvatsku ili su spremni to učiniti ako im se za to ukaže prilika“ (Relja i dr. prema Relja i dr., 2015, 3).

2.6. Irsko gospodarsko čudo

Sredinom osamdesetih godina 20. stoljeća Irska je još uvijek bila među najsiromašnijim i gospodarski najnerazvijenijim zemljama Europe. Brzi rast irskog gospodarstva koji je uslijedio tijekom devedesetih godina 20. stoljeća pozicionirao ju je ispred Velike Britanije (po visini BDP per capita⁴), države u čijoj je političkoj i gospodarskoj sjeni stoljećima živjela. Upravo iz tog razloga razvojni put tog prirodnim resursima skromnog gospodarstva često biva izdvojen kao jedan od najfascinantnijih primjera u suvremenoj europskoj ekonomskoj povijesti (Rančić i dr., 2010, 23).

„Zajedničko djelovanje brojnih unutarnjih i vanjskih čimbenika rezultiralo je preobrazbom irskoga gospodarstva, pogotovo u vidu liberalizacije i otvaranja domaćeg tržišta, uspješnog privlačenja direktnih stranih investicija multinacionalnih kompanija, osobito u području visokih tehnologija, postojanja fleksibilnog radnog zakonodavstva i sustava socijalne sigurnosti, visoko kvalificirane radne snage koja je stvorena zahvaljujući pomno planiranom obrazovnom sustavu koji osluškuje potrebe gospodarstva i smjernice razvojnih strategija, te socijalnog partnerstva između radnika poslodavaca i vlade. Članstvo u Europskoj uniji omogućilo je Irskoj uspješnu realizaciju izvozno orijentirane razvojne strategije i otvorilo vrata sredstvima iz Europskih razvojnih fondova. Irska je u svakom slučaju dobitnik u procesu globalizacije, čime predstavlja pozitivan primjer Hrvatskoj i ostalim malim, otvorenim gospodarstvima na putu gospodarskog razvoja“ (Rančić i dr., 2010, 23).

Podvrgavanje područja današnje Irske pod autoritet Engleza započinje još u 15. stoljeću, a 1801. na snagu stupa *Acts of union* koji je i formalno označio konačno prepuštanje Irske britanskoj dominaciji. Uslijedilo je zatim razdoblje masovnog iseljavanja Iraca te se njihov broj u razdoblju između 1815. i 1840. godine smanjio za 1,5 milijun. Trend iseljavanja nastavit će se sve do 1961. godine kada stanovništvo Irske broji tek 2,8 milijuna stanovnika. Stanovništvo čiji su primarni izvori prihoda dolazili od poljoprivrede i stočarstva, suočeno sa razdobljima velike nezaposlenosti i gladi bilo je primorano na potragu za boljom budućnosti što će kasnije u konačnici postati važnim faktorom za uspon irskog gospodarstva. Naime, na temeljima već spomenute emigracije, Irska je izgradila snažne gospodarske i kulturne veze sa državama sa znatnim udjelom irske populacije. Iseljavanje u tzv. „Novi svijet“, engleski jezik kao naslijeđe višestoljetne

⁴ Bruto domaći proizvod po glavi stanovnika

dominacije Engleza, te ideološka podloga ekonomskog liberalizma postavili su temelje za kasnije otvaranje prema svijetu i lakše uključivanje u gospodarske i političke integracijske i globalizacijske procese (Rančić i dr., 2010, 24-26).

18.4.1949. godine dolazi do prekida formalnih državno-pravih veza s Velikom Britanijom kada 26 južnih pokrajina proglašava danas nezavisnu Republiku Irsku. Upravo to je bilo vrijeme u kojem je Irska prekinula s ekonomskom politikom započetom 30-ih godina kojom je pokušala stvoriti samodostatno gospodarstvo koje će opskrbljivati samo sebe kako bi potaknula domaću proizvodnju i okrenula se međunarodnom tržištu. „Do početka 1958. godine stvoren je konsenzus da jedino međunarodno konkurentni izvozni sektor može biti pokretač ekonomske ekspanzije Irske. [...] Od 1959. godine do danas možemo reći da je jedno od osnovnih obilježja strategije razvoja irskog gospodarstva ekonomska liberalizacija, koja je osobito uočljiva u davanju poreznih olakšica izvoznom sektoru, privlačenju stranih direktnih investicija, te stalnom unapređivanju konkurentnosti postojeće industrije kroz subvencioniranje racionalizacije i restrukturiranja, kao i smanjivanje fiskalne presije“. Snažan i stabilan rast gospodarstva postaje obilježje Irske tek u posljednjem desetljeću dvadesetog stoljeća. U Irskoj je u razdoblju od 1996. do 2000. godine otvoreno 513000 novih radnih mjesta, što predstavlja 47%-tno povećanje u odnosu na 1996. godinu, a povećao se i udio zaposlenih žena i samozaposlenih (Rančić i dr., 2010, 26-33). Irska se kako sami ističu, nalazi u periodu neprestane ekspanzije nakon recesije kojom je bila zahvaćena do 2011. godine, a u razdoblju od 2009. do 2014. godine bilježi ekspanziju u izvozu hrane i pića od 45%⁵.

⁵ <https://www.dfa.ie/irish-embassy/croatia/our-role/about-ireland/our-economy/>

2.7. Irska kao „zemlja snova“: medijska slika života u Irskoj

Surfajući Internetom u posljednjih nekoliko mjeseci nije rijetkost da u hrvatskim medijima naiđete na članke koji se bave brojnim iskustvima života u Irskoj. Zaista je teško donositi zaključke na temelju pojedinih iskustava bez da smo istražili pozadinske priče aktera koji ih pričaju, ili prionuli u detaljne analize no ukoliko u velikom broju svjedočanstava konstantno nailazimo na jednake izjave onda već donekle možemo krenuti sa slaganjem slike o tome kako bi život u Irskoj mogao izgledati.

Prvenstveno, uzmemo li u obzir i Internet kao medij informiranja, krenimo od toga što Irci govore sami o sebi:

„Our unique culture and heritage feed our creativity and make us what we are. We tell the story of Ireland and her people through our music, poetry, art, literature and film. Sometimes it's joyous, sometimes tragic. It can make us laugh and it can force us to face uncomfortable truths but it is always, always inspiring“⁶.

Kao pozitivne strane života u Irskoj u medijima Hrvati kroz svoja iskustva ističu⁷⁸⁹¹⁰:

- jednostavnost zapošljavanja i mogućnost napretka
- redovita primanja (plaće uglavnom na tjednoj bazi)
- izvrsno plaćeni poslovi u odnosu na jednaka zanimanja u Hrvatskoj
- odlično plaćeni najjednostavniji poslovi (minimalna satnica u iznosu od 8,65

Eura)

- pristupačne cijene osnovnih namirnica, hrane i odjeće
- primamljive poslove u IT sektoru u korporacijama poput Facebooka, Google-a i

sl.

⁶ <https://www.dfa.ie/irish-embassy/croatia/our-role/about-ireland/our-culture/>

⁷ <http://varazdinski.rtl.hr/drustvo/hela-u-irskoj-ne-mogu-vjerovati-da-me-netko-toliko-placa-za-tako-bezvezan-posao>

⁸ <http://www.poslovni.hr/hrvatska/nije-sve-tako-sjajno-nakon-sest-mjeseci-rada-u-irskoj-vraca-se-u-hrvatsku-298807>

⁹ <http://lupiga.com/vijesti/zivot-hrvata-u-irskoj-kako-izgleda-zivot-u-el-doradu-naseg-vremena-i-kakve-izazove-donosi>

¹⁰ <http://www.vecernji.hr/hrvatska/otisla-s-obitelji-u-irsku-voljena-zemlja-me-iskoristila-ispljunula-pregazila-i-ismijala-984282>

- multikulturalnost i tolerancija
- državna briga o socijalnim pitanjima i problemima
- poznavanje jezika za početak nije potrebno
- bezbrižan život (iako su troškovi veliki, primanja su dovoljna)

Negativnih strana je zaista malo, u medijima se najčešće spominju skupe stanarine, loše vremenske prilike te nedostatak stambenog prostora zbog velikog broja doseljenika¹¹¹².

Iako često spominju odvojenost od obitelji kao nešto što im teško pada, možemo zaključiti kako su mladi Hrvati u Irskoj primarno vođeni novcem kao najснаžnijim faktorom koji ih motivira za ostanak i daljnji rad i život:

„Ne razmišljam o tome hoću li imati za režije i stanarinu. Na kraju mjeseca ne moram zvati roditelje pa ih s grčem u želucu pitati da mi posude novac (a znam da nemaju). Sada pitam trebam li ja poslat novac njima¹³“.

„Mogu se zaraditi lijepi novci za uživanje. Sve vam je plaćeno onoliko koliko ste radili i na vrijeme. Irska pruža sve što je potrebno za lagodan život – ističe u razgovoru¹⁴“

„Ne, Irska nije obećana zemlja, ali obećava mnogo više nego Hrvatska. Nažalost!¹⁵“

Po pitanju dugoročnog života u Irskoj mišljenja su podijeljena: dok neki od iseljenika Irsku smatraju domom (riječ je uglavnom o starijim osobama koje su odselile s obitelji, ali i mladima koji su već sad sigurni da se u Hrvatsku imaju namjeru vratiti samo tijekom godišnjeg odmora), neki mladi u Irskoj borave privremeno i imaju želju za povratkom u domovinu.

„Da, planiram nastaviti živjeti u Irskoj. Zasad sam zadovoljna svojim životom ovdje. Iako sam u malom gradiću pronašla mir, planiram odseliti u Galway koji je nešto veći grad zbog mogućnosti koje mi se tamo pružaju. I ima više naših sunarodnjaka. Posao u struci za sada neću

¹¹ <http://www.jutarnji.hr/life/hrvatsku-zamijenila-irskom-ovdje-hrvatski-minimalac-zaradim-za-cetiri-dana.-sretna-sam-i-ne-vracam-se/398155/>

¹² <https://www.24sata.hr/news/ovi-su-hrvati-srecu-pronasli-u-irskoj-nikad-se-necemo-vratiti-505211>

¹³ <http://www.jutarnji.hr/life/hrvatsku-zamijenila-irskom-ovdje-hrvatski-minimalac-zaradim-za-cetiri-dana.-sretna-sam-i-ne-vracam-se/398155/>

¹⁴ <https://www.24sata.hr/news/ovi-su-hrvati-srecu-pronasli-u-irskoj-nikad-se-necemo-vratiti-505211>

¹⁵ <http://www.fiuman.hr/price-iz-daljine-sanja-sirola-u-irskoj/>

tražiti, nego ću upisati tečaj koji me zanima. Ponavljam, mislim da je ovdje bolji život nego u domovini i da se mladom čovjeku pruža više mogućnosti. Malo mi je i žao zbog toga¹⁶”.

„Ova Irska je čudo. Vidim svoj posao kako cvate ovdje u budućnosti i definitivno ostajemo ovdje živjeti i dočekati starost. Želim da mi se djeca ovdje rode i da se ne opterećuju glupostima kojima se opterećuje prosječan Hrvat u domovini – zaključio je Požežanin”¹⁷.

„Nisam više u nekom tupilu, nema negativnih priča koje u Hrvatskoj svakodnevno čitamo u medijima. Jedino, moram priznati, vrijeme u Irskoj je jako loše, ide mi ponekad na živce. Čas je kiša, pa sunce, eto ti nakon toga krupa, i sve se to promijeni u kojih sat vremena. No, to je manje važno. Ovdje ima puno prostora za visokoobrazovane ljude, pogotovo IT stručnjake. [...] Di god ideš srest ćeš našeg čovjeka, od pekare, kafića, pubova... Ljudi su ogorčeni na Hrvatsku, skoro mogu kazati kako je i mrže. Tu je razlika mog stava i njihovog. Razumijem ih, pogotovo Slavonce kojih svakodnevno više stotina napušta svoju zemlju. [...] Nikad se ne zna, za sada nam je dobro. Da se mene pita, ostao bih što duže, no ipak ću sagledati sve okolnosti. Ako se moja obitelj i ja snađemo, nema razloga za brzim povratkom. Uglavnom, posla ima, može se naći i nekoliko poslova. Primjerice, ako dođu dvoje ljudi, momak i cura, recimo da oboje rade full time job, zarađuju minimalnu plaću, mogu otprilike imati oko 4 tisuće eura, a kamo li da nađu neki bolje plaćen posao. Zaključio bih, ima para, ali treba raditi”¹⁸.

¹⁶ <http://www.fiuman.hr/price-iz-daljine-sanja-sirola-u-irskoj/>

¹⁷ <https://www.24sata.hr/news/ovi-su-hrvati-srecu-pronasli-u-irskoj-nikad-se-necemo-vratiti-505211>

¹⁸ <http://dalmatinskiportal.hr/zivot/ispovijest-dalmatinaca-u-irskoj-vratit-cu-se-dalmacijo--moj-hajduce--split--ali-ne-jos-/12959>

3. Metodološki aspekti istraživanja

3.1. Kvalitativna istraživanja u društvenim znanostima

Kvantitativna istraživanja primarno su se orijentirala na **dedukciju** kao glavnu metodu spoznaje. Dedukcija se služi analitičkim izvođenjem hipoteza iz jedne opće teorije koje se zatim provjeravaju različitim analitičkim postupcima kako bi se hipoteza prihvatila ili odbacila. Za razliku od tradicionalnih empirijskih studija, kvalitativna istraživanja smatraju metodu **indukcije** primarnom metodom spoznaje. Suprotno dedukciji, ona se temelji na donošenju općih teorijskih zaključaka izvedenih iz pojedinačnih slučajeva temeljnih jedinica društva. Kvalitativna istraživanja polaze tako od promatranja pojedinačnih i posebnih fenomena na temelju kojih izvode zaključke primjenjive na jedan opći referentni okvir. Pri tom svakako moramo imati na umu da je jednostavno nemoguće napraviti jasnu granicu deduktivnog i induktivnog pristupa ako uzmemo u obzir činjenicu da je društvo jedinstvena cjelina koje se sastoji od brojnih mikro procesa, manjih i većih jedinica te da pojedinac za posljedicu bivanja članom svog društva postaje zapravo nositelj njegovih temeljnih vrijednosti i normi. Tako iz pojedinačnih iskustava možemo zaključiti mnogo o posebnim, odvojenim slučajevima na temelju kojih možemo izgraditi teoriju o nekom određenom fenomenu, ali također možemo saznati i društvenu pozadinu tog pojedinca iz koje po mnogočemu možemo iščitati stanje društva kao sustava u cjelini (Halmi, 2005, 15-29).

U društveno-humanističkim znanostima rijetko kada je moguće istražiti općeprihvaćene i univerzalne zakonitosti. Čvrsti aksiomi postoje samo u prirodnim znanostima. Ljudi se ne ponašaju automatski prema nekim unaprijed postavljenim determinističkim pravilima, već u skladu sa svojim mislima, potrebama i osjećajima. Ponašanje se ne zbiva po linearnim uzročno-posljedičnim obrascima, nego prema značenjima koje određuje naš unutarnji okvir referencije, ali i situacijski faktori. Upravo je iz tog razloga uloga istraživača ključna u kvalitativnim istraživanjima. Upravo istraživač je taj koji određuje smjer cijelog istraživanja: uspostavljanjem kvalitativne interakcije sa subjektom/subjektima istraživanja on stvara put do novih i kvalitetnijih saznanja. Pri tom se velik značaj u kvalitativnim istraživanjima daje interakciji, razgovoru između istraživača i subjekta. Komunikacija koja se razvija tijekom interakcije omogućava istraživaču da spozna kako se pojedini subjekti osjećaju, što misle ili što rade. Također, dvije slijedeće važne značajke kvalitativnog istraživanja svakako su razumijevanje i usmjerenost istraživanja. Kako

bismo objektivno i kvalitetno interpretirali rezultate istraživanja, važno je da razumijemo naše sugovornike i sustav vrijednosti unutar kojeg djeluju (Halmi, 2005, 15-29).

3.2. Studija slučaja

Kvalitativno istraživanje uvijek polazi od proučavanja pojedinačnog slučaja kako bi formuliralo hipoteze i opće teorije o proučavanom fenomenu. Osnovni postupak u studiji slučaja sastoji se u sagledavanju svih važnijih aspekata jedne pojave ili situacije, uzimajući kao jedinicu analize pojedinačni subjekt, obitelj, organizaciju, lokalnu zajednicu ili čitavu kulturu. Svaka od tih jedinica analize smatra se zasebnom cjelinom ili entitetom koja može ili ne mora biti u relaciji s drugim entitetima. (Halmi, 2005, 25).

3.3. Istraživački pristup i metoda

Istraživanje je primarno zamišljeno i provedeno kao studija slučaja u čijem smo se provođenju koristile polustrukturiranim intervjuom, jednim od najčešće korištenih alata u istraživanjima koji kao metodu istraživanja kombiniraju kvalitativnu i kvantitativnu (takozvanu mix metodologiju). Naime, iako smo se fokusirali na točno određen fenomen i temu, nismo mogli izostaviti važne faktore koji bi mogli utjecati na iseljavanje poput dobi, spola, obrazovne strukture ili bračnog statusa sudionika. Stoga je prvi dio polustrukturiranog intervjuja sadržavao kratki upitnik o sociodemografskim značajkama, dok se ostatak intervjuja sastojao od pitanja otvorenog tipa kojima smo pokušale dobiti detaljne i iscrpne odgovore sudionika.

Prilikom prikupljanja sudionika za sudjelovanje u istraživanju poslužili smo se snowball metodom, te smo neke od sudionika „regrutirali” putem Facebook grupe „Idemo u Irsku” u kojoj se nalazi gotovo 48000 sudionika. Sudionicima je zajamčena anonimnost u istraživanju s obzirom da su pojedina pitanja poput onoga o zadovoljstvu odnosa sa bližnjima, vlastitim zdravljem, приходima i sl. ipak privatne prirode te smo se korištenjem aliasa u transkriptima u prilogu, vodeći se etičkim načelima istraživačke prakse potrudili da zaštitimo anonimnost svih sudionika.

3.4. Predmet straživanja

Migracije stanovništva su u suvremenom svijetu postale svakodnevna pojava. Svijet je napretkom tehnologije i tehnike postao povezaniji nego ikad, a gotovo nema mjesta na planeti na kojoj se ukoliko to želite ne biste mogli naći unutar slijedeća 24 sata. Izrazi koji su nekada u literaturi objašnjavali fenomene miješanja različitih kultura na jednom mjestu poput „*melting pota*” sada gotovo da stoje po strani jer su nadišli fenomene koje opisuju i postali svakodnevica u gotovo svakom kutku svijeta. Migracije u druge gradove ili države uslijed školovanja, potrage za poslom ili profesionalnog napretka postale su toliko česte da gotovo ne postoji netko u vašoj okolini tko ne poznaje nekoga tko živi u inozemstvu.

No ipak, kada takve pojave poprime masovne razmjere, i više pojedinac nije pojedinac već grupa ljudi, ne samo iz našeg grada već iz svakog kutka RH, i kada se Dublin počne nazivati „slavonskom” kolonijom dok svakodnevno statistike pokazuju sve veći odljev mladih, obrazovanih ljudi prema jednoj konkretnoj destinaciji – Irskoj, tada možemo govoriti o društvenom fenomenu vrijednom istraživanja.

Irska je tako mnogim Hrvatima umjesto turističke destinacije postala privremeno ili stalno mjesto boravka, te slijedi Njemačku, Austriju i BiH kao četvrta po redu destinacija sa najvećim brojem iseljeninih Hrvata. Upravo iz tog razloga smo predmetom našeg istraživanja odlučili obuhvatiti zadovoljstvo života Hrvata u Irskoj kako bismo doznali koji su to potisni faktori koji utječu na iseljavanje upravo u Irsku te istražiti zadovoljstvo životom Hrvata u Irskoj¹⁹.

3.5. Cilj istraživanja

Temeljni cilj ovog istraživanja bio je istražiti objektivne i subjektivne pokazatelja koji utječu na kvalitetu života Hrvata koji rade i žive u Irskoj. Pod subjektivne faktore smo uvrstili pokazatelje poput sudionikovog zadovoljstva vlastitim zdravljem, prihodima, mogućnošću napretka, zadovoljstva društvenim životom, stanovanjem, vlastitim prihodima i prihodima kućanstva, dok smo one objektivne, općenite faktore istraživali kroz pitanja o zadovoljstvu prirodnim okolišem, zdravstvenim sustavom, birokracijom, osjećajem sigurnosti te prihvaćenošću

¹⁹ https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/07-01-02_01_2017.htm

u novom okruženju (naglasak na prisutnost/odsutnost diskriminacije od strane domicilnog stanovništva).

Također, iako je primarni cilj ovog istraživanja bilo istražiti kvalitetu života Hrvata u Irskoj, s obzirom na snažan trend iseljavanja koji je zahvatio Hrvatsku, posebice u periodu nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, nismo mogle ne dotaknuti se uzroka koji su doveli do iseljavanja te istražiti usporedbu određenih segmenata života (posao, mogućnost napretka, općenito zadovoljstvo) kakav su vodili prije, u Hrvatskoj i kakav vode sada u iseljeništvu. Dobivenim saznanjima pokušat ćemo odrediti najsnažnije potisne faktore koje utječu na donošenje odluke iseljavanju u Irsku.

3.6. Sociodemografske značajke ispitanika

<i>Spol</i>	muški	5
	ženski	5
<i>Dob</i>	18-30	5
	31-50	5
	50 i više	0
<i>Stupanj obrazovanja</i>	osnovna škola	0
	srednja škola	1
	preddiplomski studij/viša škola	2
	diplomski studij	3
	magisterij/doktorat	4
<i>Mjesto prebivališta</i>	Dublin	5
	Galway	1
	Drogheda	1
	Maynooth	1
	Bray	1
	Cork	1
<i>Radni status</i>	student	0
	studiram i radim	1
	stalno zaposlen/-a	8
	privremeno zaposlen/-a	1
	nezaposlen/-a ali tražim posao	0
	nezaposlen/-a i ne tražim posao	0
	umirovljenik/-ica	0
<i>Članovi kućanstva</i>	1-2	5
	3-4	4
	5 i više	1
<i>Procjena životnog standarda</i>	viši od prosjeka	8
	prosječan	2
	niži od prosjeka	0
	ne znam; ne mogu procijeniti	0
<i>Izvor prihoda</i>	vlastita zarada	10
	prihodi roditelja	0
	stipendija	0
	prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice	0
	socijalna pomoć, invalidnina	0
	mirovina	0
	drugo	0
<i>Bračni status</i>	oženjen/udana	0
	neoženjen/neudana	7
	u vezi	1
	razveden/-a	2
	udovac/-ica	0
	nešto drugo	0
<i>Roditeljski status</i>	da, jedno dijete	1
	da, dvoje djece	0
	da, troje djece (ili više)	0
	ne, nemam djece	9

4. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

4.1. Interpretacija sociodemografskih podataka

U istraživanju je sudjelovalo deset sudionika, od čega su podjednak udio činili muškarci i žene. Po dobnoj strukturi 50% sudionika bilo je u dobi od 18-30 godina, a 50% sudionika bilo je u dobi od 31-50 godina. Po pitanju obrazovne strukture sudionika, samo jedan sudionik je kao završeni stupanj obrazovanja naveo srednju školu, dvoje sudionika je steklo preddiplomsku/višu razinu studija, troje sudionika je naveo diplomsku a čak najbrojniju skupinu čine sudionici sa završenim visokim stupnjem obrazovanja (magisterij/doktorat).

Ovim istraživanjem obuhvaćeni su sudionici koji su u trenutku istraživanja živjeli u jednom od 6 gradova diljem Irske: Dublin, Galway, Drogheda, Maynooth, Bray i Cork. Također, nekim sudionicima njihovo trenutno mjesto prebivališta nije bilo prvo niti jedino mjesto boravka u Irskoj, što je zapravo bio dobar temelj za stvaranje šire, jer iako, zbog veće mogućnosti zaposlenja i prednosti koje pruža veliki grad mnogim Hrvatima prva i jedina destinacija postane Dublin, velik broj njih također boravi u manjim gradovima diljem Irske.

Potruga za poslom najčešći je razlog velikog dijela privremenih i trajnih migracija. Svi sudionici istraživanja u Irskoj rade, kao stalno ili privremeno zaposleni. Možda je upravo u tome ključ zadovoljstva vlastitim životnim standardom: naime, osmero sudionika procijenilo ga je iznadprosječnim u odnosu na prilike u irskom društvu, dok ga je dvoje sudionika procijenilo prosječnim. Kao osnovni izvor prihoda svi sudionici su naveli vlastitu zaradu. Samo jedan ispitanik je u vrijeme istraživanja bio u vezi, dok su se ostali sudionici definirali kao samci ili razvedeni. Samo jedan sudionik istraživanja ima dijete.

Ukoliko bismo napravili generalizaciju na temelju naših rezultata, mogli bismo stvoriti „model” osobe koja je emigrirala iz Hrvatske u Irsku: mlada, visoko obrazovana, radno sposobna, samac. No ipak, ostale bi pri tome da svakako uzmemo dobivene podatke sa dozom zadržke i u daljnjem tekstu pokušamo temeljeno na detaljnim odgovorima sudionika utvrditi koja su to njihova osobna, pojedinačna iskustva, koja se u mnogočemu mogu razlikovati a koja su dovela do odluke o iseljavanju u Irsku, te je li u konačnici, ipak očite sociodemografske brojke moguće uzeti kao relevantan temelj za daljnja predviđanja sociodemografskih kretanja.

4.2. Interpretacija polustrukturiranog intervjua

4.2.1. Migracije ispitanika u Irsku – razlozi za odlazak

Kao što smo ranije navele, jedan od ciljeva našeg istraživanja bio je utvrditi potisne faktore koji su utjecali na odluku pojedinaca za napuštanjem Hrvatske te da za mjesto svog boravka odaberu upravo Irsku. Ono zanimljivo, što smo kao istraživači primijetili već na samom početku istraživanja je po tom i mnogo ostalih pitanja konzistentnost i sličnost odgovora sudionika bez obzira na njihovu dob, spol, obrazovanje, zaposlenje ili mjesto boravka. Stoga, na temelju njihovih odgovora možemo definirati nekoliko temeljnih uzroka za emigriranjem u Irsku:

- prihodi nedostatni za ostvarenje vlastitih ciljeva
- nemogućnost pronalaska posla u struci
- nemogućnost profesionalnog ostvarenja i napretka te valorizacije stečenog zvanja
- općenito nezadovoljstvo hrvatskim društvom u cjelini i osjećaj beznađa
- nezadovoljstvo hrvatskom politikom i birokracijom

Kao ključne razloge napuštanja Hrvatske i preseljenja u Irsku naši sudionici su tako naveli:

S1: „Ljude... Njihov ego i mentalitet iza kojih ne stoji apsolutno ništa da podupre visoke noseve i cilo ponašanje „eee ko ovo more platit” ... 90% Europe i Sjeverne Amerike, eto ko.”

S2: „Razlog odlaska je odnos poslodavca prema radniku, odnos države prema poslodavcu, iznos plaća i tako dalje. Osoba sam koja je promijenila oko deset poslova u Hrvatskoj, otvorila vlastitu IT firmu... Nakon što sam sve opcije isprobao odlučio sam sreću okušati u drugoj državi. Plaće u Hrvatskoj su premale za normalan život, a nameti države su preveliki te opterećuju i radnika i poslodavca do mjere da ni jedni ni drugi ne mogu normalno funkcionirati.”

S3: „U Hrvatskoj nisam imala nikakvu mogućnost napredovanja, rasta, niti ulaganja u sebe Nisam bila u mogućnosti platiti fakultet ni pronaći posao u kojem bih uživala. Materijalne me stvari nikad nisu motivirale niti mi bile prioritet, međutim u Hrvatskoj si nisam mogla priuštiti ni to, moj život u Hrvatskoj se svodio na preživljavanje.”

S4: „Hm.. Gorčina, apatija, beznade, bezizglednost, nezadovoljstvo, opće siromaštvo i briga za sadašnjost kod mene osobno ili budućnost kod mladih.”

S5: „Prioritetni razlog napuštanja Hrvatske je nemogućnost rada u struci, u mom slučaju rad u rodilištu ka primalja. Nedostatak pružanja prilike za radom nakon završenog studija. Onda zbog nepotizma, ne primanja radne snage u stalni radni odnos, privremeni poslovi nakon šta san završila fakultet, nedovoljna primanja. To su neki od razloga. Glavni razlog je bila želja da steknem iskustvo u poslu kojeg je nemoguće steć u našoj domovini.”

S6: „Nemogućnost nalaženja posla u struci, i ono što se može naći plaće su male i općenito mogućnosti nisu neke velike.”

S9: „Nepotizam, loša finansijska situacija, loši uvjeti rada, male plaće, društvo kao društvo je jako loše, općenito život u Hrvatskoj, posal odnosno, finansijsku situaciju smatram ključnim.”

Također, bez obzira na to što sudionici u Irskoj ne borave jednako dugo (najkraće 6 mjeseci, a najdulje 5 godina) njihovi odgovori po malo čemu odudaraju, pa možemo tako zaključiti da se već neko vrijeme u hrvatskom društvu stvari ne mijenjaju po mišljenjima sudionika, te postoje temelji na kojima možemo tvrditi da ne pronalazimo druge potisne faktore koji bi potaknuli stanovništvo za novim valom iseljavanja u ovolikim razmjerima, ali također, da ujedno u Hrvatskoj kroz nekoliko godina nije stvoren društveni i gospodarski temelj koji bi isti fenomen spriječio ili barem usporio njegov intenzitet. Većina sudionika složila se s tim da bi u Hrvatskoj prihvatila jednako plaćen posao kakav sada obavljaju, da im je bila pružena takva mogućnost, što bi u konačnici rezultiralo njihovim ostankom u rodnom gradu:

S10: „Radim na obradi podataka. Bi, prihvatila bi bez razmišljanja.”

S9: „Da je plaća bila... Da san moga nać nekakav normalan posal sa jednakom plaćom, naravno da bi bia prista, ne bi nikad pomišlja o tome da iden vanka. Znači ja san primarno otiša zbog financija a onda društvo.”

S5: „Trenutno radin kao njegovatelj u kućnoj njezi i da san imala priliku potpisala bi odma za stalno za takav posal u Hrvatskoj.”

S6: „Trenutno radim u jednoj jakoj IT firmi. Da sam dobio ovakav posao, ovako plaćen ostao bi. Al je to nemoguće.”

Po pitanju traženja posla, moramo napomenuti da je velik naglasak uz samu veću naknadu za obavljeni posao, bez obzira o kojem je segmentu riječ na nemogućnosti profesionalnog napretka, želju za napredovanjem, stoga na temelju toga možemo zaključiti da Hrvatsku napušta radno sposobno stanovništvo (od kojih su neki napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku), koje si može pronaći posao u Hrvatskoj ali nije zadovoljno prvenstveno mogućnostima samoostvarenja, vrednovanja i tretmana prema njima kao pojedincu na hrvatskom tržištu rada. U potrazi za boljom radnom i životnom okolinom, uz Irsku koja je nekima bila prvi i jedini izbor, najčešći odabir u promišljanjima sudionika bile su Njemačka pa zatim Skandinavske zemlje, Kanada i Amerika. Nekima od njih Irska nije bila prvi izbor, ali je prevagnulo englesko govorno područje i blizina Hrvatske.

S1: „Nije Irska bila prvi izbor... Švedska, Kanada i SAD su bile opcije. Na papiru „za i protiv“ Irska je prevagnila...”

S7: „Baš je Irska Bila prvi izbor, nisam. Sestra je u Njemačkoj ali nisam uopće razmišljala, ne.”

S6: „Nije mi Irska bila prvi izbor, prvi izbor su mi bili Amerika pa Norveška, pa sam onda razmišljao o Njemačkoj pa sam na kraju odlučio da ću u Irsku.”

S8: „Jesan, u Njemačku ali mi je Irska bila prvi izbor.”

S4: „... Njemačka je bila prvi izbor. Dosta sam čitala o Irskoj prije polaska. Katolička zemlja, tradicijski i kulturalno dosta slični nama, opuštene i vedre i obzirom da je englesko govorno područje, Irska je prevagnula.”

U konačnici, možemo zaključiti da su prilikom odabira svog odredišta ipak ključnu ulogu odradili „push” a ne „pull” faktori, odnosno, da je razlozi za odlaskom iz Hrvatske bili snažniji od privlačnih faktora koje je nudila Irska, jer u konačnici, ona je za neke bila samo jedno od potencijalnih odredišta te da nisu iselili u Irsku, sudionici bi gotovo sigurno donjeli odluku o životu van Hrvatske, neovisno gdje to bilo. To potvrđuje činjenica da nisu svi sudionici imali nekoga tko ih je u Irskoj dočekao, već su bili spremni upustiti se u odlazak „u nepoznato” kako bi si osigurali priliku za kvalitetniji život.

4.2.2. Kvaliteta života Hrvata u Irskoj

Kao što smo već ranije naveli, kvaliteta života odnosi se na opće zadovoljstvo životom pojedinca, a faktore odn. pokazatelje kvalitete života možemo podijeliti na subjektivne i objektivne. Subjektivni faktori odnose se na osobnu dimenziju i procjenu vlastitog zadovoljstva zdravstvenim stanjem, razinom prihoda, mogućnošću osobnog akademskog i profesionalnog napretka, odnosima s bližnjima, zadovoljstvo životnim uvjetima poput stanovanja dok pod objektivne faktore svrstavamo zadovoljstvo društvenim sustavom u cjelini, zdravstvom, školstvom, birokracijom i upravom, osjećajem sigurnosti i dr.

Iz dobivenih rezultata istraživanja možemo zaključiti kako su Hrvati u Irskoj zadovoljni kvalitetom života. Krenuvši od zadovoljstva vlastitim prihodima i prihodima kućanstva kao temeljem za stabilan i ugodan život (s obzirom na zaposlenje kao jedan od ključnih *push* faktora), preko mogućnosti za zaposlenjem na tržištu rada te rada u struci, zatim mogućnosti brzog napredovanja u poslu koju je navelo više sudionika. Plaće su redovite i više nego dovoljne za pokrivanje osnovnih životnih potreba, radnici iz Hrvatske cijenjeni kao i kvalitetan rad općenito. S obzirom na veliku potražnju za radnicima, kako navode sudionici „radnik je taj koji bira poslodavca, a ne poslodavac radnika”, novo radno mjesto je moguće pronaći unutar nekoliko dana, a upravo iz tog razloga na prava radnika se obraća velika pozornost. Sama organizacija rada je puno kompleksnija, točno se zna koja su čija zaduženja, a samim time su radna mjesta specifičnija. Također, sudionici navode pojavu koja je snažno prisutna u isrcnom društvu: fokus na cjeloživotno obrazovanje, preškoloavanje i doškoloavanje kao postavljanje temelja da daljnje profesionalno napredovanje.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S1: „Jako sam zadovoljan sa poslom. Pozicija mi je jako sigurna zbog kvalitete mog rada, a i da odlučin promovirati firmu to mogu učiniti za svega dva dana zbog velike potražnje. Svaka plaća do sada je bila uredna i velika, zna se za šta se radi. Napredovati se može jako lako ako točno znaš šta zeliš i uložiš vrijeme i trud.”

S4: „Svime sam prezadovoljna. Nije najbolje za ono što se u Irskoj može naći, ali poslije naše zemlje je posao iz bajke.”

S9: „Pre zadovoljan. Jedino možda u ovoj trenutnoj poziciji dajem minus napredovanju zato što je to državna firma koja je vrlo vrlo strukturirana, tu ljudi rade po 40 i nešto godina, teško se pojavljuju nekakve nove pozicije, ako se i otvore meni neke stvari ne odgovaraju poput rada od ponedjeljka do petka od 9-5 ali svim ostalim dalje, kolegama, novcima, odnosom kolega na poslu, mojih menadžera i ostalo, to se jednostavno ne može usporedit sa Hrvatskom, to je ko nebo i zemlja.”

S5: „Jako sam zadovoljna poslom koji je u mom slučaju privremen, radnici su jako zaštićeni i poštuju ih se prije svega. Imaš veliku mogućnost za napredovati i to jako brzo.”

S8: „...Baš i nisam razmišlja o doškolovanju, možda neki tečaj završiti za voditelja projekta ili nešto jer je kod njih to malo drugačije nego kod nas. Recimo u njih kad se vodi gradilište, u nas imaš kao voditelja gradilišta i on je Bog i batina. A gori imaš voditelja projekta, pa voditelja gradilišta, pa inženjer na gradilištu, onda imaš jedan šta samo radi, kako oni to zovu „health and safety” za sigurnost na gradilištu, znači imaš 5-6 ljudi, ovde imaš jednog ili dvojicu.”

Uzmemo li u obzir činjenicu da su Hrvati ipak stranci u Irskoj, bez obzira na njenu multikulturalnost, Hrvati u Irskoj su zadovoljni pihvačenošću od strane okoline, smatraju kako su jako cijenjeni kao radnici te da se nisu susretali u tolikoj mjeri sa ikakvim oblicima diskriminacije na nacionalnoj osnovi, osim u dva navedena slučaja na poslu. Ipak, dok dio sudionika navodi da si bez obzira na asimilaciju i osjećaj pripadnosti koji s vremenom stekneš uvijek stranac:

S8: „Pa je, malo se osjećam ko stranac. Mislin ko i ovde, kad neko prolazi ulicom ti možeš vidjeti je li stranac ili ne, jel naš ili je stranac, oni to pripoznaju odmah. Sad, nije da je meni neko nešto napravio krivo, ili šta ja znam ali vidi se.”

... dio sudionika smatra kako su stekli vremenom osjećaj potpune pripadnosti:

S9: „Jesam, u početku sam se osjećao možda malo ko da ne pripadam tu, početak je bio malo težak ali nakon godinu dana jednostavno kad odeš van države, van Irske kad sam se vraća jedva sam se čeka vratiti, odnosno ima sam osjećaj ko da se vraćam doma. Ja sad smatram ovo trenutno svoj dom i eto nakon toliko vremena šta je prošlo osjećam se pripadno pogotovo zbog usavršenijeg jezika.”

Hrvati u Irskoj se uglavnom družu sa pripadnicima svih nacionalnosti, od kojih neki navode kako se uopće ili najmanje družu s Hrvatima. Drugi pak, koji rade i žive s Hrvatima njih

navode kao društvo u većini. Taj dio, s obzirom na nedostatak objektivnih razloga smatramo individualnim odabirom pojedinca na koji utječu prvenstveno okolnosti koje on sam bira ili ne (stanovanje s obitelji ili cimerima, rad u firmi sa strancima ili Ircima i sl.), stoga smatramo kako su Hrvati otvoreni prema drugim nacijama, sklapaju nova prijateljstva i poznanstva po dolasku u Irsku i pri tom im nacionalna osnova za isto ne predstavlja niti temelj a ujedno ni barijeru.

Po pitanju sadržaja koje im Irska pruža, Hrvati su zadovoljni stanjem prirodnog okoliša i ponudom kulturnih i zabavnih sadržaja. Navode kako se konstantno nešto organizira i događa, zadovoljni su prirodom i sadržajima i aktivnostima koje mogu obavljati u prirodi. Jedina zamjerka po tom pitanju je jako promjenjivo vrijeme i vremenski uvjeti koje nazivaju „depresivnim”, no Hrvati u Irskoj navode kako se unatoč manjku vitamina D osjećaju „nikad zdravije”.

S2: „Ne posjećujem previše toga, mada grad je jako aktivan po tom pitanju svaki' par tjedana je nekakav veliki koncert i moguće je čuti jako poznate pjevače, od U2-a Adele i slično. To su sve normalni svakodnevni koncerti tu. Sto se tiče muzeja i imaju stvarno veliku ponudu: muzej piva, muzej viskija pa degustacije, ima zanimljivih sadržaja uvijek. Samo nisam previše u tom điru, ali kad me posjeti ne'ko od prijatelja iz Hrvatske koji je željan takvih sadržaja rado ga odveden na nešto takvo.”

S6: ”...zadnji recimo primjer je šta će biti održano kao veliki neki sajam irske muzike, irski ples i ljudi iz svijeta dolaze tamo pa će bit tjedan dana praznik, hrpa ljudi. Pa ima, stalno se nešto organizira, pošto ovdje ima kažem toliko tih nacionalnosti i raznih kultura pa onda svak organizira svoje, to sve ovisi u kakvim se krugovima krećeš pa i da li čuješ...”

Za Hrvate u Irskoj tako možemo zaključiti da vode kvalitetan društveni život: izlaze češće (zbog većih prihoda) nego su si to mogli priuštiti u Hrvatskoj, više putuju i kvalitetnije provode svoje slobodno vrijeme. Također, na pitanje o zadovoljstvu društvenim životom svi su sudionici odgovorili potvrdno.

S8: „Šta ja znan, možeš jednostavno izać, ima se love za potrošit i tako dalje, za putovanja, kad bi usporedio društveni život gori i ovde ne znan... Gori se može putovat, ovde nisi moga potrošit na putovanje, al opet ovde imaš neko društvo, familiju koje ti je možda draže nego gori tako da ono, postoje prednosti i mane.”

S9: „Prvo i osnovno, mogu putovat, mogu sebi priuštiti neke novije stvari, robu, mobitel, laptop ili nešto bez da moram dignit minus ili ulaziti u kreditne kartice, mogu izlaziti vanka odnosno ići u restorane, jednostavno eto, život mi je ugodniji, dovoljno je to šta mogu te tri-četiri stvari, dakle ja svaka dva tjedna odem negdje na dva dana, al kažem to je stotinjak eura smještaj, to nije nešto puno. Ja u Hrvatskoj nikad nisam putovala, ja sam u Zagrebu bila jedan jedini cili dan, ostale pute sve sam prolazila kroz Zagreb i uvijek mi je bila želja i bila sam željan toga ali ovde je to jednostavno nekako normalno, očekuje se ako imaš dva, tri, četiri dana slobodno na primjer sutra je praznik, ljudi većinom idu ili po Irskoj ili idu u Englesku, Škotsku, ne znam ni ja di. Karte su jako jako smišne. Općenito planiran po dva tjedna unaprid, prošli vikend sam bila kod prijatelja u Frankfurtu na dva dana, dvi noći, ovaj tjedan sad ne idem nigdje van zemlje al idem opet u jedan drugi grad u kojem nisam bila tako da pokušavam šta više viditi ako je moguće al to ti dosta ljudi naših tako radi bez obzira imali dobar posao il ne imali, prvenstveno mislim da smo nekako možda neživljeni, nismo prošli ništa pa to nam je želja neka.”

Po pitanju birokracije, možemo reći da su Hrvati u Irskoj izrazito zadovoljni jer ističu brzinu, dostupnost informacija te digitalizaciju sustava kao prednosti pred Hrvatskim, navode kako ne postoje redovi i čekanje te kako se sva papirologija može „riješiti” telefonskim putem ili *online*. No ipak, Hrvati u Irskoj spočitavaju nekoliko velikih zamjerki irskom sustavu:

- skupe stanarine u velikim gradovima
- skupo i neefikasno zdravstvo
- slabosti socijalnog sustava koji prevelikim davanjima za nezaposlene
- kriminal

Zbog velikih iznosa koje je potrebno izdvojiti za rentu, neki od sudionika žive sa cimerima iako su u ranim 20-im ili 30-im godinama života, no nekima od njih poslodavac plaća stan ili pak imaju dovoljne prihode te si mogu priuštiti samostalan život ili kupovinu vlastite nekretnine. Po pitanju zdravstva Hrvati u Irskoj izražavaju nezadovoljstvo prvenstveno zbog troškova koji su preveliki ukoliko si niste vi ili poslodavac osigurali dodatno zdravstveno osiguranje. Također, kao bitnu razliku po pitanju zdravstvenog sustava navode to da u Irskoj liječnik obiteljske prakse vodi većinu dijagnoza pacijenata, a svaki se pregled kod specijalista čeka

jednako dugo ali plaća mnogo više nego kod nas gdje je osnovna zdravstvena skrb uglavnom jednako dostupna svima i besplatna. Po pitanju socijalnog sustava, Hrvati u Irskoj smatraju da je dobar, ali da ga uglavnom lokalno stanovništvo iskorištava jer su davanja od strane države nezaposlenima po njihovom mišljenju prevelika što kako smatraju, lokalno, posebice mlado stanovništvo iskorištava. Državna davanja za nezaposlene su kako smatraju, dovoljna za preživljavanje mladoj osobi koja ima osigurano mjesto za stanovanje pa smatraju da to dovodi do negativnih posljedica poput odavanja alkoholu i kriminalu. Iako se Hrvati u Irskoj osjećaju sigurno, navode kako postoje opasni dijelovi Dublina u koje ne zalazi čak ni policija, te kako se ne usude toliko slobodno šetati gradom noću kao što bi to možda bilo u Hrvatskoj. Također, jedna sudionica navodi kako je rijetkost vidjeti da se djeca igraju slobodno i neometano na ulici kao što je to slučaj u Hrvatskoj.

Po pitanju povratka i nastavka života u Hrvatskoj u budućnosti mišljenja su podijeljena:

S8: „Pa ako gori uspijen recimo, otvorit neku firmu il nešto možda bi se vratio. Ne bi se vratio za stalno, ovisi sve ali Hrvatska je još uvijek opcija.”

S10: „Pa vjerovatno nakon znači 11. mjesec to će bit 2020. kad završim ovdje tu još jednu turu vjerojatno ću se vratit, ta još jedna godina će mi bit da štedim, još uvijek sad trošim na opremanje stana tako da se planiram vratit i vidit mogu li šta iskombinirat kući.”

S9: „U ovom trenutku sad ne ali mislin da će me u neko daljnje vrime povuć da se vratin da dođen tamo iako me sad trenutno ništa ne vuče, nisan osjetia potrebu da iden i nisan iša evo sad kako moran radi aparata otiša san u par navrata po dva, tri dana i nisan baš bia oduševljen.”

S4: „Jedino ako me netko tamo zatreba koga ne mogu dovesti ovamo na primjer mama. Ali privremeno.”

S1: „I ne baš. Ono šta meni smeta u Hrvatskoj se neće istrijebit još par generacija.”

Zaključno, možemo reći kako su Hrvati u Irskoj zadovoljni onime što postižu u životu, što je najbolje vidljivo po odgovorima sudionika na slijedeće pitanje:

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S5: „Jesan. Zadovoljna san sa prilikom da ostvarin ambicije koje bi u Hrvatskoj ostale samo mašta.”

S9: „Prezadovoljan. Jer opet omogućia san sam sebi neke stvari koje u Hrvatskoj nikad ne bi, šta se tiče daljnjeg obrazovanja, šta se tiče putovanja, novih poznanstava, novih kultura, usavršavanje jezika i tako bliže, tako dalje.”

S2: „Jesam, velike planove imam za budućnost i mislim da ih ostvarujem zasad po planu.”

S1: „U momentu kad se zapitan uvijek mislin da mogu bolje. Al' onda se osvrnen na godine iza mene i ponosan san sam na sebe.”

4.2.3. Usporedba kvalitete života u Hrvatskoj u odnosu na Irsku

S obzirom na specifičnost teme, moramo istaknuti kako su tijekom cijelog intervjua sudionici povlačili „paralele” i u odgovorima na mnoga pitanja osvrtni se na život u Hrvatskoj uspoređujući ga sa onim kakav vode i žive sada. Ali iz perspektive istraživača, odlučili smo izdvojiti nekoliko pitanja koja daju najjasnije odgovore na pitanje usporedbe života u Hrvatskoj u odnosu na onaj koji žive u Irskoj.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S10: „Pa u smislu organizacije životne koliko je neke stvari lakše obaviti, u Irskoj je sve puno lakše, kao državljanin EU nisam trebala ništa dobiti, sve one njihove brojeve sam riješila online, šta se tiče ljudi spremni su pomoći, prvih tjedan dana sam provela satima sa korisničkim službama u Splitu bi me poslali kvragu, kiša 360 od 365 dana u godini, zatvara se sve puno ranije nego šta smo mi navikli u Splitu, otvara sve puno ranije nego šta smo mi navikli u Splitu.”

S4: „Opuštenije je ovde, bez gorčine, bez brige, vedrije, Iraci su jako ponosni što kupuju u Pennie'su, to je trgovina jeftinih cijena robe. Zapošljavanje bez veze i u roku par dana. Rad se cijeni i izdvaja se iz mase promaknućima. Promaknuća se rade unutar tvrtke internim natjecanjem ako ima itko tko bi zadovoljio, tek u slučaju nedostatka adekvatnog kadra raspisuje se eksterni natjecaj. Ljudi su vedriji, generalno zadovoljniji, teme su potpuno drukčije, grad je čist i siguran.”

S2: „Stvari koje su bolje u mom rodnom mjestu su: blizina prijatelja, rodbine, izleti, sunce, bolji vremenski uvjeti, bolja hrana, više sporta izlazaka i zabave, sunčano je i vedro. Znači dan danas govorim Hrvatska je najdivnija država na svijetu, volim svoj grad volim hrvatsku obalu i more. Da je plaća u Hrvatskoj dovoljna za normalan život ne bi iz Hrvatske izašao. Imamo divno more,

divna ljetovanja, imamo di i za skijanje, imamo dugo ljeto, a opet i snježan Božić sve je bas kako treba. Ali s hrvatskom plaćom ljudi su osuđeni na jad, svi se pitaju šta se manje djece rađa, šta ljudi žive s roditeljima do 40-te godine, pa kako s 3000 4000 ili 5000 kuna plaćat kredit za stan, imat dijete, otić na more, imat ikakav normalan život. Po meni je to nemoguća misija. U Irskoj stvari koje su bolje: zarada, plaća mjesečna mi je kao nekim ljudima u hrvatskoj godišnja. Upravo tako. Letovi su jako pristupačni i jeftini, te je stvarno moguće vikendima posjetiti kojekakve destinacije koje iz Hrvatske nije moguće ni finansijski niti ima dobrih avionskih veza. Recimo za deset eura košta let za Španjolsku na vikend u Ibizu, ili odem u Tursku, London, Pariz za dvadeset eura let. Pa mi ne možemo od Osijeka do Slavenskog Broda doć s busom pet sati za iste novce. Loša strana Irske je kriminal, narkomani na ulicama, tumurnije vrijeme, kišan Božić bez snijega sa sivlom na nebu. Kiše su česte ali su slabe sipe, nisu to k'o kod nas gromovi i padanje leda ali kiša i to sivilo neba zruci nekom čudnom depresijom među ljudima. U Irskoj nije baš kao u Hrvatskoj da će se svaki vikend otići negdje na izlet sa šatorom napraviti roštilj, otić s ekipom na basket ili nogos, sve je užurbanije, nema kafića di se sjedi na rivi gleda u more i pije kava 5 sati, tu su „coffe to go” uzmi času i trči na poso pij u hodu. Sve je ubrzano. Sve u svemu velik broj broj ljudi se vraća u Hrvatsku jer nisu ovdje sretni.”

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S9: Itekako. Evo opet se vraćam ponovno, šta se tiče posla puno, puno novih mogućnosti, puno mogućnosti šta se tiče obrazovanja, putovanja pa sve onda ostalo, da proban neke stvari koje nikad u životu nisan proba jer su mi bile ili nedostupne ili skupe.

S3: „Život u Irskoj mi je otvorio vrata raja. Pružio mi je milijun mogućnosti koje mi Hrvatska nikad nije pružila, i ja sam sve te prilike zgrabila i iskoristila u pozitivnom smislu.”

S7: „Je. Prvo, mogućnost za napredovanje, daljnje usavršavanje, školovanje, ja sam tu završila već četiri tečaja i tečaj prve pomoći, i za njegovateljicu, i safety pass, to je ovaj zaštita na radu, zdrava hrana, to sam sve tu završila, je. Puno više napredovanja i školovanja, oni stalno pitaju želiš li na neke tečajeve i to sve firma plaća.”

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S8: „Pa naveo bi Hrvatsku. Zato šta oni gori su malo ispranog mozga ljudi. Oni razmišljaju ko Amerikanci, žive ko po televiziji recimo. Recimo neka hollywoodska zvijezda reklamira nešto oni to sutra kupuju automatski.”

S4: Nemam djecu, ali prednost bi dala Irskoj.

S6: Pa ne mogu reć ništa protiv Hrvatske što se tiče odgoja pošto sam ja odrastao tamo, ali koliko vidim sad trenutno u Irskoj kako funkcionira škola, oni imaju neke bolje stvari što se toga tiče, nije toliki pressing nad djecom, više je opuštenije. Primjer tipa je da u Irskoj djeca do dvanaeste godine nemaju uopće ocjenu.

Tako možemo zaključiti kako Hrvati u Irskoj žive kvalitetnije nego su živjeli u Hrvatskoj. Nakon što zadovolje osnovne životne potrebe poput stanarine, hrane, režija i dr. Uspijevaju si priuštiti i kvalitetno slobodno vrijeme i izdvojiti više novca nego su to mogli prije za izlaske, odlaske u restorane, putovanja i sl. Život u Irskoj potaknuo je mnoge na kvalitetnije provođenje slobodnog vremena, stoga sudionici ističu kako su nakon odlaska u Irsku posjetili mnoge destinacije unutar i van Irske što si u Hrvatskoj ne bi mogli financijski priuštiti.

Hrvati u Irskoj su zadovoljni poslovima koje obavljaju, omogućena im je dovoljna naknada za njihov rad, napredak na radnom mjestu, smatraju da su cijenjeni od strane poslodavca što za mnoge od njih u Hrvatskoj nije bio slučaj ako su posao prije odlaska uopće imali. Jednostavan birokratski sustav olakšao im je proces preseljenja i dobivanja posla, ističu ljubaznost ljudi koji rade za „šalterima” u i usporedbi sa ljudima u Hrvatskoj ističu pozitivno raspoloženje stanovnika i zaposlenika gdje god su s njima ostvarili kontakt. Također, politika nije važna društvena tema te se njom ne zamaraju i ne prate je te smatraju, za razliku od Hrvatske gdje je ona nezaobilazna tema svakodnevnih razgovora.

Kao prednosti Hrvatske pred Irskom ističu nepostojanje kriminala na ulicama, kvalitetan školski sustav jer u velikoj mjeri Irčima zamjeraju površnost i zaluđenost zapadnim svijetom. S druge strane, smatraju da Irsko školstvo ne opterećuje svoje učenike koliko ono Hrvatsko te da svakako kroz cjeloživotno obrazovanje u Irskoj ljudi imaju veće šanse za napredak te da diploma svakako vrijedi više nego u Hrvatskoj.

U konačnici, u Irskoj je život užurban, nema ispijanja kava na suncu satima, ako se sunce i kada se pak rijetko pojavi. Ali unatoč tome što je citiram „Hrvatska najljepša zemlja na svijetu”, postoje mjesta na kojima su njeni stanovnici ipak, sretniji.

5. ZAKLJUČAK

Unatoč procjenama, teško je utvrditi točan broj stanovnika koji je napustio Republiku Hrvatsku od njenog ulaska u Europsku Uniju. Slobodno tržište koje je trebalo jamčiti slobodnu razmjenu dobara pretvorilo se u slučaju Hrvatske u tržište koje je njenim stanovnicima omogućilo slobodu kretanja koju prije nisu imali: da privremeno ako ne i trajno napuste svoj dom i omoguće si priliku za boljim životom daleko izvan njenih granica. Kroz ovaj rad uspjeli smo prikazati koji su to potisni faktori koji su univerzalni kod svakog pojedinca, koji se pojavljuju kao obrazac u svakom intervjuu ili neformalnom razgovoru a koji su bili „okidač” koji je utjecao na odluku pojedinca da svoj život nastavi u Irskoj. Također, utvrdili smo koji su to privlačni faktori koji su prevagnuli u odabiru Irske pred drugim državama oko kojih su se iseljenici u Irsku također premišljali. Ovim istraživanjem utvrdili smo kako Hrvati u Irskoj žive kvalitetno, ali ono značajno jest zapravo to da žive kvalitetnije nego u Hrvatskoj i nego što bi im po njihovom mišljenju u trenutku odlaska ali i godinama nakon Hrvatska mogla ponuditi. Ipak, ne možemo tvrditi da se ovim fenomenom dogodilo ono što i Ircima nekada davno, ali će svakako Hrvatska demografija u budućnosti ispaštati jer su mišljenja oko povratka podijeljena a neki od Hrvata u Irskoj smatraju kako su „gore” ipak pronašli svoj novi dom.

6. LITERATURA

1. Bilić, N.; Jukić, M. (2014) Nezaposlenost mladih – ekonomski, politički i socijalni problem s dalekosežnim posljedicama za cjelokupno društvo. *Pravni vijesnik*. 30 (2): 485-506.
2. Halmi, A. (2005) *Strategije kvalitativnog istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*. Zagreb: Naklada Slap.
3. Koller Trbović, N. (2009) Nezaposlenost u doživljaju i iskustvu nezaposlenih mladih u Hrvatskoj. *Ljetopis socijalnog rada*. 16 (1): 91-110.
4. Li, M.; Hanson Frieze, I.; Horvat, J.; Mijoč, J.; Olson J. E. (2011) Reasons for Leaving Home: Comparing Predictors of Wanting to Migrate and Travel in Croatian Undergraduates. *Migracijske i etničke teme*. 28(1): 7-27.
5. Lučev, I.; Tadinac, M. (2008) Kvaliteta života u Hrvatskoj – povezanost subjektivnih i objektivnih indikatora te temperamenta i demografskih varijabli s osvrtom na manjinski status. *Migracijske i etničke teme*. 24 (1-2): (67-89).
6. Obadić, A (2008) Kretanje hrvatske ponude rada i njen utjecaj na migracijske tokove. *Migracijske i etničke teme*. 24 (1-2): 91-108.
7. Peracković, K.; Rihtar, S. (2016) Materijalizam kao društvena vrijednost i poticaj namjerama iseljavanja iz Hrvatske. *Migracijske i etničke teme*. 32(3): 295-317.
8. Rančić, N.; Rebac, L.; Pilipović, O. (2010) Izazovi i pouke irskog gospodarskog razvoja. *Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja*. 44 (88): 21-50.
9. Relja, R.; Reić Ercegovac, I.; Čerenić, V. (2015) Potrebe, mogućnosti i namjera odlaska u inozemstvo: analiza stavova studenata iz Splita (RH) i Sarajeva (BIH). *Andragoški glasnik*. 19 (1-2): 1-21.
10. Žutinić, Đ.; Kovačić, D.; Grgić, I.; Markovina, J. (2010) Percepcija kvalitete življenja i namjere o odlasku iz ruralnih sredina. *Društvena istraživanja*. 19 (1-2): 137-159.
11. Wertheimer-Baletić, A. (2005). Demografija Hrvatske - aktualni demografski procesi. *Diacovensia: teološki prilozi*. 13 (1): 95-118.

Internet stranice

<http://www.poslovni.hr/hrvatska/iako-je-pala-nezaposlenost-u-hrvatskoj-meu-najvecim-u-eu-323634> (14.09.2017.)

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/07-01-03_01_2017.htm (17.09.2017.)

<http://www.vijesti.rtl.hr/novosti/hrvatska/2034703/zabrinjavaju-u-zadnjih-godinu-dana-hrvatsku-napustilo-82000-radno-sposobnih-ljudi/> (17.09.2017.)

<https://www.dfa.ie/irish-embassy/croatia/our-role/about-ireland/our-economy/> (17.09.2017.)

<https://www.dfa.ie/irish-embassy/croatia/our-role/about-ireland/our-culture/> (17.09.2017.)

<http://varazdinski.rtl.hr/drustvo/hela-u-irskoj-ne-mogu-vjerovati-da-me-netko-toliko-placa-za-tako-bezvezan-posao> (17.09.2017.)

<http://www.poslovni.hr/hrvatska/nije-sve-tako-sjajno-nakon-sest-mjeseci-rada-u-irskoj-vraca-se-u-hrvatsku-298807> (17.09.2017.)

<http://lupiga.com/vijesti/zivot-hrvata-u-irskoj-kako-izgleda-zivot-u-el-doradu-naseg-vremena-i-kakve-izazove-donosi> (17.09.2017.)

<http://www.vecernji.hr/hrvatska/otisla-s-obitelji-u-irsku-voljena-zemlja-me-iskoristila-ispljunula-pregazila-i-ismijala-984282> (17.09.2017.)

<http://www.jutarnji.hr/life/hrvatsku-zamijenila-irskom-ovdje-hrvatski-minimalac-zaradim-za-cetiri-dana.-sretna-sam-i-ne-vracam-se/398155/> (17.09.2017.)

<https://www.24sata.hr/news/ovi-su-hrvati-srecu-pronasli-u-irskoj-nikad-se-necemo-vratiti-505211> (17.09.2017.)

<http://www.fiuman.hr/price-iz-daljine-sanja-sirola-u-irskoj/> (17.09.2017.)

<http://dalmatinskiportal.hr/zivot/ispovijest-dalmatinaca-u-irskoj-vratit-cu-se-dalmacij--moj-hajduce--split--ali-ne-jos-/12959/> (17.09.2017.)

<https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:858/preview> (02.08.2019.)

https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/07-01-02_01_2017.htm (27.08. 2019.)

7. PRILOZI

7.1. Protokol intervjua

1. Spol:

- 1) muški
- 2) ženski

2. Dob: _____

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij/doktorat
Vaš					
Vašeg oca					
Vaše majke					

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: _____

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim
- 3) stalno zaposlen/-a
- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? _____

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

- 1) viši od prosjeka
- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na	X	X
Jako zadovoljan/-na		

9) Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

- 1) vlastita zarada
- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo: _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana
- 2) neoženjen/neudana
- 3) u vezi
- 4) razveden/-a
- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)
- 4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): (S)

1. Koliko dugo živite u Irskoj?
2. Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?
3. Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?
4. Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?
5. Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?
6. Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.
7. Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?
8. Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?
9. Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?
10. Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?
11. Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?
12. Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?
13. Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

14. Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.
15. Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?
16. Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?
17. Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?
18. Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?
19. Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?
20. Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?
21. Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?
22. Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?
23. Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?
24. Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?
25. Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?
26. Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?
27. Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?
28. Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?
29. Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?
30. Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?
31. S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?
32. Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)
33. Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?
34. Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?
35. Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?
36. Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?
37. Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

7.2. Transkripti

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 26

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš				X	
Vašeg oca				X	
Vaše majke			X		

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Malahide Co., Dublin, Irska

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

1) student

2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

4) privremeno zaposlen/-a

5) nezaposlen/-a ali tražim posao

6) nezaposlen/-a i ne tražim posao

7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 3

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na	X	X
Jako zadovoljan/-na		

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo :

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

- 3) u vezi
- 4) razveden/-a
- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Toni (S1)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S1: Bliži se 5 godina...

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S1: Ljude... Njihov ego i mentalitet iza kojih ne stoji apsolutno ništa da podupre visoke noseve i cilo ponašanje „eee ko ovo more platit” ... 90% Europe i Sjeverne Amerike, eto ko.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S1: Da...

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S1: Nije Irska bila prvi izbor... Švedska, Kanada i SAD su bile opcije. Na papiru „za i protiv” Irska je prevagnila...

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S1: Zbog Engleskog jezika, mogućnosti u mojoj branši i geografske lokacije uglavnom.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

SI: Život je puno lakši i sigurniji u Splitu u odnosu na Dublin... U Dublinu su stvari, ljudi i događaji puno više organizirani pa je lakše stvorit nekakav ritam... Ali u Splitu kako se kaže uvijek se nađe za kavu i duvan (smijeh)... Puno je lakše u Splitu pustit dite da se igra na ulicu dok to u Dublinu nije moguće u većini krajeva. Al' ono šta nikad ne bi minja iz Dublina je osmijeh. Svi su ljudi nasmijani u bilo kojoj prodavaonici, svima je do malo čakule. Dok u Splitu popijen dva pelina prije nego oden ujutro uzest mortadele jer znan da će ova iza vitrine puvat i kolutat ocima jer ja ocu 10 deka za sendvič. Takvi u Irskoj ne pronalaze posal.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

SI: Nisan ima nikoga jer san među prvima otiša pa san posta taj koji je pomaga... Al ne zadugo kad vidiš koliko ljudi toga uzimaju zdravo za gotovo i u biti se ponašaju k'o govna.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

SI: Od kad sam doša u Irsku sam u sjevernom Dublinu. Selija sam se desetak puta, od toga osam puta u prvih godinu dana zbog teškog stanja u vezi stanovanja... Jako je puno ljudi a malo stanova i kuća. Iza toga mi je došla mater i sestre i unajmili smo kuću. Selili smo se prije deset mjeseci opet jer nam je trebala veća kuća.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

SI: Jako zadovoljan... Deset minuta je od aerodroma, pet minuta od oceana... Jako sigurno područje sa velikim parkom odma do.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

SI: Posao je manje stresan, automatski time sta se osjećam više cijenjeno u odnosu na poslove u Hrvatskoj. Placa je puno veća od Hrvatske al' opet se mora uzet u obzir da je viši standard života u Irskoj i automatski je skuplji. Društveni život većinom se sastoji od „indoor“ aktivnosti zbog vremena. Nisan ima problem sa uspostavljanjen prijateljskih veza u Irskoj. Zdravlje je super, više

san potaknut na zdravi život kad vidin količinu pretelih ljudi oko sebe (smijeh). A zdravstvo kao institucija je puno kvalitetnije i jeftinije.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

SI: Trenutno radin kao IT Konzultant. Tu san poziciju steka u irskoj nakon četiri godine sa teškim radom i ulaganjen u znanje šta je jako brzo za Irski standard, a Hrvatski da ne govorin. Ne znan bi li prihvatija jer nisan zbog posla iša iz Hrvatske već zbog ljudi, to je jedno veliko „šta bi bilo kad bi bilo”.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

SI: Jako san zadovoljan sa poslon. Pozicija mi je jako sigurna zbog kvalitete mog rada, a i da odlučin prominit firmu to mogu učinit za svega dva dana zbog velike potražnje. Svaka plaća do sada je bila uredna i velika, zna se za šta se radi. Napredovat se može jako lako ako točno znaš šta zeliš i uložiš vrime i trud.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

SI: Da...

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

SI: Da... Osjeća san se nevažno u Hrvatskoj, a sa time i nemotivirano znajući da bi posal samo nastavija da „droppan dead” sutra. U Irskoj svaka moja odluka i postupak, bar na ovoj poziciji, ima značajan utjecaj na poslovanje šta daje osjećaj uspjeha, motivaciju i ostatak domino efekta.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

SI: Da, u biti sam treba napredovat u HT-a al kad sam vidija širu sliku svega sam odlučija napraviti veliki korak.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

SI: Nebo i zemlja... I ja sam puno drugačija osoba u zadnjih 5 godina...

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

SI: Da...

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

SI: Definitivno je...

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

SI: Da, radim u struci. Doškolujem se i prekvalificiram svake godine sa konferencijama i certifikatima koje su relevantni za moju struku. Razlog je jako jednostavan - više para manje rada (smijeh).

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

SI: Ne razmišljam o svojim potomcima još pa ne bi mogla dati neki razvijeni odgovor (smijeh).

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

SI: Da, mnoga...

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

SI: Prvih par mjeseci sam se družila samo sa Hrvatima zbog lakše prilagodbe ali kasnije sam počela svačati koliko to u biti negativno utječe na mene. Sada neman ni jednog Hrvata prijatelja u Irskoj više. Većinom su to ljudi sa engleskog govornog područja: USA, Kanada, UK, Irska, Australija, Novi Zeland... Al' imam i par prijatelja i svih kuteva svita.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

SI: Volija bi da je vreme bolje pa da se mogu razviti „outdoor” aktivnosti. Ostalo je sve ok.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

SI: Apsolutno. Svaki tjedan neka je nova svjetska faca u gradu svira koncert.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

SI: Ima svoje prednosti i mane. Jako je dobar, al' puno ga ljudi iskorištava.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

SI: Besplatno zdravstvo imaju nezaposleni, djeca itd. Ja kao „privileged white beta male” moram sam svoje zdravstvo plaćat al' je jeftino u odnosu na plaću i donosi mi bezbroj benefita.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

SI: Naravno.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

SI: Da.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

SI: U momentu kad se zapitan uvik mislin da mogu bolje. Al' onda se osvrnen na godine iza mene i ponosan san sam na sebe.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

SI: Da.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

SI: Naravno, pa u nekim stvarima je bolje meni nego domaćinima (smijeh).

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

SI: Da, jako uređena država sa dobrin stupovima, samo bi tija da je malo više policije po gradu i da imaju pištolje (smijeh)...

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

SI: Naravno da jesan, i dan danas s vremena na vreme. Nulta tolerancija je općenito u vezi ikakvog oblika diskriminacije u Irskoj i to se jako brzo rješava.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

SI: Kad usporedim Irsku sa ostalim državama zadovoljan sam. Al' ako bi gleda samo Irsku kako Irsku mislin da može puno bolje, ima temelje i sredstva za to.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

SI: Prirodni okolis da. Al mislin da in treba jedno par iljada ljudi u „Čistoći” (smijeh).

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

SI: Da, pratin. Trenutna vlast je puno šminke. Puno zuji malo meda. Jako dosta sredstva bacaju na PR itd., a neke veće probleme jako sporo rješavaju.

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

SI: I ne bas. Ono sta meni smeta u hrvatskoj se nece istrijebit jos par generacija.

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: _____ 25 _____

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš		X			

Vašeg oca					X
Vaše majke			X		

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Dublin

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 3

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		X
Jako zadovoljan/-na	X	

8. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

9. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

- 3) u vezi
- 4) razveden/-a
- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

7. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Daniel (S2)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S2: *Od kraja 2016-te godine. Cca 3 godine.*

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S2: Razlog odlaska je odnos poslodavca prema radniku, odnos države prema poslodavcu, iznos plaća i tako dalje. Osoba sam koja je promijenila oko deset poslova u Hrvatskoj, otvorila vlastitu IT firmu... Nakon što sam sve opcije isprobao odlučio sam sreću okušati u drugoj državi. Plaće u Hrvatskoj su premale za normalan život, a nameti države su preveliki te opterećuju i radnika i poslodavca do mjere da ni jedni ni drugi ne mogu normalno funkcionirati.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S2: Da.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S2: Njemačka je bila također opcija, ali s obzirom da mi je Engleski poprilično tečan jezik, a Njemački ne znam, jezik je presudio. U obje države sam znao da imam hrpu poznanika pa taj faktor nije igrao ulogu u izboru između te dvije zemlje. Također u Irskoj me jedino smetala vožnja auta na suprotnoj strani, po čemu je Njemačka bila bolja opcija, ali i vožnju smo savladali.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S2: Nakon višegodišnjeg rada za prenisku hrvatsku plaću prijatelj i cura su odlučili ići za Irsku, našli smo se u kafiću na oproštajnoj cugi, gdje sam ja zapravo nakon 5 piva kupio spontano kartu i rekao idem probat s njima, nemam šta za izgubit, karta je bila povoljna, jeftinija nego karta za bus od Osijeka do Rijeke (smjeh)... Tako da sam odlučio otići i probat pa ako mi se ne sviđa nakon mjesec dana doći nazad. Više kao avantura nego nešto što moram. 'Naći nisam bio financijski prisiljen, ali bio jesam bio nezadovoljan i želio sam više. Tako je sve počelo (smijeh).

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S2: Stvari koje su bolje u mom rodnom mjestu su: blizina prijatelja, rodbine, izleti, sunce, bolji vremenski uvjeti, bolja hrana, više sporta izlazaka i zabave, sunčano je i vedro. Znači dan danas govorim Hrvatska je najdivnija država na svijetu, volim svoj grad volim hrvatsku obalu i more.

Da je plaća u Hrvatskoj dovoljna za normalan život ne bi iz Hrvatske izašao. Imamo divno more, divna ljetovanja, imamo di i za skijanje, imamo dugo ljeto, a opet i snježan Božić sve je bas kako treba. Ali s hrvatskom plaćom ljudi su osuđeni na jad, svi se pitaju šta se manje djece rađa, šta ljudi žive s roditeljima do 40-te godine, pa kako s 3000 4000 ili 5000 kuna plaćat kredit za stan, imat dijete, otić na more, imat ikakav normalan život. Po meni je to nemoguća misija. U Irskoj stvari koje su bolje: zarada, plaća mjesečna mi je kao nekim ljudima u hrvatskoj godišnja. Upravo tako. Letovi su jako pristupačni i jeftini, te je stvarno moguće vikendima posjetiti kojekakve destinacije koje iz Hrvatske nije moguće ni financijski niti ima dobrih avionskih veza. Recimo za deset eura košta let za Španjolsku na vikend u Ibiza, ili odem u Tursku, London, Pariz za dvadeset eura let. Pa mi ne možemo od Osijeka do Slavenskog Broda doć s busom pet sati za iste novce. Loša strana Irske je kriminal, narkomani na ulicama, tumurnije vrijeme, kišan Božić bez snijega sa sivilom na nebu. Kiše su česte ali su slabe sipe, nisu to k'o kod nas gromovi i padanje leda ali kiša i to sivilo neba zraci nekom čudnom depresijom među ljudima. U Irskoj nije baš kao u Hrvatskoj da će se svaki vikend otići negdje na izlet sa šatorom napraviti roštilj, otić s ekipom na basket ili nogos, sve je užurbanije, nema kafića di se sjedi na rivi gleda u more i pije kava 5 sati, tu su „coffe to go” uzmi času i trči na poso pij u hodu. Sve je ubrzano. Sve u svemu velik broj broj ljudi se vraća u Hrvatsku jer nisu ovdje sretni. A dio nas poput mene, nije najveseliji ovdje, želim nazad, ali zato šutim radim i stavljam lovu sa strane, i gledamo nekretnine po moru i slično kako bi za desetak godina imali kojekakve pasivne prihode koji će me ako Bog da umirovit do trideset pete - četrdesete, gdje ću moć uživati uz ljepoti Hrvatske a ne ovisit o njezinim žalosnim plaćama.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo”?

S2: Znao sam par ljudi, šokiralo me koliko ih je malo bilo spremno pomoći. Pomogli su mi poneki savjetom, razgovorom, osobnim iskustvom, ali nije to kao u Hrvatskoj. Ja dođem u Zagreb imam 20 prijatelja, odem u Zadar imam četrnaest prijatelja, di god odem imam nekog kod kog mogu prespavat, ostatak tjedan dana bez problema „brat bratu”. Ovdje ako ti neko da da noć prenočiš na kauču naplati ti rođeni brat trideset do pedeset eura za noć. Jako je tu drugačije po tom pitanju. Čast izuzetcima bilo je ljudi kod kojih sam po pet do deset dana ostao na kauču ako bi zaškripilo, ali to je mal' broj izuzetaka i svaka im čast. Opet, nisu ni ovi ostali ljudi što nisu spremni pomoć loši, samo tu su drukčija pravila. Stanodavac iznajmi stan, u ugovoru piše jedna osoba smije tam'

živit, nema pasa, nema pušenja, nema male djece koja se deru u kući, i onda ako ta osoba meni pomogne i da mi da budem u toj kući na deset dana i stanodavac naleti i vidi da neko još tu živi raskida ti ugovor, letimo svi skupa iz kuće, pa je ljudima teško riskirat i pomagat ikome kad sami mogu ostat na ulici zbog dobre volje da nekome pomognu.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S2: Prvi je izbor. Postojala su premišljanja zbog jeftinijih stranarina u manjim mjestima. Ali također je tamo i manja plaća i potražnja za radnom snagom tako da ostao sam u glavnom gradu.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S2: Jako sam zadovoljan, jer imam iznad prosječnu plaću čak i za Irsku. Imam solidan život, gdje mogu štediti velik iznos, a uz to kupio sam motor koji mi je taman za sve obaviti po gradu, imam veliku kuću s 3 sobe i dvorištem, imam svoju sobu stvarno ogromnu s zasebnim kupatilom, ormar u zidu, bračni krevet. Stane mi stol, komp, tv, stvarno imam prostora i imam svoj mir. S obzirom da ljudi ovdje dijele krevete na kat u malim sobama s četiri kreveta na kat, ovo je kod mene luksuz samo takav. Naravno da gledam jednosobne stanove za najam čak i kupnju pa da u skorijoj budućnosti mogu živiti sam. Što se tiče mjesta k'o mjesta... Ima muzeja, klubova, ima parkova ima svačega kako kome po volji, imate di se zabavit, prošetati, izaći vidit nešto novo. A blizu je i plaža, ocean. U ljetnim danima da se i okupat ili bar malo izaći na sunce u prirodu s dobrim pogledom na more.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S2: Počet ću od zdravlja. Irska nema besplatno zdravstvo kao mi u Hrvatskoj, zubar je skup, bolnica se plaća sve se plaća. Također poslodavac ne plaća bolovanja itd, itd. Tu svaka čast, Hrvatska u ovom pobjeđuje. Ali opet kada pogledamo da je irsko zdravstvo efikasnije i modernije, i da u Hrvatskoj je zdravstvo besplatno ali morate čekati na pregled ili nekakv snimak dobijete termin u šestom mjesecu 2022. godine (smijeh). Nije baš da vam je to besplatno zdravstvo puno pomoglo, jel da? I dalje si prisiljen ići privatno di ćeš platiti kako bi došao na red ranije. A i

takodjer mislite da je besplatno ali nije, jer dio koji država uzima od vaše plaće za zdravstvo začudili bi se kol'ko ga plaćate.

I: Rekli ste da ćete krenut od zdravlja... što je s poslom? To je najčešće naveden razlog odlaska, posao i zarada, možete li mi reći koje su razlike u tom aspektu?

S2: Druga stvar je posao. Posao je bajka... Imam od 700 do 950 eura tjednu plaću i to nakon što sam platio poreze i sve državi to je čist novac koji dobivam. Ovisno o prekovremenima plus minus, ali cifra je od 700 do 950 ovisno od tjedna. To je mjesečno iznos od 2800 pa skoro do 3800 eura. A ljudi na minimalcu u Hrvatskoj zarade 32000 kuna oko 4400 eura godišnje ako imaju plaću 2700 kn znači mjesečno zaradim kao neko u cijeloj godini u HR. Naravno irski minimalac je oko 1500 eura i ovo je iznadprosječna plaća. Ali sto se tiče financija bajka. Irska nosi pobjedu u ovom polju i to na desetu potenciju. Ali opet zbog velike količine posla, a i kišovitog vremena društveni život je po mojoj procjeni lošiji u Irskoj. Tako da Hrvatska nosi pobjedu u ovom segmentu. Mada da se i tu otić na izlet, napraviti roštilj na sunčani dan i popit koja piva s frendovima nakon posla.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S2: Trenutno radim u jednoj od najvećih svjetskih grupa za distribuciju hrane. Američka firma Sysco, ne znam jesi čula. Vozim viličare, logistika, papirologija i skladišni rad, miks svega i svačega.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S2: Da. Zaštićen sam zakonom koji ovdje funkcionira za razliku od HR. Svaka moja ozljeda na radu, svaka sitnica je ovdje bitna, poslodavac plaća ako se ozlijedite na poslu, poslodavac je odgovoran ako sam ja upravljao vozilom duže od osam sati neispavan i napravim nesreću ili slično. Dodeš s papirom od doktora da te bole leđa i radiš odma' lakši posao. Nema da te poslodavac maltretira k'o u nas, a jedan sat ako krivo isplate sutra im 15 ljudi ne dođe na posao. Tako da svi su ujedinjeni i nema radnik straha, plaća ne kasni, sati ne fale, sve je plaćeno, svaka minuta i sekunda. Posao je također lakši nego u Hrvatskoj a i mogućnost napredovanja je velika i brza, malo je kvalitetne radne snage, a Hrvati koje je život naučio svemu ovdje su suho zlato, jer

sve poslove rade, znaju i cijenjena su radna snaga. Također sam zaštićen u slučaju da nedobog umrem ili slično, firma plaća mojoj obitelji 75 tisuća eura. Znatno je sve bolje organiziranije i kvalitetnije nego u Hrvatskoj. Ovakav posao mi ne bi donosio više od 4500 kuna mjesečno, čak i manje. A ovdje imam toliko u 4 radna dana.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S2: *Da.*

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S2: *Jesam više radnih iskustava u obje zemlje.*

I: Molim te mi navedi neke temeljne razlike po tom pitanju između Irske i Hrvatske.

S2: *Ovako... U Hrvatskoj poslodavac bira radnika, svi ste naučili da se prijavite na četrdeset poslova za 3000 kuna mjesečno i ne dobijete odgovor ili vam odgovore nakon šest mjeseci da niste dovoljno dobri da radite u fotokopiraoni (smijeh). Zašto? Jer su svi očajni, poslodavac da placu 2700 kuna što je apsurd, traži od radnika da radi za Božić i Novu Godinu i da radi 10 sati dnevno i nedjeljom isto. Poslodavac te ne poštuje, prijeti otkazima, zašto? Jer se na taj smješni posao prijavilo 10000 ljudi. I on bira koga će maltretirati za minimalac. A ovdje u Irskoj neki dan svjedočim, šef kaže tipu koji je na 800 eura tjednoj plaći, kaže mu di si bio 10 minuta te nisam vidio, kaže tip bio sam na WC-u. Šef mu neš kaže, i lik kaže dajem otkaz ode kuć. I automatski taj šef više nikog ne maltretira i ne pita di si bio šta si, jer ljude ne zanima ljudi sutra dobiju novi posao u Irskoj nije ih strah izgubit posao od 800 eura tjedno. I automatski se poslodavac mora pazit, mora brinut o radniku, jer radnik nije u strahu, kao kod nas. U Irskoj radnik bira poslodavca, u Irskoj radnik ne trpi lošeg poslodavca, ne trpi losu plaću jer ima opcije. A na žalost Hrvat zna da taj posao koji ima je najbolje šta mu se dogodilo, i da novi posao neće naći 5godina, ima ženu, dijete, kredit... I automatski se drži tog posla uplašen i trpi sve i svašta jer ga šef posjeduje, sukob s šefom mu donosi otkaz, gubitak kuće, ovrhe, probleme. Ovdje gubitak posla ti donosi slobodan dan . Tri dana ćeš uživat pa u ponedjeljak ideš na novi posao (smijeh). Otprilike.*

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S2: Napustio sam posao, te sam u procesu razmišljanja otišao u Irsku. Nisam dao otkaz zbog Irske.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S2: U smislu nekretnina, lošiji je jer u Hrvatskoj nisam dijelio kućanstvo a ovdje dijelim s dvoje ljudi kuhinju i kuću. U smislu svega ostaloga Irska je bolja. Imaš novaca da si kupiš šta god želiš, da jedeš svaki dan u restoranima, da probaš nove stvari, i znaš da ti kartica nigdje neće biti odbijena što u Hrvatskoj nije baš slučaj. Također možeš putovati, možeš štediti, financijski si neovisan što ti donosi ogromnu slobodu. Teško je biti bez obitelji prijatelja i tako dalje ali još teže je biti s njima a nemat za kavu ili za platit režije.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S2: Vidim dosta toga je vezano za kućanstvo. Kada dijelim kuću s dvije osobe druge nacionalnosti, poštujemo se. Ali me njihova zarada ne zanima niti je znam. Bitno mi je da su platili svoj dio stanarine i ne tiče me se koliko zarađuju. Stoga ne mogu reći koliko moje kućanstvo zarađuje. Ali pitanje je vezano vjerojatno za ove normalnije slučajeve kad su došli muž i žena i uzeli stan ili slično. U tom slučaju imam jedne poznanike, on radi za 2000 eura ona za 1850 eura mjesečno, imaju ukupno 3850. Stan plaćaju jednosoban 1200 eura. Ostaje im 2600 plus eura za sasvim divan život, skijanja, putovanja ili šta god već vole i žele.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S2: Da, mogućnost putovanja, mogućnost upoznavanja novih kultura, poboljšao sam govor drugih jezika. Otvorio mi je mogućnost da zarađujem više nego što trebam, da štedim, da mislim o budućnosti, o kupovini kuće... A u Hrvatskoj je bio uspjeh ako uspiješ mobitel novi uzet na pretplatu svake dvije godine (smijeh).

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S2: Osobno sam završio za grafičkog urednika, a naknadno išao na fakultet sa smjerom informatike, ali sam odustao na drugoj godini. Radim ovdje posao za koji nisam školovan,

razmišljam o fakultetu ili prekvalifikaciji u budućnosti kako bi lakše dobio uredski posao i napredovao u istoj firmi u kojoj sada radim, ali zadovoljan sam i ovako.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S2: Hrvatska je sto postotno bolja za odgoj djeteta. Ne bi dijete odgaj'o u ovom leglu narkomanije, kriminala, droge i ludaka. Hrvatska je i dalje država u kojoj dijete može otić u park igrat se dok ti kuhaš ručak i baciš oko kroz prozor ili susjeda će pripaziti, i dalje ekipice znaju prespavat na plaži na izletu u šatoru bez nekog straha. I dalje smo dosta mirna i sigurna zemlja donekle normalnih stanovnika. Nažalost Irska nije takva. Otvaranjem granica, te mogućnosti dolasku svih nacionalnosti, stvorili su si super turizam, super radnu snagu ali također i leglo kriminala. Jednostavno hrpa ljudi je ovdje došla koji su u svojim državama trebali bit u zatvoru. Dosta ljudi je tu došlo ne čak kao kriminalac ali već dosta napaćen od prošlosti, u smislu ima 3 bivše žene, sedmero djece, ne zna šta bi sa sobom, tu radi, plaća alimentacije i drogira se i pije. Svakakvih ljudi ima. Ubojstva su tu svakodnevica, oružje i droga također, Irska djeca od 12 godina hodaju s noževima gradom i krađu ljudima mobitele, bacaju jaja u centru grada na prolaznike, a zakon ih štiti kao maloljetnike i ni'ko im ništa ne može. Meni osobno to ništa trenutno nije bitno, jer sam ovdje isključivo došao sam radi zarade i štednje. U budućnosti nikada ne bih ovdje odgajao dijete nego u Hrvatskoj. Ali nadajmo se dok to dođe da će mi Irska omogućit bezbrižnost i finansijsku sigurnost pa da mogu u miru djecu odgajati u donekle normalnoj državi poput Hrvatske.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S2: Jesam, s Poljacima, Brazilcima, ljudima iz Indije, Meksika... Od Barcelone do Rio de Janeira imam ljudi koji me zovu da dođem u posjet njihovom gradu.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S2: Družim se s dobrim ljudima. Ljudima koji mi pašu, koji su iskreni i normalni. Ima tak'ih i Hrvata i Poljaka i Iraca. Začudo prije čak i Iraca nego Hrvata koji će ti pomoć ili bit iskren prijatelj.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S2: S obzirom da puno radim, i da sam prošao one faze svakodnevnog pijančenja, neispavanih noći i isprobavanja „svačeg” u ranijoj mladosti sada mi društveni život je malo slabiji to jest penzionerski, mirniji (smijeh), radije umjesto noćnog izlaska s par prijatelja napravim roštilj i popijemo koje pivo uz partiju stolnog tenisa.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S2: Ne posjećujem previše toga, mada grad je jako aktivan po tom pitanju svaki' par tjedana je nekakav veliki koncert i moguće je čuti jako poznate pjevače, od U2-a Adele i slično. To su sve normalni svakodnevni koncerti tu. Sto se tiče muzeja i imaju stvarno veliku ponudu: muzej piva, muzej viskija pa degustacije, ima zanimljivih sadržaja uvijek. Samo nisam previše u tom điru, ali kad me posjeti ne'ko od prijatelja iz Hrvatske koji je željan takvih sadržaja rado ga odveden na nešto takvo.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S2: Socijalni sustav u Irskoj ima prednosti i mana. Osoba dobiva 192 eura tjedno ako je nezaposlena ili bolesna, također ako ste invalid imate djecu država može vam dat stan na korištenje... Dosta dobro funkcionira sustav. Znači 192 eura tjedno je malo manje od 800 eura mjesečno. Problem kod tog sustava je taj da zašto bi neki „klinac” iz Irske koji već od malena nije odgojen jer su mu roditelji narkomani, i koji i sam je u tome od 10-te godine života, zašto bi on radio za minimalac od 1400, 1500 eura ako može bit kot kuće kod staraca i dobivat 800 eura da niš ne radit i trošit lovu na drogu i pijančenje. Ljudi koji rade od naših plaća se izdvaja novac da se Irski narkosi mogu i dalje drogirat na dnevnoj bazi, i kad idem kuć moram pazit da me ista ta osoba kojoj ja svojim radom financiram drogu ne izbode nožem na ulici. To je losa strana socijale. Dobra strana socijale je što ako ste u bolnici i izgubite stan ili slično oni vas ne mogu pustit na ulicu, doće socijalna vama u posjete u bolnicu, u bolnici ste dok vam ne nađu smještaj i dobivate odma' 192 eura tjedno i dobijete dodatno naknadu za lijekove, 150 eura na primjer. U roku odma', 'naći ne čeka se 2 godine da se odobri nešto nego odma radi, i nema veze jel ste 20 godina ili 60 ili ste Hrvat ili Srbin ili Irac sva'ko ima pravo. Tako da jako su dobri po tom pitanju. Također ako ste u firmi predugo bolesni vama firma ne plaća bolovanje ovdje ništa, ali ako je to duže od 7 ili 10 dana onda možete otić na socijalu s doktorovom potvrdom i dobivat čete 192 eura dok ne odete

nazad na posao od države. Solidan sistem. Ako se sjetite hrvatskog sistema u kojem morate bit samohrana majka sedmero djece, imat tatu u vodećoj stranici u Saboru, djed poželjno da je ratni invalid i možda prođe nakon šest mjeseci neka uplata od 600 kuna na vas račun da vam pomogne. Što je žalosno.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S2: Zdravstvo se plaća, ali je kvalitetnije rekao bih od našeg. Ovdje postoji besplatno zdravstveno osiguranje ali je tu samo za ljude kojima treba 'naći za ljude koji su bolesni ili na socijali besplatne bolnice besplatni lijekovi i tako dalje. Ali samo dok ste bolesni. Čim vi imate opet posao i zarađujete ili čim ste izliječili tešku bolest zbog koje ste 5 godina imali sve to besplatno, odma' vam se ukida zdravstvo i plaćate opet sami svaki posjet doktoru svaki lijek. Postoje opcije kao osiguravajuće kuće koje nude zdravstvena osiguranja ali ništa to nije kompletno to je više kao životno osiguranje. 40 eura mjesečno pokriva 2 zubara godišnje i 10 lijekova i 3 posjeta doktoru. A ima i za 250 eura mjesečno osiguranje koje pokriva transplantacije organa do 4 milijuna eura i u slučaju da ostanete invalid vam daju odštetu od 500 tisuća eura i najbolje bolnice u svijetu i slično. Kako bi rekli kol'ko para tol'ko muzike.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S2: Jesam, ali bit ću još zadovoljniji kad se vratim u Hrvatsku jednog dana i odem živit prvi red do mora (smijeh).

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S2: Moglo bi uvijek biti bolje. Radim često noćne smjene, sve to utječe na zdravlje. Ali imam 25 godina. Ne može mi još ni'ko ništa (smijeh).

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S2: Jesam, velike planove imam za budućnost i mislim da ih ostvarujem zasad po planu.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S2: Uvijek je teško provesti Božić bez njih, ali opet kada dođem u Hrvatsku, koliko nam bude dobro, koliko mjesta posjetimo i koliko im mogu pomoć financijski odavde a tamo nisam mogao.

Teško je bez bližnjih, ali svi znamo da je ovo privremeno a i nastojim dolaziti tri puta godišnje u Hrvatsku što je poprilično OK da nismo baš toliko udaljeni, također se svakodnevno čujem s obitelji imamo i „facecall”i slično. Hvala Bogu na tehnologiji (smijeh).

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S2: Da, osjećam se kao da je ovo moje, nemam osjećaj da Irac misli da je bolji ili pametniji od mene, ne osjećam se ugroženo u nikojem smislu. Mislim da sam ravnopravan sa svima i tako se ljudi tu i ponašaju, većinom prijateljski nastrojeni.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S2: Osjećam se sigurno u smislu što mislim da smo ravnopravni i da policija i slično ne bi stali Iracu na stranu prije nego meni, osjećam se prihvaćeno i normalno. Ali u smislu kriminala što sam već rekao bilo je svačega tu, znalo je bit situacija da te ne'ko zastavi, traži novce, 'oće se tuć, ili je nadrogiran. Ali ništa šta prosječan balkanac ne može riješiti (smijeh). Tako da osobno nemam problema, i ne bojim se ničega, ali kao što sam rekao ranije da sam tu s curom ili djetetom za njih bi se bojao. Ti narkomančići u noći neće ić na tipa poput mene ćelave glave od dva metra i sto plus kila, ali cure će napast i ukrast im mobitel, torbicu, novce, ako se opiru udarit će ih i nije prvi puta, događalo se i događa se svakodnevno jer su im lakša meta.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

*S2: Znalo je bit od nadrogiranih Iraca po ulici ako mu ne daš cigaretu ili nešto onda si ti „jeb*eni stranac” ali realno ne možeš se uvrijedit na komentare takvih ljudi, ipak jede pije i drogira se od mog rada i socijale koja mu plaća da se klošari od moje plaće. Svi ostali Iraci tipa vozači taksija i tome slično, uvijek ugodan razgovor, uvijek pristojni, normalni, također pohvale državu da su bili u Dubrovniku da je lijepa obala, da su im Hrvati dragi... Stvarno većinom pozitivno sve, uz poneki incident (smijeh).*

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S2: Da, plaće rastu sve je super. Samo taj dio oko stanova će se morat riješit jer stanodavci dižu cijene iz godine u godinu a nema nekog konkretnog načina da ih se uspori. Velika je potražnja za

stanovima pa stanodavci iznajmljuju i garažu pod garsonjeru za 1400 eura. To je nešto što je problem i treba se riješiti na državnoj razini.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S2: Poprilično, uredni parkovi, zaključavaju velike parkove noću, imaju ograde... Tako da su parkovi dosta uredni i očuvani. Gradska čistoća isto marljivo radi i čisti grad. Sve u svemu poprilično dobro.

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S2: Čovjek koji je nezadovoljan sa životom prati politiku. Zato je politika u Hrvatskoj tako bitna stvar, jer svi gledaju zbog tih ljudi smo mi svi u banani, treba u nekog prstom uprjet. Ovdje prosječan Irac ne zna ni 'ko je predsjednik, ja iskreno ne znam 'ko je tu išta nit me zanima, očito rade dobar posao i ne interesira me politika, dok je moja plaća OK, dok su moja prava OK, nemam vremena za gledat sabor niti kukat (smijeh).

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S2: Svakako, kupujem kuću u Hrvatskoj, u budućnosti se vraćam u Hrvatsku svakako čim uspijem postaviti par načina pasivnog prihoda kako bi u Hrvatskoj mogao opuštenije živiti bez prevelikog stresa i brige o lovi.

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 31

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš			X		
Vašeg oca		X			
Vaše majke			X		

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Dublin

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim
- 3) stalno zaposlen/-a**
- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 1

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		
Jako zadovoljan/-na	X	X

8. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

9. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana
- 2) neoženjen/neudana
- 3) u vezi

4) razveden/-a

- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

10. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Jelena (S3)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S3: *Došla sam u Irsku u 11-ti mjesec 2014. godine.*

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S3: U Hrvatskoj nisam imala nikakvu mogućnost napredovanja, rasta, niti ulaganja u sebe. Nisam bila u mogućnosti platiti fakultet ni pronaći posao u kojem bih uživala. Materijalne stvari nikad nisu motivirale niti mi bile prioritet, međutim u Hrvatskoj si nisam mogla priuštiti ni to, moj život u Hrvatskoj se svodio na preživljavanje.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S3: Da.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S3: Razmišljala sam o Engleskoj i Australiji. Irska nije bila prvi izbor ali sam otišla zajedno sa najboljom prijateljicom i prijateljem. Njegova sestra je tada već živila gore i iako smo otišli među prvima iz Splita bila je najsigurnija opcija iz tog razloga.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S3: U Irsku sam otišla s dvoje prijatelja. S obzirom da svo troje pričamo engleski tečno i jedan od prijatelja je imao sestru koja je dugo živila u Irskoj čuli smo samo najbolje o toj državi. Nadalje, Irska je članica Europske Unije i nije nam bila potrebna viza niti dozvola za rad. Smatrali smo da imamo veliku mogućnost pronaći posao i imati OK uvjete.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S3: Najveća razlika je opća prihvaćenost. Mentalitet ljudi. Ako se imalo ističete, izgledom, inteligencijom, ili da samo imate drugačiji naglasak, u gradu u kojem sam odrasla ljudi bi vas pokušali potopiti. U gradu u kojem trenutno živim, ljudi su otvoreniji, ljubazniji i prihvaćaju različitosti. Druga velika razlika je ta što u gradu u kojem sam odrasla nema mogućnosti da se zaposlite u boljoj firmi i da se cijeni rad i trud, samo se gledaju veze.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S3: Došla sam u Irsku s dvoje prijatelja. Jedan od prijatelja je imao sestru koja je živjela u Irskoj dugo vremena, međutim ona je odselila u Kanadu (zbog udaje) tako da smo čuli dosta lijepih stvari o Irskoj. Išli smo naslijepo i nismo imali nikog da nam pomogne, samo smo dobili neke informacije, međutim neke od njih su bile zastarjele. Povratak u Hrvatsku nije bio opcija, digli smo glavu visoko i krenuli u novu avanturu, s ciljevima, borbena i snažno.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S3: Moj prvi izbor je bio Galway. Odselila sam iz Galway-a jer sam dobila ponudu za posao u Dublinu.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S3: Zadovoljna sam jako svime osim vremenskim uvjetima. Dolazim iz sunčanog mjesta i ne mogu dugo podnijeti hladnoću a ni kišu. Ali s obzirom da si to mogu pružiti, otputujem s vremena na vrijeme u toplija mjesta tako da izvlačim iz svega najbolje.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S3: Zdravija sam, nisam stresna koliko sam bila kad sam bila u Hrvatskoj i napokon sam zadovoljna.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S3: Radim u marketinškoj kompaniji. Ne bih prihvatila, zbog okruženja, mentaliteta ljudi. I ne vjerujem da bi mi se pružila mogućnost napredovanja niti bi se cijenio moj rad ni trud u Hrvatskoj.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S3: Sigurna sam, jako zadovoljna plaćom, napredovala sam i još uvijek rastem. Doduše odnosi s kolegama su uvijek promjenjivi gdje god se nalazila i to nije stvar države već individualaca i kompanija.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S3: Plaćen je moj naporni rad i moja sposobnost, tako da je sve ovisilo o meni i to je ono što sam priželjkivala.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S3: U Irskoj se rad više cijeni. Ako se pokažete kao vrijedan radnik koji naporno radi, daje sve od sebe i pokazuje odlične rezultate - nagrada slijedi, promocija. U Hrvatskoj ako pokažete da ste uvelike sposobni - samo ćete biti iskorišteni. Poslodavci u Irskoj ulažu u radnike i pritom mislim povećanjem plaće, doškolovanjem, dok u Hrvatskoj ste stresni svakodnevno hoćete li svaki čas dobiti otkaz ukoliko se jako razbolite i da li ćete biti uopće plaćeni sljedeći mjesec.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S3: Imala sam posao u Hrvatskoj, međutim ne koji sam željela. Nisam se pronalazila u tom poslu i nisam imala nikakvu mogućnost napredovanja, tako da mi nije bilo teško napustiti posao radi moguće bolje prilike.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S3: Standard koji sam imala u Hrvatskoj se ne može mjeriti sa standardom koji imam u Irskoj. U Hrvatskoj je bilo puko preživljavanje.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S3: Da. I više nego zadovoljna.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S3: Život u Irskoj mi je otvorio vrata raja. Pružio mi je milijun mogućnosti koje mi Hrvatska nikad nije pružila, i ja sam sve te prilike zgrabila i iskoristila u pozitivnom smislu.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S3: Radim posao u struci i doškolavala sam se jer sam iz istog razloga i odselila u Irsku.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S3: Ukoliko mi kao roditelji nismo sretni i zadovoljni sami sa sobom, kako da onda podijelimo s našom djecom nešto što nemamo u sebi? Moj odgovor bi bio Irska. U Irskoj imamo osjećaj prihvaćenosti bez obzira koliko posebnosti imali kao individualci. Talenti i naporan rad se nagrađuju, a ne kao u Hrvatskoj iskorištavaju. U Irskoj smo u mogućnosti pružiti svojoj djeci obrazovanje i veću podršku.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S3: Mnoga. Različitih nacionalnosti.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S3: Ne družim se s Hrvatima.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S3: Prijatelje se može steći svugdje i uvijek se ima prilika za upoznati nove.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S3: Ne posjećujem često kulturne manifestacije pa mislim da nisam baš kompetentna za dati odgovor (smijeh).

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S3: Da.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S3: Doduše, ne razbolijevam se i imunitet mi je dobar. Iako, zub odem popravljati u Hrvatsku iz razloga što je jeftinije (smijeh). Nisam na sreću imala potrebu za nekim većim pregledima ili

duljim boravkom u irskim bolnicama tako da se nisam baš informirala o tome. Ali ono šta znam je da im zdravstvo nije besplatno i da je svakako skuplje.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S3: Veoma zadovoljna.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S3: Inače sam nace sam veome energična kao osoba i imunitet mi je neloš, međutim promjene koje vidim otkako sam otisla u Irsku: sretnija sam sama sa sobom, manje stresna i zadovoljnija, međutim fali mi sunce.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S3: Imala sam mogućnost platiti fakultet i završiti ga, imala sam mogućnost pronaći posao u struci, upoznati tisuće ljudi različitih nacionalnosti i kultura i steći prijatelje iz različitih zemalja. Proputovala sam 20 država do sada. Tako da... Za sada sam sretna i zadovoljna ali uvijek težim biti bolja osoba svakim danom, uvijek idiot, sticati znanje i rasti kao osoba. Takvo nešto u Hrvatskoj nikad nisam imala priliku postići.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S3: Da.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S3: Da, odmah.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S3: Mislim da svugdi u svijetu ima neprilika. Irska mi se ne čini opasnom.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S3: Ne, nisam primijetila nikakav oblik diskriminacije, osjećam se svakako prihvaćenijom nego u Hrvatskoj.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S3: *Da. Ekonomska situacija je uvelike bolja nego u Hrvatskoj.*

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S3: *Da. Irska je primjetno organiziranija i čišća.*

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S3: *Ne pratim tako da ti stvarno ne mogu dat nekakav konkretan odgovor na ovo pitanje.*

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S3: *U Hrvatsku dolazim samo na praznike, vidit sunce. Ali zauvijek se vratit u Hrvatsku... Nikada.*

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 42

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš					X
Vašeg oca		X			
Vaše majke		X			

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Irska, Galway

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

1) student

2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

4) privremeno zaposlen/-a

5) nezaposlen/-a ali tražim posao

6) nezaposlen/-a i ne tražim posao

7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 4

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

2) prosječan

3) niži od prosjeka

4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na	X	X
Jako zadovoljan/-na		

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

2) prihodi roditelja

3) stipendija

4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice

5) socijalna pomoć, invalidnina

6) mirovina

7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

3) u vezi

4) razveden/-a

5) udovac/-ica

6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

1) da, jedno dijete

2) da, dvoje djece

3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Matea (S4)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S4: *Već 3 godine.*

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S4: *Hm. Gorčina, apatija, beznade, bezizglednost, nezadovoljstvo, opće siromaštvo i briga za sadašnjost kod mene osobno ili budućnost kod mladih.*

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S4: *Da.*

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S4: Jesam, Njemačka je bila prvi izbor.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S4: Dosta sam čitala o Irskoj prije polaska. Katolička zemlja, tradicijski i kulturalno dosta slični nama, opuštene i vedre i obzirom da je englesko govorno područje, Irska je prevagnula.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S4: Opuštenije je ovde, bez gorčine, bez brige, vedrije, Irci su jako ponosni što kupuju u Pennie'su, to je trgovina jeftinih cijena robe. Zapošljavanje bez veze i u roku par dana. Rad se cijeni i izdvaja se iz mase promaknućima. Promaknuća se rade unutar tvrtke internim natječajem ako ima itko tko bi zadovoljio, tek u slučaju nedostatka adekvatnog kadra raspisuje se eksterni natječaj. Ljudi su vedriji, generalno zadovoljniji, teme su potpuno drukčije, grad je čist i siguran.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S4: Nisam poznavala nikoga.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S4: Galway mi je bio prvi izbor.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S4: Jako sam zadovoljna. Šarmantan grad koji nudi sve.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S4: Ovako... Usporeni rad štitnjače koji je bio pod kontrolom tableta je potpuno normaliziran nakon mjesec dana. Već skoro tri godine po doktorovoj uputi ne pijem tablete. Ni on ne zna

objasniti što se dogodilo. Posao mi nije stresan, „CSA (customer service assistant)”, radim u tvrtci koja ima ugovor s državom, naša inačica biroa za zapošljavanje. Zaposlena pored svih Iraca koji su konkurirali na natječaju. Stres eliminiiram s menadžerom. Kad mi nešto ne odgovara riješimo to razgovorom ili povišicom ako je je više posla u pitanju.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S4: Evo, upravo sam rekla. Ne, ne bih prihvatila takav posao u Hrvatskoj, pa niti da je jednako plaćen.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S4: Svime sam prezadovoljna. Nije najbolje za ono što se u Irskoj može naći, ali poslije naše zemlje je posao iz bajke.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S4: Da.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S4: Manje stresa, više kolegijalnosti, sve je ležernije. Imaš se pravo žaliti na sve kao i tražiti povišicu, povišica je većinom na godišnjem nivou zagarantirana, pravo na slobodne dane, plaćene odmore, slobodne sate po potrebi, raditi „part-time”, uz to biti doplaćen od države razliku, plaće u ponoć već na računu a isplate su tjedno, dvotjedno, mjesečno, ovisi. Uz to su tu i naknade dok tražiš posao da ima od čega živjeti, naknada ako ne možete raditi jer imate bolesnu osobu u kući o kojoj se brinete i tako dalje.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S4: Da, osobno sam bila iznimno dobro situirana, zaposlena u državnoj službi i imala privatni posao koji je radio iznimno dobro.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S4: Ni kući mi financijski nije ništa nedostajalo, ali i pored 12 sati rada dnevno 24/7 nisam se usudila novac trošiti na putovanja, ono: „ostavi za sutra, nikad se ne zna”, niti sam imala vremena pored toliko rada. Sad radim 37,5 sati tjedno, rezerviram odmore na vrijeme i idem izvan Irske tri, četiri puta godišnje. Po Irskoj putujem za vrijeme „Bank holiday”.

I: Možete mi pojasnit taj termin molim Vas?

S4: Svi praznici su ponedjeljkom, vežu ih s vikendom.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S4: Da.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S4: Da.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovavanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S4: Ne radim, po svom izboru. Pored svog fakulteta koji mi je ovdje dovoljan ipak sam odlučila na račun državnog proračuna uraditi prekvalifikaciju od godinu dana (koja se računa kao prvostupnik kod nas jer se može upisati samo ako polaznik ima neku diplomu višu od srednje škole. Postoje i druge opcije za niže nivoe.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S4: Nemam djecu, ali prednost bi dala Irskoj.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S4: Jesam.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S4: Da, družim se u većini s Hrvatima i nekoliko Iraca koje sam vremenom slučajno upoznala.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S4: Jesam.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S4: Kulturni sadržaji su ekstra, jako sam zadovoljna.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S4: Da, jako. Isto ekstra.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S4: Ništa puno drukčije od našeg. Ljudi se više žale nego je osnove jer ga ne poznaju. Ako ga ne plaćate uopće, po potrebi idete u doktora po svom izboru koji naplati 50, 60 eura. Ako vam doktor dadne uputnice za nešto, dalje ne plaćate. Bolnicu i bez zdravstvenog na godišnjoj razini možete platiti „max” do 800 eura pa čak i da 365 dana u godini ležite u bolnici. U slučaju težih bolesti čak i ako nemate zdravstveno dobijete karticu besplatnog zdravstvenog od države. Naravno, uvijek možete plaćate zdravstveno i neke firme ga plaćaju također.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S4: Da.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S4: Da. Nikad zdravija.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S4: Jesam, jako.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S4: Da.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S4: Irci su jako gostoljubivi i velika većina nisu nacionalisti. Brzo prihvaćaju sve. Možda malo i prelako, čak i na generalnoj razini kao država.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S4: Da, u svom gradu se ne bih kretala u neka doba noći bez osvrtnja, ovdje sam jako opuštena. Ali ne bih se tako opustila na primjer u Dublinu. Galway se smatra jednim od najsigurnijih gradova u Irskoj.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S4: Ne, nikada.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S4: Da, jako.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S4: Također, jako sam zadovoljna.

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S4: Ne pratim, odmaram od politike.

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S4: Jedino ako me netko tamo zatreba koga ne mogu dovesti ovamo na primjer mama. Ali privremeno.

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 25

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš				X	
Vašeg oca			X		
Vaše majke		X			

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Dublin, Irska

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim
- 3) stalno zaposlen/-a**
- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 1

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na	X	X
Jako zadovoljan/-na		

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

- 3) u vezi
- 4) razveden/-a
- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Dora (S5)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S5: *Šest mjeseci.*

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S5: *Prioritetni razlog napuštanja Hrvatske je nemogućnost rada u struci, u mom slučaju rad u rodilištu ka primalja. Nedostatak pružanja prilike za radom nakon završenog studija. Onda zbog nepotizma, ne primanja radne snage u stalni radni odnos, privremeni poslovi nakon šta san završila fakultet, nedovoljna primanja. To su neki od razloga. Glavni razlog je bila želja da steknem iskustvo u poslu kojeg je nemoguće steć u našoj domovini.*

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S5: *Da. Odrasla san u Splitu, i napustila san Split.*

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S5: *Nije Irska bila moj prvi izbor. Među opcijama su bile Njemačka i skandinavske zemlje, a zbog nepoznavanja jezika Irska je prevagnila.*

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S5: *Irska je država mnogih nacionalnosti, sve više je popularna među Hrvatima. Irsku san izabrala zbog mnogih poznanstava priko kojih san mogla doć do informacija iz „prve ruke”. Onda, u Irskoj je zdravstvo domena koja je jako razvijena, veliki broj bolnica, zdravstvenih ustanova i privatnih klinika su izvor velikih prilika. Raste potražnja za radnicima europskih zemalja. Kako san istraživala zdravstvo u Irskoj saznala san da ću se bez problema moć zaposlit u struci pa je to bia glavni razlog stavljanja Irske na prvo mjesto.*

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S5: Društvo... Irsko društvo ima velki broj migranata i raznih nacionalnosti. Ljudi su jako ambiciozni, znaju šta žele ali su za razliku od nas Hrvata jako zatvoreni. S druge strane, puno je ljudi koji su odani porocima, alkoholičarima, narkomanima i kriminalcima. Hrvatsko društvo je pasivno, prihvaća život i okolinu kakva mu se nameće. Vrlo otvoreno u smislu ljudskosti i bliskosti, šta u Irskoj nije slučaj. Posal je moguće nać u svakom koraku, važno je samo dobro poznavat jezik. Životni standard je kvalitetniji, čak i s minimalnim primanjima možeš žvit bez problema. Problem je stanovanje, Irske stanarine sežu u nebesa, jako je teško naći kvalitetan stan, povoljan čak i nemoguće.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S5: Imala sam puno poznanstava, ljudi koji su mi nudili pomoć i informirali me. Također, stranice na društvenim mrežama su jako pozitivne i korisne za spajanje ljudi u Irskoj.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S5: Živim u Dublinu. On je bia moj prvi izbor iz razloga šta je glavni grad i baš radi toga nosi i najviše prilika za smještaj i rad.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S5: Jako san zadovoljna životom u Dublinu.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S5: Kvaliteta života u pogledu financija, posla i mogućnosti je neusporedivo bolja u odnosu na život u Hrvatskoj. Sve ostalo je lošije, društveni život je lošiji, ljudi su zatvoreniji, zdravlje je lošije radi vrimena i nedostatka sunca.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S5: Trenutno radim kao njegovatelj u kućnoj njezi i da sam imala priliku potpisala bi odmah za stalno za takav posao u Hrvatskoj.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S5: Jako sam zadovoljna poslom koji je u mom slučaju privremen, radnici su jako zaštićeni i poštuju ih se prije svega. Imaš veliku mogućnost za napredovati i to jako brzo.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S5: Smatram da da.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S5: Većinom sam radila sezonske poslove preko učeničkih i studentskih ugovora. Tako da neman konkretno radno iskustvo, ali u poslovima koje sam radila nisam bila dovoljno plaćena. Mogu čak reći i izrabljivana.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S5: Bila sam kratko zaposlena i dala sam otkaz zbog odlaska u Irsku.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S5: Životni standard sada mi je puno kvalitetniji u odnosu na onaj koji sam imala u Hrvatskoj.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S5: Jesam, iako sam sama.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S5: Za sada je. Zaposlila san se u struci nakon šta san položila ispit iz engleskoga. To bi u Hrvatskoj čekala godinama a možda nikad ni ne bi dočekala.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S5: Nisan još jer se pripreman za još jedan ispit iz engleskog koji mi treba za to. Ako buden imala problema sa traženjem posla u struci razmišljala san o preškolovanju za veterinu.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S5: Ipak bi dala prednost Hrvatskoj jer mislin da je ipak Hrvatska bolje okruženje. Irskoj fale međuljudski odnosi. I jako je ekstravagantna zemlja pa smatran da nosi rizike koji bi mogli negativno utjecat na odgoj.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S5: Jesam.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S5. Isključivo se družin sa Hrvatima ali san svjesna da to i nije tako dobro s obziron na to da bi mi bilo korisno zbog engleskog jezika.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S5: Nisam. Ako usporedim društveni život u Hrvatskoj koji je bia pun poznanstava ovde se držin samo par ljudi.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S4: A nisan iskreno još dovoljno dobro istražila sve pa ne bi znala.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S5: Poprilično jesan.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S5: Nisam jer je jako skupo zdravstvo. Ali opet je za razliku od našeg brzo.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S5. Pa jesan, da.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S5: Trenutno jesan. Ali općenito primjećujem da mi fali sna, energije. Mislim da je to povezano s nedostatkom vitamina D jer je ovde konstantno loše vreme.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S5: Jesan. Zadovoljna sam sa prilikom da ostvarim ambicije koje bi u Hrvatskoj ostale samo mašta.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S5: Da. S obzirom na tehnologiju svaki dan se čujem sa bliskim osobama.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S5: Nisam još, ali mislim da je to zato jer ne boravim još dovoljno dugo u Irskoj.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S5: Da. Financijski sam osigurana, zdravstveno sam osigurana. Iako ovo drugo sama plaćam al' OK.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S5: Nikad do sad.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S5: Jesan. Irska je ekonomski sposobna zemlja.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S5: *Da. Opravdala je naziv „Zeleni otok”.*

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S5: *Ne pratin te stvari.*

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S5: *Razmišljan, da. Planiran se vratit nakon šta steknen određeno iskustvo i razradin plan za pokrenit vlastiti biznis.*

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: _____ 35 _____

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš			X		
Vašeg oca		X			
Vaše majke		X			

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: _____ Drogheda, Irska

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim
- 3) stalno zaposlen/-a**
- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 2

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		
Jako zadovoljan/-na	X	X

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina

6) mirovina

7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

3) u vezi

4) razveden/-a

5) udovac/-ica

6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

1) da, jedno dijete

2) da, dvoje djece

3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Antonio (S6)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S6: Tri godine i četiri mjeseca.

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S6: Nemogućnost nalaženja posla stručni, i ono što se može naći plaće su male i općenito mogućnosti nisu neke velike.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S6: Ne, direktno sam iselio iz Hrvatske.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S6: Nije mi Irska bila prvi izbor, prvi izbor su mi bili Amerika pa Norveška, pa sam onda razmišljao o Njemačkoj pa sam na kraju odlučio da ću u Irsku.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S6: Amerika i Norveška je veći problem za dobit papire, bez da se nađe prvo posao pa da poslodavac uvjetuje za tebe ne možeš dobit papire, a između Njemačke i Irske zbog jezika više.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S6: Pa... Iskreno ne znam šta da kažem, ima ovdje dosta više ljudi, ima puno više nacija i različitosti dok su kod mene u mjestu više bili Hrvati, ni'ko drugi, čak nema ni stranaca.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S6: Imao sam prijatelja koji je tu bio i došo sam kod njega za početak.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S6: Nije, više puta sam selio, živio sam sve skupa ovo mi je četvrto mjesto. Prva kuća u koju sam došao sam morao selit dalje jer je vlasnik krenio prodavat, onda sam bio u toj drugoj kući i iz te sam se preselio tako da sam otišao živit sa curom, i onda sam živio s njom i onda kako smo odlučili kupit si svoju nekretninu onda smo selili zadnji put u našu.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S6: Trenutno sam super zadovoljan.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S6: Pa mogu reć da mi je sad sve bolje, nedostaju mi prijatelji pošto imam puno prijatelja u Hrvatskoj toliko nemam ovdje prijatelja u Irskoj...Imam i ovdje neko iskustvo, neke prijatelje, čak ne samo Hrvate već i druge nacionalnosti.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S6: Trenutno radim u jednoj jakoj IT firmi. Da sam dobio ovakav posao, ovako plaćen ostao bi. Al je to nemoguće.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S6: Gledaj... Kada dođeš spreman si radit bilo šta al kad skužiš kak to sve funkcionira i kak je plaćeno onda skužiš da možeš uvijek bolje. Tak da trenutno tražim posao sad sa većom plaćom.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S6: Pa nije da je loša plaća al kažem uvijek može bolje.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S6: Da. Rad u Irskoj je puno opušteniji, nema toliko da ti šefovi vise nad glavom, ne moraš se brinit za primanja, očeš dobit plaću, nečeš dobit plaću, više toga je ovdje napravljeno, porezna uprava štiti sve, a što se tiče posla sve ovisi kakve si sreće, kakvi su ti radni kolege, ja mislim da sam imao dosta sreće i da su poslovi bili super.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S6: Nisam bio zaposlen.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S6: Trenutno puno bolji.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S6: *Da.*

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S6: *Pa da. Sva ta radna iskustva koja su recimo tako malo, nešto takvo ne bi nikada u Hrvatskoj mogao naći i školovanje je ovdje puno jednostavnije, čak i država plati školovanje, općenito ako se odlučiš na kupovinu bilo čega imaš mogućnost da ti država pomogne oko starta.*

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S6: *Trenutno nisam baš u struci alitu je isto. Završio sam strojarstvo a radim kao tehničar. Da, upravo sad razmišljam upisat neke dodatne škole zbog mogućnosti napredovanja, mogućnosti dobivanja boljeg posla, veće plaće, diplome i to.*

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S6: *Pa ne mogu reć ništa protiv Hrvatske što se tiče odgoja pošto sam ja odrastao tamo, ali koliko vidim sad trenutno u Irskoj kako funkcionira škola, oni imaju neke bolje stvari što se toga tiče, nije toliki pressing nad djecom, više je opuštenije. Primjer tipa je da u Irskoj djeca do dvanaeste godine nemaju uopće ocjenu.*

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S6: *Da, puno.*

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S6: *I sa Hrvatima i sa drugima, pošto moja cura je s Filipina tako da...*

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S6: *Da.*

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S6: Iskreno doselili smo se sad ovdje prije tri mjeseca i sad još istražujemo šta i kako i gdje, imali smo puno rada oko kuće ali zadnji recimo primjer je šta će biti održano kao veliki neki sajam irske muzike, irski ples i ljudi iz svijeta dolaze tamo pa će bit tjedan dana praznik, hrpa ljudi. Pa ima, stalno se nešto organizira, pošto ovdje ima kažem tolko tih nacionalnosti i raznih kultura pa onda svak organizira svoje, to sve ovisi u kakvim se krugovima krećeš pa i da li čuješ...

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S6: Da. Pa općenito što se tiče tehnologije, što se tiče porezne, ta tehnologija funkcionira brzo i sve se može riješiti preko Interneta i telefona nego stajanje u redovima i...

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S6: Pa nisam tolko ni koristio taj zdravstveni sustav tako da ni ne znam, čitam ljudi šta pišu, prigovaraju da je loš, da su lopovi, ja još uvijek nisam imao nekih negativnih iskustava, kažem imam to osiguranje koje mi pokriva i privatne bolnice tako da, ne znam, nadam se da mi neće trebati pa onda...

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S6: Da.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S6: Da.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S6: Pa kažem uvijek može bolje. Trenutno sam zadovoljan kako mi ide u životu, ali tražim bolje, ako može onda zašto ne.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S6: Sa svojima se čujem stalno preko Skype-a, tako da se vidimo i čujemo stalno a i ono ja odem tu i tamo sad mi recimo dolaze roditelji u posjet ovdje tako da nije... Iskreno kad odem u Hrvatsku 5 dana mi bude dosta i želim natrag.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S6: Da... Irci su... Prijateljski su narod, ja bi rekao da su oni dosta slični nama što se tiče tih nekih stvari i a ak ste vi dobri prema njima oni su dobri prema vama. Po prijašnjim iskustvima bolje se osjećam prihvaćeno od njih nego od Hrvata.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S6: Da.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S6: Ne.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S6: Da, jako.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S6: To definitivno. Irska je prekrasna zemlja što se tiče prirode i tog svog zelenila imaš dosta toga za vidit i posjetit.

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S6: Tu i tamo čitam, da. Iskreno, ja se toliko ne zamaram al iskreno kad pričate sa Ircima i oni će isto reć da je sve iskorumpirano al kad im počnem pričat što se sve događa u Hrvatskoj onda oni ne mogu vjerovat. Puno je bolje neg kod nas al kak je to nisam siguran.

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S6: Trenutno ne.

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 44

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš					X
Vašeg oca					X
Vaše majke					X

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Dublin

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

1) student

2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

4) privremeno zaposlen/-a

5) nezaposlen/-a ali tražim posao

6) nezaposlen/-a i ne tražim posao

7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 1

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

2) prosječan

- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na	X	X
Jako zadovoljan/-na		

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana
- 2) neoženjen/neudana
- 3) u vezi

4) razveden/-a

- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

1) da, jedno dijete

- 2) da, dvoje djece

3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Tamara (S7)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S7: Godinu i devet mjeseci.

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S7: Pa meni zato jer je propala firma i ostala sam bez posla, radila sam i reko idem i prijatelj me pozvao, kaže ajde probaj, tu je bolja budućnost i zato sam otišla. Nakon jedanaest godina sam ostala bez posla u Hrvatskoj. Samo su nam rekli iza Božića do Nove godine još 3 dana radite, nas pedeset i šest

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S7: Ja sam odrasla u Karlovcu ja sam Karlovčanka, a odselila sam se iz Zagreba.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S7: Baš je Irska Bila prvi izbor, nisam. Sestra je u Njemačkoj ali nisam uopće razmišljala, ne.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S7: Irsku po preporuci prijatelja jer mi je pomogo, on je radio u jednom hotelu i onda me pozvao, tu sam počela radit na recepciji.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S7: Prvo ovdje je dobro, ovdje je ono sloboda govora, ponašanja, izlaska, druženja. Onda puno su jeftiniji uvjeti, dobro stanovanja ne, stanovanje je skuplje, ali uvjeti života, hrane, troškovi

života, znači puno su bolji, puno manji nego doma u Hrvatskoj i treće tu si s obzirom na primanja mogu priuštiti više nego u Hrvatskoj, znači odem i na putovanja i kina i kazalištai odemo na bazene, kupanje, odemo vikendom na izlete, to doma nisam mogla. Znači uzmemo rent-a-car i odemo u drugo mjesto i tako dalje. Puno se više krećem, putujem, zadovoljnija sam. I izlaske, i odlazak na ručak, večere, to kod nas na žalost nisam mogla, jesam jedanput mjesečno al ovdje sad bar jedanput tjedno.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S7: Ne, ja sam poznavala, po preporuci prijatelja koji je tu sad već četiri godine, on je bio dvije godine prije mene.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S7: Ne, prvi izbor Dublin, ja sam ostala tu. Mada sad svi pričaju sad kad dolazi dijete, Dublin je dosta opasan. Preporučuju mi kako je dijete ipak 11 godina i dolazi živjet sa mnom kak je ono iz Hrvatske, ovdje su drugi, tu je dosta i droge i kriminala, da se maknem iz Dublina i odem u manje mjesto – Cork, Galway ali mi dijete odrasta u Zagrebu pa vjerujem da će se snać u Dublinu.

I: Dakle često kroz razgovore čujem o kriminalu u Irskoj koji se u medijima ne spominje baš?

S7: Da, droga i cigarete. To djeca već sa 12-13 godina već, to je meni strašno. Da, znam da nema u medijima o tome. Ali opet moj sin će ići u katoličku dječju školu, isto treba odabrat školu, kvart u kojem živite, isto sam tri mjeseca tražila stan da smo negdje normalno da nismo ono u nekom predgrađu ala ko Dubrava u Zagrebu gdje je opasnije za život. Nema u medijima ništa, ne ali strašan je. Ti mladi, Irci, pričam o njima.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S7: Jako zadovoljna. Nisam još ono super, ne bi rekla pet plus, jedno četiri plus, prema pet.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S7: Prvo, meni je pomak, uvijek mi kažu kad kažu ono, novac je prvi stvarno bolja plaća, i onda s tom plaćom si mogu priuštiti i bolji stan, trebam sad još kupiti auto, mogu... Društveni život, više izlazimo, dobro to je u Irskoj svi idu po pubovima... Više si priuštiti, izlaske, to je malo skuplje ali priuštiš si dva-tri puta mjesečno izaći van. Onda si priuštiti više putovanja, ovo kaj sam rekla, na primjer mi smo otišli u London, bili smo u Manchesteru, bile su jeftinije avionske karte tako da... Često putujemo, barem jedanput u dva tjedna, jedanput u mjesec dana negdje otputujem, Krakow, otišli smo bili u Portugal u Algarve, ne, u Lisabonu, to na žalost iz Hrvatske ne mogu. Mi smo letili za Lisabon za 35 eura povratna karta i tamo tri noći u Hostelu mene je koštalo sto eura tri dana Lisabona, ja mislim da iz Hrvatske si na žalost to ne mogu priuštiti. I bilo nam je mrak, super nam je bilo, išla sam sa svojim cimericama bivšim i bilo nam je krasno. Ajmo reć viši standard, priuštiti si sad kažem gle, ja planiram ići u 11.-om mjesecu na Tajland sad šparam novce i otići ću na Tajland tri tjedna. Je da se radi više nego doma ali više plate i...

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S7: Ja sam sad menadžer, corporate supervizor u turističkoj agenciji jednoj, imamo preko 400 apartmana i iznajmljujemo firmama Microsoft, Google, znači s njima. Znači ono, viša menadžerska pozicija. Al sam krenula isto na recepciji, ko normalni radnik, al se jako dobro to... U Irskoj vas cijene i napreduje se za čas. Za mjesec, dva, tri, za šest mjeseci već se može doći do jako dobre plaće i pozicije ako radiš i vrijediš i oni ti sami neće izgubiti, evo ja sam, nakon tri tjedna već me zvao šef da hoću li bit supervizor s obzirom na iskustvo i sve da ne mogu bit obični radnik na šalteru. Sad me hoće prebaciti, novi hotel se otvara i hoće da budem property manager, da vodim cijeli taj hotel, to ću razmisliti...

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S7: Da, jesam, jako. Jako zadovoljna. Moja je irska firma, većinom su Irski zaposleni, 95% su Irski, da. To je već dobar znak, samo nas je pet stranaca, to je već znak da firma vredi i posluje dobro, moja agencija je već preko 50 godina, kad su ajmo reć domaći zaposleni.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S7: Da.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S7: Da jesam. Rad u Irskoj je ajmo reć više uređen, zna se pravila, regule poslovanja, ko je nadređeni, podređeni, jedan ajmo reć protokol poslovanja. U Hrvatskoj to nije, radila sam sve, na primjer bila sam i poštar i fotokopirala, i sve tamo je bilo ono, svi radimo sve. Ovdje ne, ovdje se točno zna moja pozicija, kaj ja smijem radit, kome smijem pomoć, šta ne smijem, to je jedan ajmo reć uređeni sistem. I plaća se svaka minuta prekovremena, obavezan je break, ne, pauza, jedan sat moraš bit na pauzi, otić negdje iz ureda se maknit. Opustit mozak, to kod nas nema baš pauze, ja bar nisam imala nikad. Još kao prednost tu možeš na primjer pokucat na vrata šefu, ja sam sa svojim šefom svaki dan, on dolazi, pozdravlja nas, znači meni je bilo na primjer nepojmljivo otić razgovarat sa šefom, trebaš se najavit... A ovdje nemam uopće osjećaj da je on moj šef. E a glavni gazda, kad sam radila tri dana došao je u agenciju, kaže: „Hello, how are you”... Nisam uopće znala da je to vlasnik naš. On je došao meni, „dobrodošla”, dao ruku, nije uopće rekao tko je on, ja sam se šokirala. Kad je došao, ja kažem oprostite, nisam znala, vi ste naš vlasnik, on kaže „ok, let's go on”. Čisto normalni ljudi. Idemo u utorak, cijela firma, imam polačenu teretanu, gym, on s nama vježba, naš vlasnik s nama vježba. Naš gazda s nama u teretani, znoji se i... Jedan dan sam ostala duže, avion je kasnio i grupa je kasnila, do 11 i vlasnik me nazvao i rekao da zovem taksi i stavim na račun firme, to nikad u Hrvatskoj nisam doživilia, stvarno cijene, ak si dobar radnik i cijene te.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S7: Ne.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S7: Ovo je puno viši standard sad koji imam, i puno sam zadovoljnija, imam više slobodnog vremena jer tu je strogo radno vrijeme pet dana, dva dana moraš imat slobodno. Četrdeset sati je radni tjedan, ako radiš više onda je porez 50% tako da radiš za državu, ne isplati se. Veliki je porez, oni ne daju. Kod njih dva dana moraš imat slobodno.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S7: *Da. Za sad jako zadovoljna.*

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S7: *Je. Prvo, mogućnost za napredovanje, daljnje usavršavanje, školovanje, ja sam tu završila već četiri tečaja i tečaj prve pomoći, i za njegovateljicu, i safety pass, to je ovaj zaštita na radu, zdrava hrana, to sam sve tu završila, je. Puno više napredovanja i školovanja, oni stalno pitaju želiš li na neke tečajeve i to sve firma plaća.*

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S7: *Ne, radim, upravo sam navela...*

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S7: *To je teško... Moje dijete do sad je odrastalo... Ja bi Irsku navela ipak, mogućnost školovanja, colledga poslije, napredovanja i traženja posla. Ja bi Irsku. Sad su sve glavne korporacije zbog Brexit-a, svi su se preselili u Irsku.*

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S7: *Jesam, jako puno. Jako Dragih ljudi iz cijelog svijeta. Najbolji prijatelj mi je Indijac, pa imam Irca pa iz Nigerije, curu iz Brazila, Poljakinje, da imam puno prijatelja.*

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S7: *Sa našima se ja ne družim, ne baš. Imam jednu obitelj kod koje odem jednom u mjesec-dva na ručak al ovo sve sa strancima.*

I: Iz kojeg razloga? Je li se slučajno tako dogodilo ili imate neki razlog zbog kojeg se družite uglavnom sa strancima?

S7: *Tako se dogodilo, da, jer poslove koje sam ja radila, nije bilo naših ljudi. Tako da nisam imala prilike puno sa našima se družiti.*

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S7: Jesam. Ja jesam, da.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S7: Jako. Posjećujem da, kina, kazalište, koncerte, kako ne. Tu stalno ima događanja.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S7: Da, to je uređeno sve.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S7: Zdravstvo tu je problem. Ja sam dobila posjet općoj praksi jer imam problem sa kičmom, sa leđima. I dobila sam tu medical karte, ali sve drugo se plaća, jako je skupo, osiguranja i to je skupo. To nisam zadovoljna, al tako je kod njih. Ali ja u sklopu firme, mi imamo emergency, nama je pokriveno do 2000 eura za hitne slučajeve bolničko liječenje. Tak da ajde, recimo da je to dobro, da. Ali je teško, zdravstveni sustav je tu uf... To su privatna osiguranja, plaća se 300, 500 eura na mjesec se plaćaju police. To nisam zadovoljna jer oni to nemaju riješeno. Mislim imaju riješeno, moraš uzet policu ili se isto čeka na pregled po godinu dana. Evo ja sad čekam kod ortopeda pregled jer nemam privatno osiguranje, ona mi je rekla kroz sljedećih osam mjeseci ću doći na red. Moja doktorica opće prakse, a inače mogu platit, 900 eura mi je pregled da dođem kod ortopeda da mi pogleda kičmu.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S7: Da.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S7: Da.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S7: Da, jesam, jesam. Nekad se i iznenadim, nisam uopće očekivala. Moj prijatelj Indijac kaže „you complain always” - da se uvijek žalim ali uvijek idem dalje.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S7: Jesam, idem doma svakih 45 dana do dva mjeseca tati u posjetu. Tak da sam bila za Uskrs, pa 01.06., pa sad idem 01.08., pa ću doć u 10.-om mu je rođendan, pa za Božić... Ja idem, da, doma svakih maksimum 2 mjeseca, tu sam 45 dana pa 3 dana doma, uvijek.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S7: Da, ja jesam, mene su prihvatili. Ja se osjećem, neću reć već na pol Irkinja jer se krećem dosta u tom društvu Iraca, možda zato, ne? Kod tih familija, oni su jako ljubazni, susretljivi, hoće pomoć i sve.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S7: Da.

I: Unatoč kriminalu koji ste naveli?

S7: A gle, zna se di se može kretat kad se ide van, kak se vraća doma, da, to da. Al preko dana, odlazak na posao i s posla, a i dio di ja radim i di živim to je sigurno.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S7: Jesam u bivšoj firmi. Hajde, ne bi rekla baš diskriminacije... Ma je u stvari. Na primjer, dva-tri puta ja nešto napravim mene upozori na to a moja kolegica Irkinja kad to napravi šef uopće nije reagirao pa sam onda reagirala i rekla „Da zato jer je ona Irkinja, ona smije sve”. Onda me pozvao u ured i rekao „Pa ne smiješ to reć”, kao pa reko da, jer ja sam već dva puta uozorena, ona to isto radi nju niste upozorili... Evo to samo na poslu.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S7: Pa je, jesam. Ne pratim puno, dobro ovo sad oko Brexita bilo je malo ali ekonomija je u redu.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S7: *Da, jako, oni jako brinu o zelenilu, okolišu, čistoći ceste. Živim u zatvorenom naselju, mi imamo i vrtlara i security i sve. Ujutro u 6ipo ja idem on već mete ispred zgrade i tak sve... Jako brinu, da.*

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S7: *Ne, pa nešto samo, ne previše. Jesam, znam malo o predsjedniku i malo sam gledala kak su imali sad te izbore, one što Englezima stalno oko Brexit-a prigovaraju al sam zadovoljna. Birokracijom jako, tu nema čekanja, stvarno za čas, u bilo koju instituciju da se ide, papira ako imaš sve u redu odma te primi, ljubazni, svi stvarno hoće pomoć, tu sam prezadovoljna. I kod njih nema ono da je ona nad***a na šalteru, oni su stvarno...*

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S7: *Pa, možda kad odem u penziju za 15 godina, prije ne.*

Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: 34

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš					X
Vašeg oca		X			
Vaše majke		X			

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Maynooth

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 6

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

- 1) viši od prosjeka

2) prosječan

- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na	X	X
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		
Jako zadovoljan/-na		

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja

- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

3) u vezi

4) razveden/-a

5) udovac/-ica

6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

1) da, jedno dijete

2) da, dvoje djece

3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Goran (S8)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S8: *Tri godine.*

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S8: *Plenković (smijeh). Nisan naša posal u struci, to mi je bio ključni razlog.*

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S8: Misto u kojem sam odrasta? Pa djetinjstvo gori u Trilju, a srednju školu i faks ovde u Splitu, iselia san iz Splita.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S8: Jesan, u Njemačku ali mi je Irska bila prvi izbor.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S8: Zbog jezika.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S8: Šta ja znan sad... Liti mi je draže ovde, iskreno zbog mora i tako dalje, a šta se tiče posla draže mi je gore, plaće. Hrana, izlasci, to je sve isto čak mi je ovde bolje izlaziti nego gore, recimo. Moram reć da je.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S8: Nismo znali nikoga. Jednosmjernu kartu smo kupili. Na slipo, nisan ima posal gore ni ništa. Otišao sam zajedno sa trojicom prijatelja. Dublin, Irska i to je to. Rezervirali smo hostel možda tri tjedna unaprid, nismo imali posal, nismo imali ništa. Posal san naša u misec dana.

I: Jesu oni još gore ili?

S8: Nisu se vratili.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S8: Više puta san selia. Živia san u Dublinu pa onda u Kilcocku pa onda u Maynoothu. Prvo u Dublinu sam bio zbog pronalaska posla, onda smo našli posal u Kilcocku pa smo išli u Kilcock.

I: Ali ako je tolika potražnja za radom kako to da u Dublinu niste pronašli posao?

S8: A tražia san posal u struci, to nan je prvo upalo, prvi posal nije bia u struci.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S8: Pa dobro, stanarine su puno jeftinije nego u Dublinu, to je broj jedan razlog. Relativno blizu Dublinu, 20 kilometara, povezan je dobro s autobusom, pošto iman auto mogu doć do Dublina za 20 minuti.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S8: Hm... Šta mi je bilo bolje ovde... Šta ja znan... Možda društvo, familija mi je tu, prijatelji i tako... A gori san zna znači samo nas četvero je bilo, zna san samo trojicu a s ostalima san se triba upoznavat, steć nove prijatelje i tako. Sad san sritniji gori.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S8: Dizajner prozora, vrata i ne bi takav posal prihvatia u Hrvatskoj.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S8: Pa onako, planiran nać drugi posal sad zbog veće plaće. Pa sad, evo na primjer meni je šef nedavno zaposlio svog nećaka pa svi u firmi pričaju znaš kako to nije u redu, i tako dalje. Koliko ja znan to nije baš normalno gore. Ali šef je star i on želi ostavit firmu nekome a ne želi naravno nama strancima nego želi nekome svome ostavit. Trenutno u ovoj firmi ne virujen da bi moga puno napredovat, zato i tražin novi posal.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S8: Ne baš, mislin da mogu bit više plaćen.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S8: Jesam. Pa zavisi od posla do posla. Kad sam radia u građevini onda je bilo, radio sam više nego gore puno, onda kad sam radio recimo u Bille ka pomoćnik na kasi onda je bilo normalno radno vrime 6-7 sati i to je to, fer i korektno. Puno je bolji odnos poslodavca prema radniku gore, ako dobijen otkaz nać ću jednostavno drugi posal, nije da će me poslodavac zaštitit toliko znaš.

I: A koliko si najviše dana bio bez posla?

S8: Misesec dana kad san tek doša i nakon toga opet misesec dana.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S8: Jesan.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S8: Putujen, di san bia ove godine? U Glasgowu, Belfastu, Mlano, Amsterdam, to bi naveo ka prvu razliku.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S8: Jesan.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S8: Pa je... Čuo sam dosta priča da dosta ljudi gori upisuje fakseve, večernje fakseve, i ono imaju vrimena i radit i dobro zaradit i navečer ić na predavanja tako da šta se tiče toga... Ima san priliku i upoznat puno novih ljudi ali gore većina ljudi koji dođu su neki drogaši, tako da se ja držin nas 5-6 kojih znan. Jednostavno in je gore zaradit lovu, ovde imaju malu plaću i ne mogu platit sebi marihuanu ni drogu a onda dođu gori, jednostavno je zaradit neku plaću recimo 2000 eura i onda gori bez problema kupuju sebi šta god.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S8: Ne, ne baš... Al ono, blisko je to, ne sto posto baš. Baš i nisan razmišlja o doškolovanju, možda neki tečaj završit za voditelja projekta il nešto jer je kod njih to malo drugačije nego kod

nas. Recimo u njih kad se vodi gradilište, u nas imaš kao voditelja gradilišta i on je bog i batina. A gori imaš voditelja projekta, pa voditelja gradilišta, pa inženjer na gradilištu, onda imaš jedan šta samo radi, kako oni to zovu „health and safety” za sigurnost na gradilištu, znači imaš 5-6 ljudi, ovde imaš jednog ili dvojicu.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S8: Pa naveo bi Hrvatsku. Zato šta oni gori su malo ispranog mozga ljudi. Oni razmišljaju ko Amerikanci, žive ko po televiziji recimo. Recimo neka hollywoodska zyjjezda reklamira nešto oni to sutra kupuju automatski.

I: A što je s religijom u irskoj, je li se vidi utjecaj religije ili ne?

S8: Pa oni su kršćani gori. Zavisi ko i kod nas, evo ja ću reć da san kršćanin al ne iden nikako u crkvu pa ne znan.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S8: Pa jesan.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S8: Isključivo sa Hrvatima, nemam neki razlog, nije da izbjegavan druge nego živin sa Hrvatima, radin i družin se sa Hrvatima.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S8: Jesan. Šta ja znan, možeš jednostavno izać, ima se love za potrošit i tako dalje, za putovanja, kad bi usporedio društveni život gori i ovde ne znan... Gori se može putovat, ovde nisi moga potrošit na putovanje, al opet ovde imaš neko društvo, familiju koje ti je možda draže nego gori tako da ono, postoje prednosti i mane.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S8: Da... Bio sam na koncertima Metallice, Bon Jovia, Def Leppard, ne znan jel ti to slušaš, i jedan status quo...

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S8: *Općenito sam zadovoljan al sam čuo da je zdravstvo u njih gori... Hvala Bogu nisan još ima problema...*

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S8: *Kažem, nisam gori bio baš bolestan, ni cimeri... Ali čuo sam ako imaš neki veći problem da je bolje i jeftinije doć ovde kod nas nego gore. Skuplje je gore. Doktor ti da savjet neki i to je to, sve dodatno se plaća. Kad imaš upalu grla uzmeš neku tabletu, neki Strepsils i to je to (smijeh). Čuo sam da oni gore nemaju specijaliste, ako je neko trudan ili ako slomiš nogu ili ako imaš tešku bolest uvik ideš istom doktoru.*

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S8: *Da.*

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S8: *Jesan.*

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S8: *Jesan, nisan baš dobio posao koji bi tio, možda bi u budućnosti gori htio otvorit neku svoju firmu.*

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S8: *Jesan, hvala Bogu.*

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S8: *Pa je, malo se osjećan ko stranac. Mislin ko i ovde, kad neko prolazi ulicon ti moš vidit je li stranac il ne, jel naš ili je stranac, oni to pripoznaju odma. Sad, nije da je meni neko nešto napravio krivo, ili šta ja znan ali vidi se.*

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S8: *Pa osjećan se. Općenito, nije sigurno jer ima puno kriminala, baš ima puno kriminala. Ima jedan dio kvarta u Dublinu recimo, zove se Finglas i doli su svi sami kriminalci, doli se i policajci boje ić.*

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S8: *Ne. Nikad, ništa.*

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S8: *Pa jesan, koliko ja znan o tome.*

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S8: *Jesan, to je lipo, zelenilo, rijeke, šume, parkovi.*

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S8: *Ne. Neman pojma o tome, nije me uopće briga. Šta se birokracije tiče... U tjedan dana dobiješ PPS broj, vrhunski brzo, prebrzo.*

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S8: *Pa ako gori uspijen recimo, otvorit neku firmu il nešto možda bi se vratio. Ne bi se vratio za stalno, ovisi sve ali Hrvatska je još uvik opcija.*

1. Spol:

1. muški

2. ženski

2. Dob: _____ 25 _____

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš			X		
Vašeg oca				X	
Vaše majke			X		

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: Bray, Irska

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

- 1) student
- 2) studiram i radim
- 3) stalno zaposlen/-a**
- 4) privremeno zaposlen/-a
- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 3

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		
Jako zadovoljan/-na	X	X

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

- 1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

- 3) u vezi
- 4) razveden/-a
- 5) udovac/-ica
- 6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

- 1) da, jedno dijete
- 2) da, dvoje djece
- 3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Dario (S9)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S9: 3 godine.

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S9: Nepotizam, loša financijska situacija, loši uvjeti rada, male plaće, društvo kao društvo je jako loše, općenito život u Hrvatskoj, posal odnosno, financijsku situaciju smatram ključnim.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S9: Da.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S9: Jesam. Bilo je više država u pitanju, između ostalog Nizozemska i Njemačka, međutim obzirom da imam prijatelje u Irskoj nekako je prevagnila Irska više. Irska je bila prvi izbor.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S9: Zbog toga šta mi je agencija ponudila smještaj i prvotni posao, smještaj i rješavanje sve potrebne dokumentacije odnosno papirologije.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S9: Da, teško je usporedivo... Ovako, manje je stresa, ugodniji život, nema korupcije i to je to otprilike. Znači ugodniji je život, nema stresa ne moran se mislit od prvog do prvog za plaću, ono, opet dolazimo do financija.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S9: Jesam, da da, ima sam par prijatelja odnosno kolega koji su tu živili godinu dana i praktički nisan na njihov nagovor ali uz njihovu pomoć san se brže olučia da dođen tu.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S9: Tu san prvi put doša i tu san osta. Znači bilo je prvi izbor.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S9: Super zadovoljan. Ima velika razlika, opet se vraćamo do financija, nažalost bez financija ništa, ja sa financijama mogu... Omogućava mi lagodniji život, više putovanja, više mogućnosti za obrazovanje, ovde san završia dodatno godinu dana jedan kurs koji mi je pomoga nać bolji posal, ne stresiran se oko plaćanja računa ni rente, to je velika razlika između onog dole šta san ima.

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S9: Po pitanju posla su velike razlike isto ko po pitanju zdravstva, znači ovde postoji puno više prava radničkih, nema neisplate plaće, puno se više poštuje radnik, nema nekih stvari koje sam doživio u Hrvatskoj poput nekakvog mobinga ili stresa, na to se dosta pazi zato šta jednostavno ovde takve stvari ne prolaze iako san ima i ovde takvih situacija koje su se onda rješavale sudskim putem, to su bili prvi poslovi nekakvi onako điberaški poslovi. Zdravstvo se isto puno razlikuje, ako ti poslodavac ne plaća zdravstveno loše ti se piše, jer svaki posjet doktoru moraš platit 50 eura pa sad sve ovisi šta ti dalje treba tako da se lako dođe do cifri od 300-400 eura za neki minimalni posjet, a meni osiguranje vraća novce onda nazad za sve šta ja platin. Šta se tiče društvenog života je puno skuplje ali se puno više zaradi tako da veće su mogućnosti i društvo ko društvo je puno otvorenije, ljudi nisu zadržti, nekako sve je lakše ovde.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S9: Radim kao sistem inženjer, radim shifte, odnosno po 3-4 dana radim pa san onda 3-4 dana slobodan, baš me sad vata vikend ali to mi je bitno da mogu putovat i to mi je baš bilo ekstra zbog faksa kad san studira.

I: Faks ste završili gore ili?

S9: Ne, ja san završia u Hrvatskoj informacijske tehnologije s kojima nisan moga dobit nikakav normalan posal osim u HT-a ili u H1 telekomu da radin u tehničkoj podršci za 3000 kuna al ja san ovde završia samo dodatan nekakav kurs Linux-a i Microsoft podataka koji su mi otvorili neka vrata i tu san upozna isto nove te ljude i tako sam dobio posal koji sada radim.

I: A biste li jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S9: Da je plaća bila... Da san moga nać nekakav normalan posal sa jednakom plaćom, naravno da bi bia prista, ne bi nikad pomišlja o tome da iden vanka. Znači ja san primarno otiša zbog financija a onda društvo.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S9: Pre zadovoljan. Jedino možda u ovoj trenutnoj poziciji dajem minus napredovanju zato što je to državna firma koja je vrlo vrlo strukturirana, tu ljudi rade po 40 i nešto godina, teško se pojavljuju nekakve nove pozicije, ako se i otvore meni neke stvari ne odgovaraju poput rada od ponedjeljka do petka od 9-5 ali svim ostalim dalje, kolegama, novcima, odnosom kolega na poslu, mojih menadžera i ostalo, to se jednostavno ne može usporedit sa Hrvatskom, to je ko nebo i zemlja.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S9: Smatram da sam preplaćen, obzirom na moje obrazovanje i nekakvo znanje koje sam ja ima na tom početku, mislim da sam ovaj dobio više.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S9: Da. Pa evo recimo, šta se u Hrvatskoj ne poštuje ako si na bolovanju, ne možeš uopće uzet bolovanje, nema pauza, odnosno, dobiješ možda 15, 20 minuta ili svojih pola sata, ne poštuje se radno vrijeme, često se nema slobodnog dana, ja to sve pričam iz svog iskustva, a za razliku od toga ovde to nikad nisan doživio. Doživio jesam nekakve ružne stvari pričanje iza leđa i ostalo šta mi je

nekako i normalno ali da nisan ima slobodan dan ili da mi nije plaćen jedan ili više sati, nikad to nisan doživio, jednostavno to ovde ne postoji.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S9: Da, da. Radia san i ima san ugovor za stalno.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S9: Prvo i osnovno, mogu putovat, mogu sebi priuštiti neke novije stvari, robu, mobitel, laptop ili nešto bez da moram dignit minus ili ulaziti u kreditne kartice, mogu izlaziti vanka odnosno ići u restorane, jednostavno eto, život mi je ugodniji, dovoljno je to šta mogu te tri-četiri stvari, dakle ja svaka dva tjedna odem negdje na dva dana, al kažem to je stotinjak eura smještaj, to nije nešto puno. Ja u Hrvatskoj nikad nisan putova, ja san u Zagrebu bio jedan jedini cili dan, ostale pute sve san prolazio kroz Zagreb i uvijek mi je bila želja i bio san željan toga ali ovde je to jednostavno nekako normalno, očekuje se ako imaš dva, tri, četiri dana slobodno na primjer sutra je praznik, ljudi većinom idu ili po Irskoj ili idu u Englesku, Škotsku, ne znan ni ja di. Karte su jako jako smišne. Općenito planiran po dva tjedna unaprijed, prošli vikend san bio kod prijatelja u Frankfurtu na dva dana, dvi noći, ovaj tjedan sad ne idem nigdje van zemlje al idem opet u jedan drugi grad u kojem nisan bio tako da pokušavam šta više viditi ako je moguće al to ti dosta ljudi naših tako radi bez obzira imali dobar posao il ne imali, prvenstveno mislim da smo nekako možda neživljeni, nismo prošli ništa pa to nam je želja neka.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S9: Da, jesam.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S9: Itekako. Evo opet se vraćam ponovno, šta se tiče posla puno, puno novih mogućnosti, puno mogućnosti šta se tiče obrazovanja, putovanja pa sve onda ostalo, da probam neke stvari koje nikad u životu nisan proba jer su mi bile ili nedostupne ili skupe.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškolovanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S9: Da. Jesam, to sam razmišlja i to san odradia, evo sad od 9. miseca iden na još jedan kurs koji traje godinu dana, vezan je za IT odnosno ovu moju branšu, IT u bankarstvu za koju, to san namjerno odabra, platit ću to 2500 eura međutim to mi otvara opet nekakve druge nove mogućnosti u bankarskom sektoru da se tamo približim i da radim.

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S9: Teško mi je na to pitanje odgovorit, po nekom mom razmišljanju lakše je tu ali je možda bolje u Hrvatskoj, čisto zbog obrazovanja i sigurnosti. To je moje mišljenje, ali mislin ja neman dicu pa tako da koliko se moje može uzimat u obzir ne znam.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S9: Da. Znači imam apsolutno neki novi krug prijatelja, stari prijatelji s nekima se čujen nešto slabo, s nekima nikako ali općenito baš nekako novi krug prijateljstava je nadoša.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S9: Kombinacija, znači nisan ograničen na naše, iman puno poznanika i prijatelja iz drugih zemalja tako da...

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S9: Itekako, baš san zadovoljan.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S9: Pa evo reć ću ti nešto iskreno da nikad nisan bia u kinu ni u kazalištu i to me ne zanima općenito, eto ne znam, ko god to sazna... Jednostavno filmovi me ne zanimaju i to ne gledam, ja san više ovako malo u programiranju u kompjuterima, igricama, tako da to mi stvarno nije bitno, ali ima, moj grad nudi kompletan sadržaj i kazališta i kina i za dicu i tu još neke gluposti.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S9: Jesam i nisam zadovoljan zato šta mislim da ukoliko ne radiš da previše dobivaš i to neki iskorištavaju. Ja količinu poreza koju plaćam na mesečnoj bazi je enormna a ljudi recimo tjedno dobiju 204 eura, sad ovisi koliko imaš staža i u kojoj si dobnoj granici ali nije manje od 175 eura i meni je potpuna glupost da netko ko završi školovanje i ima 19 godina da prima s biroa, to u nas ne postoji.

I: Mislite na Irce ili to iskorištavaju i pridošlice?

S9: Pa najviše Irce iako iskorištavaju i pridošlice u smislu da nađu part time job a ostatak primaju tu socijalu i niko ih ne kontrolira, ne postoji sustav da ako se ne prijaviš na biro ili ako ne pokažeš neki dokaz, neće te jednostavno niko maknut s toga ako se ne makneš sam.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S9: Ja sam zadovoljan. Super sam zadovoljan jer ja općenito idem u privatne klinike i privatne bolnice, imam trenutno jedan problem sa leđima odnosno s nogom, imam išijas, i idem u fizioterapeuta i masera i svaki posjet plaćan 50 eura, meni je srića šta mi poslodavac plaća osiguranje i šta ja od osiguranja dobijem 40 eura nazad, ali znan da općenito naši ljudi nisu zadovoljni, znači 70% naših ljudi ovde radi najgore poslove i najminimalnije za neki minimalac, nemaju osiguranje, desi in se nešto i onda praktički uđeš u tu kolotečinu di vidiš koliko sustav zapravo nije dobar ako nisi osiguran. Tako da sam ja zadovoljan.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S9: Jesam, zadovoljan sam i opet kažem donjelo mi je nekakav unutarnji mir i unutarnju sriću šta se tiče života, mogu više priuštiti.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S9: Trenutno nisan ali to je sad opet neka druga stvar jer imam išijas taj pa me to muči ali općenito neman nikakvih problema. Ne fali mi sunce, ne patim od... Meni ovo vrijeme više odgovara nego ono dole, jer sam sad prije 15.-17.07. sam bio u Hrvatskoj dva dana, iša sam u zubara ja ne znam kako sam ja živio dole jer ono je užas od vremena, jednostavno ne mogu izaći vanka da ti ne dođe slabo i pitan se kako sam iša nekad na posao autobusom i drnda se toliko dugo. Al eto, ja sam zadovoljan zdravljem, možda bi moglo biti u ovom trenutku malo bolje al ok.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S9: Prezadovoljan. Jer opet omogućia san sam sebi neke stvari koje u Hrvatskoj nikad ne bi, šta se tiče daljnjeg obrazovanja, šta se tiče putovanja, novih poznanstava, novih kultura, usavršavanje jezika i tako bliže, tako dalje.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S9: Bit ću ti iskren, sa svojim čujemo se jednom tjedno. Svak ima svoj život, čujemo se tu i tamo, kako si, šta radiš, to je to.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspjeli steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S9: Jesan, u početku san se osjeća možda malo ko da ne pripadan tu, početak je bia malo težak al nakon godinu dana jednostavno kad odeš van države, van Irske kad san se vraća jedva san se čeka vratit, odnosno ima san osjećaj ko da se vraćan doma. Ja sad smatran ovo trenutno svojin domon i eto nakon toliko vrimenta šta je prošlo osjćan se pripadno pogotovo zbog usavršenijeg jezika.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S9: Da, nisan ima niti jedan jedini problem nikad, u nikojem smislu.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S9: Ne, nikada. Niti da mi je neko ikad išta reka ili da me je krivo pogleda, pogotovo ne na poslu ali san čua za neke druge ljude koji su doživili slično.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S9: Prezadovoljan.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S9: Jesan.

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S9: Ne pratin politiku uopće, ni Hrvatsku ni Irsku. Birokracija je vrlo efikasna, nije korumpirana, na svaku prijavu se reagira, tu su za ljude i to znan iz iskustva kad mi se desilo ovo sa poslon tako da nema tu nekih braća ili rođaka ili ne znan šta.

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S9: U ovom trenutku sad ne ali mislin da će me u neko daljnje vrime povući da se vratin da dođen tamo iako me sad trenutno ništa ne vuče, nisan osjetia potrebu da iden i nisan iša evo sad kako moran radi aparata otiša san u par navrata po dva, tri dana i nisan baš bia oduševljen.

1. Spol:

1) muški

2) ženski

2. Dob: _____ 27 _____

3. Stupanj obrazovanja:

	osnovna škola	srednja škola	preddiplomski studij/viša škola	diplomski studij	magisterij /doktorat
Vaš					X
Vašeg oca			X		
Vaše majke			X		

4. Molim navedite Vaše trenutno mjesto prebivališta/boravišta: _____ Cork, Irska

5. Molim da navedete Vaš trenutni radni status:

1) student

2) studiram i radim

3) stalno zaposlen/-a

4) privremeno zaposlen/-a

- 5) nezaposlen/-a ali tražim posao
- 6) nezaposlen/-a i ne tražim posao
- 7) umirovljenik/-ica

6. Koliko članova živi u Vašem kućanstvu? 1

7. Kako biste ocijenili životni standard Vašeg kućanstva u odnosu na prilike u irskom društvu:

1) viši od prosjeka

- 2) prosječan
- 3) niži od prosjeka
- 4) ne znam/ne mogu procijeniti

8. Koliko ste zadovoljni prihodima?	Vas?	Vašeg kućanstva?
Jako nezadovoljan/-na		
Prilično nezadovoljan/-na		
Ni zadovoljan/-na ni nezadovoljan/-na		
Prilično zadovoljan/-na		
Jako zadovoljan/-na	X	X

9. Koji je Vaš osnovni izvor prihoda?

1) vlastita zarada

- 2) prihodi roditelja
- 3) stipendija
- 4) prihodi supruga/-e, zaručnika/-ice ili partnera/-ice
- 5) socijalna pomoć, invalidnina
- 6) mirovina
- 7) drugo : _____

10. Molim Vas navedite Vaš bračni status:

1) oženjen/udana

2) neoženjen/neudana

3) u vezi

4) razveden/-a

5) udovac/-ica

6) nešto drugo: _____

11. Imate li djece?

1) da, jedno dijete

2) da, dvoje djece

3) da, troje djece (ili više)

4) ne, nemam djece

Voditeljica intervjua (I)

Sudionik (sugovornik): Karla (S10)

I: Koliko dugo živite u Irskoj?

S10: 10 mjeseci

I: Što smatrate razlozima napuštanja Hrvatske i odlaska u Irsku? Koji od navedenih razloga smatrate ključnim?

S10: Nemogućnost pronalaska posla koji je ok plaćen, nisam dobila priliku za rad i to je to dok sam mlada ima vremena.

I: Je li mjesto u kojem ste odrasli mjesto iz kojeg ste odselili u Irsku?

S10: Bila sam 3-4 mjeseca u Madridu ali to je bilo čisto da učim španjolski, čekala sam sezonu jer me čekao posao i onda prije sezone sam otišla u Madrid.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku razmišljali o iseljavanju u neku drugu državu osim nje? Je li Irska bila vaš prvi izbor?

S10: Bila mi je Irska ili Velika Britanija prvi izbor, zapravo Španjolska ali je u Španjolskoj gore stanje nego u nas ali je Irska zbog jezika bila prvi izbor.

I: Iz kojih ste razloga odabrali upravo tu državu a ne neku drugu?

S10: Zato jer su mi tu ponudili, desilo se od danas do sutra neko me nazva i ponudia posal, Da nisu onudili posal ja se ne bi vjerojatno već godinu dana odlučula otić.

I: Molim vas da usporedite općenito život u mjestu u kojem ste odrasli u odnosu na onaj u mjestu u kojem sada boravite.

S10: Pa u smislu organizacije životne koliko je neke stvari lakše obaviti, u Irskoj je sve puno lakše, kao državljanin EU nisam trebala ništa dobit, sve one njihove brojeve sam riješila online, šta se tiče ljudi spremni su pomoć, prvih tjedan dana sam provela satima sa korisničkim službama u Splitu bi me poslali kvragu, kiša 360 od 365 dana u godini, zatvara se sve puno ranije nego šta smo mi navikli u Splitu, otvara sve puno ranije nego šta smo mi navikli u Splitu.

I: Jeste li prije odlaska poznavali nekoga tko je već boravio u mjestu u koje selite i tko vam je bio spreman pomoći kad tek dođete ili ste išli „na slijepo“?

S10: Šefa sam upoznala neka tri tjedna prije, on je doša u Hrvatsku on mi je sredia smještaj, kad san došla provela san neko vrime s njim i njegovom ženom u kući, šefa Irca san znala i on mi je pomoga na početku, šta god mi je trebalo oni su mi bili dostupni. Kolege kad sam došla odma me stavilo u whatsapp grupu sa njima jer radim od kuće, nakon par dana s njima na večeru i šta god mi je trebalo bili su tu.

I: Je li mjesto u kojem trenutno živite u Irskoj vaš prvi izbor ili ste se više puta selili? Ako da, iz kojeg razloga?

S10: Prvi.

I: Koliko ste općenito zadovoljni životom u mjestu u kojem trenutno boravite?

S10: Pa poprilično ono, relativno je mirno, imam na poprilično finom mjestu kuću, imam oko sebe sve šta mi treba, relativno je mirno, imam blizu puno prijatelja koji su iz Hrvatske isto...

I: Molim da općenito usporedite kvalitetu vašeg života sada u odnosu na vaš život u Hrvatskoj (posao, društveni život, zdravlje...)?

S10: Šta se tiče posla neusporedivo bolje, počevši od plaće, uvjeta raada, od toga šta oni meni nude za posal koji je relativno prigrup iman 3 puta veću plaću za posal koji san u Hrvatskoj radila 6 dana tjedno a ovde radim 3-4 sata dnevno, oni su mi dali auto, imam stan, šta je neusporedivo, jedino ka nekome iz Splita, iman prijatelja u Dublinu koji je reka da se nakon 3 mjeseca tia propucat zbog kiše, nije toliko kišno koliko stalno sipi, stalno je oblačno. Ja sam došla u 11 mjeseca, sunca nisam vidila do 4. mjeseca. S obzirom da je Irska u Arktičkom krugu sunce zimi izlazi u 8 a zalazi u 3 a ljeti izlazi u 4 a zalazi u 11h, jednostavno za dalmatince nije se jednostavno prilagodit, kako ja radim od kuće nije kao ljudima koji rade u uredu tako da sam većinu dana sama, nema onog splitskog otć na Rivu, pit kavu 2 ure, takav neki način života je jako zeznut, na primjer ja radim 3 sata tjedno, ali subotu svaku radim samo 2 sata ali moram bit dostupna ali šta znači da svaku subotu ono, kvragu ide, većina ljudi koje ja znam u Irskoj imaju svaku subotu slobodnu.

I: Koje je vaše trenutno radno mjesto? Biste li takav, jednako plaćen posao prihvatili da ste ostali u Hrvatskoj?

S10: Radim na obradi podataka. Bi, prihvatila bi bez razmišljanja.

I: Jeste zadovoljni poslom (sigurnost zaposlenja, visina plaće, mogućnost napredovanja, odnosi s kolegama)?

S10:Jesan, dobro tu nema neke mogućnosti napretka, to je posal koji radiš i to radiš i u početku je odma bia dogovor treba nam netko na godinu dana da to obavi sad sam dobila još na godinu dana, šta se tiče u Hrvatskoj me i tako mrze kad kažem koliko radim i šta radim za koliko para, a da radim takav posal u Hrvatskoj toliko plaćen ne bi niko priča sa mnom. Oni su mi dali auto, plaćaju mi stan, ja plaćam režije ali sama živim, režije sama plaćam ali su male jer živim sama, dali su mi 500 eura koje trošim za povratak kući pa sad ovisno koliko puta se ja uspijem vratit ove godine ovisi, jer karte su 8, 10, 90 eura.

I: Smatrate li da ste dovoljno plaćeni s obzirom na posao koji obavljate?

S10: Preplaćena.

I: Jeste imali ranije radno iskustvo u Hrvatskoj? Ako jeste, ukratko pojasnite razlike između rada u Hrvatskoj i rada u Irskoj.

S10: Jesam, odmah nakon fakulteta sam se zaposlila u jednoj firmi kao booker, i to sam radila malo više od 6 mjeseci i onda je firma propala, odmah nakon toga prestala raditi tamo, sljedeći dan počela raditi u turističkoj agenciji, pa sam sljedeće ljeto radila u isto u turističkoj agenciji do 15. 10. i 18. 11. sam sletila u Cork. U Irskoj prvo dobro, ja sam imala stvarno dobra radna iskustva u Hrvatskoj šta se tiče šefova samo šta je firma propala, sa diplomom raditi u turističkoj agenciji, razlika je šta te više plaćaju jer sam ja imala stvarno super šefove, to je moje iskustvo. Šta se tiče turističke agencije, koliko se trudiš, koliko radiš nisi dovoljno plaćen, šta se tiče posla ovde pazi se da radiš koliko radiš, ako te se pita pita se možeš li, ispriča 30 puta šta se tiče Hrvatske posla s normalnom plaćom ne možeš naći.

I: Jeste li prije odlaska u Irsku bili zaposleni te napustili trenutni posao zbog preseljenja u Irsku?

S10: Imala sam ugovor na određeno koji je završio 18. ili 15. 10. koji je bio na određeno tako da sam znala da u 11 mjesec neću raditi ali sam bila nezaposlena ravno 20 dana.

I: Kako biste ocijenili Vaš trenutni životni standard u odnosu na standard koji ste imali u Hrvatskoj?

S10: Puno bolji, počevši od toga da živim sama ne moram sa roditeljima živjeti, auto sam imala tamo, u Hrvatskoj je bila Škoda ovde je Audi, plaća je toliko veća ne mogu reći da ja imam neku ogromnu uštedevinu ali nije mi se desilo ni jedan mjesec da sam u minusu da mi ne ostane barem 200 eura da sa strane stavim, kad sam se uselila u stan nisam imala televiziju to sam mogla sve bez problema kupiti cijene jesu malo veće, na primjer moram plaćati da mi se peru prozori jer su toliko glupo napravljeni jer sam na trećem katu pa moram plaćati 40 eura mjesečno, mogu i manje al ono želim vidjeti, plus ovde je plin tako da kad je hladno ovde je plin i ne trošim struju, struja je jako skupa... Skupi se gluposti, na primjer amazon dostavlja sve, al s druge strane nema Cesevite, nema pancete, nemaju normalnu salamu, Thommy majoneza mi dolazi iz Sjevernoafričke republike, kad se vraćam doma nosim jedan prazan kufer da ga kogu napunit... Hrana je očajna, ako nije afričko, azijsko, indijsko, hrana im ne valja ništa.

I: Jeste li zadovoljni razinom prihoda Vašeg kućanstva?

S10: Jesam.

I: Je li Vam život u Irskoj otvorio nove mogućnosti koje niste imali u Hrvatskoj?

S10: Pa, mislim je definitivno. Prvo, ovde ne tražim sad posal zato jer mi ne treba, ali puno je lakše nać posal, dosta toga je lakše općenito za rast na nekoj osobnoj razini, imaju neke besplatne škole tipa programiranja, digitalnog marketinga, šta u Hrvatskoj bi sve trebala online, ovde imaju pućka ućilišta di je to besplatno.

I: Radite li u Irskoj posao za koji ste se školovali? Jeste li razmišljali o doškoloavanju ili prekvalifikaciji? Ako da, iz kojeg razloga?

S10: Ne, ne radim. Uzimam satove programiranja i digitalnog marketinga ali digitalni marketing sam na tom poslu koji sam u Hrvatskoj imala bilo je vođenja web stranica tako da više samo programiranje ućim. Da mogu nać neki drugi posal, ovaj, posal ovde je stvarno super ali tu nema pretjerano nekakve budućnosti, ok, za godinu-dvi malo uštedit i bit malo van Hrvatske ali van toga, ono...

I: Biste li naveli Irsku ili Hrvatsku kao bolje okruženje da odrastanje i odgoj vaše djece?

S10: Pa... Ne znam iskreno. Šta se tiće nekakve budućnosti moje djece Irska, mislim doslovno jednostavno možda kulturološki dosta su liberalniji ali ko mjesto ko lokacija, mislim Hrvatska je stvarno, pod tim mislim Dalmacij, Split, za dijete da ide vani, da trći, ovdje nema djece vani, ja ne znam di su ta djeca, ja živism u kvartu koji je relativno zatvoren tako da djeca mogu trćat, neće ih auto, ali te djece nema, ovde imaju parkove, nemaju igrališta ali taj park je blato... Lokacijski Hrvatska, kulturološki Irska.

I: Jeste li izgradili nova prijateljstva u Irskoj?

S10: Pa jesam, ali ne sa puno ljudi, sa par kolega zato jer kažem radim od kuće i onda jednostavno, nemaš... Jedini ljudi koje znam su oni s kojima radim i radimo na principu Skypa, Whatssapa i oni su već ljudi sa obitelji i djecom. U Dublinu je veća internacionalna zajednica, ovdje ima Poljaka i Indijaca i to je to.

I: Družite li se isključivo s Hrvatima ili i sa pripadnicima drugih narodnosti?

S10: Uglavnom sa Ircima. Sa Hrvatima kad dođu posjet, ali ono, Dublin je... Drugi prijatelj živi skroz na drugom kraju tko da u principu sa Ircima.

I: Jeste zadovoljni Vašim društvenim životom?

S10: Pa jesan, ono u principu jednom tjedno se nađem s tim momkom koji isto radi sa mnom u lokalnom pubu, s druge strane je ok šta ti samo uđeš u pub i bilo tko ti dođe i družiš sa ljudima. Jedino šta oni općenito nemaju noćni život van pub-a, klub zatvara u 3, i to si sretan ako zatvori u 3. Ja sam naviknuta izać vani u 10 a oni izlaze u 6-7.

I: Jeste zadovoljni kulturnim sadržajem koji Vam nudi Vaše novo prebivalište? Posjećujete li različite kulturne manifestacije?

S10: Pa u principu da, imaju seoski sajam na koji ćemo ić, stalno je neki festival, stalno neko nešto svira, nisam išla po kazalištima ali kazališta su im isto super, mjuzikli... Ja nisam išla gledat ali redovito se nešto događa, od ničega naprave nešto šta bude zabavno ali recimo Nova Godina, to me iznenadilo nije neki događaj, nisam vidila vatromet šta mi je čudno. I puno puno paze, svaki vikend ima neka utrka za život, protiv raka, u principu svaki vikend.

I: Jeste zadovoljni socijalnim sustavom u Irskoj?

S10: Ok, ne jer oni nemaju besplatno zdravstveno, oni plaćaju šta je meni nepoznat pojam i nije mi jasno zašto oni plaćaju ali van toga je ok jer nisam često bolesna ali to zdravstveno je veliki minus.

I: Jeste zadovoljni zdravstvenim sustavom?

S10: Jedino eto to zdravstvo, ako se naručiš moraš dugo čekat, jedino ako nečeš u free kliniku a free klinika radi od 8ipo do podne a toliko je ljudi da ne dođeš na red, to se isto plaća ali u smislu ko dođe prima ga ne čekaš 500 godina.

I: Jeste zadovoljni svojim životnim standardom?

S10: Jesam.

I: Jeste zadovoljni Vašim zdravljem?

S10: Ne, al to je samo zato jer se slučajno potrefilo da san imala nekih problema doslovno 10 godina nisan bila bolesna i onda mi se ovde desilo.

I: Jeste zadovoljni onim što postižete u životu?

S10: Općenito ne, ali mi je rečeno da ima još vremena da ima još godina da je zapravo do mene ali ne do, objektivno govoreći ok. Nezadovoljna sam zapravo sa stanjem u Hrvatskoj s onim što postižem u Hrvatskoj jer vani uspijevam nešto više postić.

I: Jeste zadovoljni Vašim odnosom s bližnjima?

S10: Jesam.

I: S obzirom da ste se preselili u drugu državu, jeste li uspješni steći osjećaj pripadnosti okolini u kojoj živite?

S10: Jesam, ovde su ljudi stvarno super.

I: Osjećate li se sigurno u Irskoj? (Ako da, zašto? Ako ne, zašto?)

S10: A... Osjećam se relativno sigurno. Da će AlQuaida sad napast to se ne bojim.

I: Jeste li se susreli sa ikakvim oblikom diskriminacije s obzirom na to da ste stranac?

S10: Ne, ali ja nemam naglasak naš, baš otkad sam dijete bila sam učila engleski sa profesorima koji su Amerikanci, tako da misle da sam Amerikanka ali vjerojatno bi bilo drukčije jer znam da nisu baš naklonjeni Poljacima.

I: Jeste zadovoljni ekonomskom situacijom u Irskoj?

S10: Jesam.

I: Jeste zadovoljni stanjem prirodnog okoliša?

S10: Jesam, sve je zeleno zato jer kiša stalno pada.

I: Pratite li Irsku politiku? Jeste zadovoljni vlastima i upravom? Birokracijom?

S10: Pratim. Da, kao posjetitelj sam izrazito zadovoljna, birokracija je super, sve je brzo, sve je na internetu, nema previše mučenja, ono iskreno ne znam di su zgrade, di je banovina, di je općina, to ne postoji.

I: Razmišljate li o povratku u Hrvatsku nekad u budućnosti?

S10: „Pa vjerovatno nakon znači 11. mjesec to će bit 2020. kad završim ovdje tu još jednu turu vjerojatno ću se vratit, ta još jedna godina će mi bit da štedim, još uvijek sad trošim na opremanje stana tako da se planiram vratit i vidit mogu li šta iskombinirat kući.”

8. SAŽETAK

Migracije stanovništva su u suvremenom svijetu postale svakodnevna pojava i gotovo da nema zemlje na svijetu u kojoj se ne možete zateći, ukoliko to poželite unutar slijedeća 24 sata. Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju Hrvatima su se otvorile brojne mogućnosti za život i rad unutar njenih granica. U trenutcima slabljenja hrvatskog gospodarstva, sve veće nezaposlenosti i inflacije vrijednosti stečenog znanja i diploma, brojni su Hrvati prepoznali Irsku kao mjesto u kojem će si pokušati osigurati bolji i ugodniji život. Tko su zapravo ljudi koji u najvećoj mjeri iseljavaju i borave u Irskoj, kakva su njihova prijašnja i trenutna životna iskustva te jesu li zadovoljni kvalitetom života kakav su izgradili u Irskoj možete saznati u ovom radu.

Ključne riječi: migracija, emigracija, kvaliteta života

8.1. Summary

Migrations of population in the modern world have become a daily occurrence. There is almost no country in the world in which, if you would like to you couldn't find yourself in within the next 24 hours. With Croatia's entrance in European union, Croats have find themselves numerous possibilities for living and working within EU's borders. In the moments of weakening of Croatia's economy, growing unemployment and inflation of one's aquired knowledge and diplomas, numerous Croats recognized Ireland as a place where they would try to assure better and more comfortable life. Who are actually those people who are leaving Croatia, what are their previous and current life experiences like and are they satisfy with the kind of life they have built in Ireland you can find out in this reseacrh.

Keywords: migration, emigration, quality of life

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Kojom ja Neda Zemunik kao pristupnik/pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice sociologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskoga rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 25. rujna 2019.

Potpis

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET

IZJAVA O KORIŠTENJU AUTORSKOG DIJELA

Kojom ja Neda Zemunik, kao autor/-ica diplomskog rada dajem suglasnost Filozofskom fakultetu u Splitu, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom Socioekonomske perspektive iseljavanja u Irsku: Kvaliteta života Hrvata u Irskoj koristi na način da ga, u svrhu stavljanja na raspolaganje javnosti kao cjeloviti tekst ili u skraćenom obliku trajno objavi u javno dostupni repozitorij Filozofskog fakulteta u Splitu, Sveučilišne knjižnice Sveučilišta u Splitu te Nacionalne i sveučilišne knjižnice, a sve u skladu sa Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom.

Korištenje diplomskog rada na navedeni način ustupam bez naknade.

Split, 25. rujna 2019.

Potpis

9. BILJEŠKE O AUTORICI

Neda Zemunik rođena je 24.11.1990. godine u Splitu. Pohađala je Osnovnu školu „Jesenice” u Dugom Ratu i srednju Ekonomsko-birotehničku školu u Splitu. 2012 godine na filozofskom fakultetu u Splitu upisala je jednopredmetni studij sociologije metodološke orijentacije, te je 2016. godine postala prvostupnica sociologije obranivši završni rad na temu: *Sve za lajk: sociološko istraživanje o ponašanjima mladih grada Splita na društvenoj mreži Facebook*. Nakon obrane iste godine upisuje diplomsku razinu studija.